visitandū loca sacra. iniunxit ei ēps vt diligenter inter reclusos pelagiū inquireret ⁊ hūiliter saluta ret. ¶Qđ ⁊ fecit ad locū veniens: ⁊ ipsum viruz ex timans: ⁊ qz dum alios visitaret patres: multum ꝓmendari audiuit dictū pelagiū de sua sanctita te iterū ad eum reuersus ad visitandū defunctuz inuenit. ¶Quo diuulgato: ꝓpter famā virtutū ei⁹ monachi cum ēpo hierosolimox ꝓuocati ad exe quias ei⁹: feminā inuenientes honorifice ꝓdidert laudantes deum qui multos habet seruos absco ditos: ⁊ reuertens clericus ēpo suo oīa enarra uit qđ viderat. ¶In illo etiaz tpe. s. imperāte au reliano quidam manes genere ꝑses acer ingenio vita ⁊ moribus barbarus vt ait eusebius in cron. qui ſm nomen suū insaniens se paraclitum noia bat: multam religionem ⁊ austeritatez ostentans Duodecim etiā discipulos tanq̄ apostolos insti tuit. qui dogma suū quersum vbiq̄ diffunderent qui ⁊ manicheus est dictus: vñ heresis manicheo rum habuit originē. Hic asseruit duo eē principia vnum bonox: aliud malox. deū creatorem inuisi bilium: dyabolū visibiliū. ⁊ xp̄m habuisse corpus fantasticū. ⁊ alios multos errores. quos oīs ra tionibus acutissimis Aug. ꝑ nouem ānos eo⁹ erro re ante baptismū eius inuolutus est: sed baptiza tus disputatōnib⁹ ꝓdicatōnib⁹ ⁊ in libris suis p̄ci pue in illo ꝓtra manicheos ꝓfudit. ¶Que quidem heresis cum repullulasset in ytalia tempe innocē cij quarti. s. anno dñi .cc. lesimo ducentesimo q̄n quagesimo vel circa. ꝑ beatum petrū martyrē or dinis p̄dicatox tūc inquisitorem p̄dicatōnib⁹ mi raculis ⁊ martyris precibus ⁊ meritis. de illis pti bus totaliter expirata est.

Titulus octauus de per

secutōne dyocleciani ⁊ maximiani.

Capitulum primum.

Romanorū igitur

tricesimus tertius impator fuit Dyo clecian⁹: qui regnare cepit anno dñi ducentesimo octuagesimo septimo. Mundi vo quater millesimo ducentesimo quin quagesimo. vel ſm aliam ꝓputatōnem maiorem quinquies millesimo quadringentesimo octuage simo sexto. Hic dalmata scribe fili⁹ fuit. qui impe rator electus statim aprum in contōne militari oc cidit iurans sine scelere suo numerianū ab apro fuisse occisum: Hic vt deum se adorari iussit. ⁊ pri mus gemmas vestib⁹ calciamentisq̄ inseri iussit. cum añ eum oīs impatores in modū iudicū salu tarent: ⁊ clamidē purpureā a priuato habitu p̄⁹ haberent. Karinū fratrem numeriani impatoris apud dalmaciā flagitōse degentē difficillimo bel lo supauit ⁊ extinxit. ¶Illis aūt dieb⁹ cum amā dus ⁊ helinand⁹ in gallia collecta rusticoꝝ quos bagandas vocant multitudine. pnitiosus tumul tus excitarūt vt testat hug. floracen. Dyocletia nus ꝑ maximianū herculiū quondā ꝓmilitonem suū cesarem fecit ⁊ in gallias destinauit. ¶Qui faci le agrestiū hominū imperitā multitudinē ⁊ cēt. / sam: militari virtute ꝓpescuit. Sed in ipso itinere ab ipso maximiano sacra thebeox legio mauricij cum socijs martyriū susceptt vt dicet. Dum autē dyocletian⁹ cum maximiano xp̄ianos p̄sequeren tur. graues ꝑ oīs romani imperij fines subitarū ꝑturbatōnuz ꝓcrepuere fragores. chaurasio qui ad obseruāda occeani littora positus fuerat ī brit tania rebellantes. ⁊ archilleo in egypto cū ⁊ affri cam quinq̄gentiani infestarent. ⁊ narseus rex p̄ sarum oriētē bello p̄meret. ¶Quo piculo dyocle cianus pmotus maximianū herculiū ex cesare au gustum fecit. Constantiū xo ⁊ maximinū cesares fecit: tradens ꝓstantio theodoram vxorē filiā ma ximiani herculei: ⁊ suam filiā maximino galerio: hox ꝓstantius ꝓstantini magni pater. claudij ne pos ex filia fuit ſm eusebiū in cron. Galeri⁹ autez in dacia natus: quos vt dyocletian⁹ etiā affiuita/ te sibi ꝓiungeret. ꝓstantius p̄nignā herculei the odoram accepit. ex qua postea septem liberos cō stantini fratres habuit. Galeri⁹ autem filiā Dyo cletiani valeriam duxit: ambo vxores q̄s habue rant repudiare ꝓpulsi. ¶Constanti⁹ igit̄ cesar in gallia p̄mo prelio ab alamānis ꝑfligato exerci tu suo vt ait Hug. vir ipse euasit. Sc̄o prelio sa tis secuta est ei ꝑspera fortuna seu victoria. Nam paucis horis. lxx. milia alamānox cesa referūtur At maximian⁹ augustus quinq̄gentianos in af frica ꝓdomuit. Dyocletian⁹ aūt archilleū obsessū p. vij. menses cepit apud alexandriā ⁊ interfecit. Sed immoderata victoria vsus alexandriā dire ptioni dedit: egyptūq̄ totam ꝑscriptoribus feda uit. ¶Erat etiā cum dyocletiano in illis dieb⁹ cō stantinus iuuenis inclitus fili⁹ ꝓstantij cesaris quez ex helena p̄ori sua ꝓiuge ꝓcurauerat. quem dyo cletianus dolo ꝓmere galerio instigante satage/ bat. Sed cognita fraude ad patrē suū saluus di/ uina ꝓuidentia remeauit ꝓstantin⁹. At maximi nus galeri⁹: cum duob⁹ iam p̄lijs aduersus narse um ꝓflixisset: tercio ꝓgressu victus amissis copijs ad dyocletianum refugit a q̄ arrogantissime susce ptus est: ita vt ꝑ aliquot milia passuū purpurat⁹ añ vehiculū ei⁹ cucurrisse referat.

Imperauit aūt §.I.

Dyocletian⁹ iste cū maximiano ānis. xx. quorum ꝑsecutio ꝓtra xp̄ianos decima fuit ⁊ asperior ⁊ di uturnior ceteris oīb⁹: vt dicit Hug. semel acce/ pta rabies hui⁹ ꝑsecutōnis vsq̄ ad septimū ꝓstan tini magni impatoris annum furere non cessauit. Porro inquit eusebius in hysto. p̄dicte ꝑsecutōis ignis exordiū inter solos militares parua scintil la ꝓflauerat. Cunq̄ quererēt si qui essent ex mili tibus xp̄iani. plurimi ex eis militiam ꝑ fide christi nō pauci etiam animas posuerūt. Inter quos p̄cipui fuerūt Maurici⁹ cum sacra legione The beorum. numero sex milia sex centi sexaginta sex. Qui fuerūt (vt refert Vincen. in ſpecu. hystoria. li. xij. ca. ij. ex gestis eox) ex thebe egypti. que ē ci uitas nobilissima sup nilum sita. Hi ꝑ milites xp̄i amissimū a sancto zabda hierosolimox ēpo susce perūt in oriente. ⁊ ad vrbem venientes apud ma:

cellinuz papam fidem ꝓfirmarūt: vt ante gladiis interirent ꝙ fidem ſuſceptaz violarent. Hi iuncti exercitui maximiani cum ꝓtra bagandas ꝓgeret in galliā rebellantes. tranſitis alpib⁹ cū in quadā planitie reſiderent: iuſſit maximian⁹ vt oīs ydolis immolarent: z ꝓtra bagandas z xp̄ianos ꝓſequendos fidez ꝓfirmarent. Qō audiens ſacra legio huic celeri nolēs aſſentire: octo milib⁹ ab octo dozo vbi maximian⁹ cum ſuis erat ſucceſſerunt. Hoc audiens ceſar mandauit eos reuocari. Sed hoc recuſante ſacra legione inquit. Iūgiť deſpectui meo celeſtis iniuria. ſentiat ḡ ꝓtumax miles me diis meis poſſe dare vindictaz. vñ ira ſuccenſus miſſis militibus plurimis: nolētes reuerti ad ſacrificādū: decimū quēq; decolari p̄cepit. Hz ſācti cum gaudio capita porrigentes: quodāmodo ꝓcertabant vt alter alterū p̄iret ad mortē. Quorum decima parte truncata ſanct⁹ Mauriti⁹ eorū dux z p̄cipuus. remanentes ꝓfortans alloquitur z vt ꝓſtanter qō ceperant ꝓſumarēt exemplo ſociorum ex fidei deuotōne exhortať. Cum aūt maximiano firma eoz in fide ſnīa intimata fuiſſet: itez decimuz quenq; trucidari mandauit. Quo facto exuperius ſignifer cum duce mauritio exhortatōnem replicant. et validiſſime roboratos. remiſſi/milites ꝓiectis armis nuda corpa offerentes: ac/cunquaq; trucidanť. Hac crudelitate pacta cum ad epulandū reſediſſet exercitus inter occiſos q̄ndam ſenem inde caſu tranſeuntē noie victorē inuitant humanitatis cā ad ſecū epulandum. Qui cum ab eis quereret quō inter tot occiſoz cadauera poſſent cum gaudio manducare: z cū audiſſet a quodam ex illis eos. q; dijs noluiſſent īmolare fuiſſe occiſos ingemuit et ſuſpirās ait. Se tandiu vixiſſe z nō meruiſſe in illoz ꝓſortio repire. Cum ſe ex hoc beatiſſimuz extimaret: ex q̄ ꝓpendentes eū xp̄ianū: ꝓtin⁹ occiderūt. Cū aūt eccl'a ꝓſperis incremētis dilatareť vt ait euſebi⁹: ſubito turbo ꝓſecutōnis increpuit. Nam a dyocletiano exijt edictū vt cuncte q̄ erant in orbe eccl'ie ad ſolū diruerenť. z ſacre ſcripture vbiq; igni ꝓburerentur omneſq; qui eccleſijs p̄eſſent in vinculis ponerentur: ac deinde exquiſitis ſupplicijs immolare dijs cogerenť. Rapiebant itaq; oīs eccleſiaz p̄inci/pes z ſanctos clericos z cū eis nobiles et ignobiles multos feminas ac pueros. Et vt ſcribit euſebius in hyſto. alij flagris diſcerpebanť. alij vngulis fodiebāť. alij ignit' lamis vrebāť ex q̄b⁹ nōnulli q̄dē fatigati cedebant: alij vſq; in finē patientiaz ſeruabant. Ex ipſis aūt ꝓſecutoribus quidā tanq; miſeratōne vſi. nōnullos noſtroz adhibebant ad inceſta ſacrificia z quaſi ſacrificaſſent exclamabant: cum nō ſacrificaſſent. z accedebāt ipſi ex eo tm̄ culpabiles. q; crimen ſibi obiectū cum ſilentio paterenť. Alij ſemiuiui ſublati tanq; mortui p̄ijciebanť: alij pedib⁹ tracti inter eos qui ſacrificaſſēt ꝓputabanť: alij ſane qui exclamabāt ingenti voce z nō ſacrificaſſent: q; ſe xp̄ianos eſſe tali gaudē/tes ꝓfeſſione ſunt decorati. Nonnulli cum maiori fiducia nec ſe immolaſſe nec vnq; ſe īmolaturos teſtabanť. quibus aſſiſtentib⁹ militib⁹ oza ꝓtinuo atq; oculi ꝓtundebanť vt tacerent. z violenter expellebanť tanq; acquieuiſſent. Tantū erat impij ſtudiū vt ꝓpoſitū ſuū viderenť impleſſe. hec euſebius. Semel aūt accepta rabies p̄ſecutōnis inquit Hug. vſq; ad. vij. ꝓſtantini magni annū imperij furere non ceſſauit. In egyptoq; puincia ſm Euſebiū in hyſto. eccl'aſtica. nō inferiori gl'a tam viri q; femine ac pueri ꝓpter fidem domini noſtri ihu xp̄i p̄ſentem vitā paruipendentes: futuram: gloriā queſierunt. Quidam ex eis poſt verbera: poſt vngula. poſt flagella. alioſq; diuerſi generis cruciatus flamis traditi ſunt. Alij in mare p̄cipitati: nonnulli capite ceſi: ita vt ſponte ceruices ſuas ſecuribus darent. nonnulli inedia conſumpti. Alij patibulis affixi in quibus quidam capite deorſum p̄ſſo pedibus in ſublime ſublatis: per vngulas teſtas fictilium vaſoz quidam tortores adhibebāt. quib⁹ etiā corpus ita lacerabant: donec totam carnis cutem eraderent. Mulieres quoq; nudas arte quadam vno pede in excelſo ſuſpenſas z capite in terram dimerſas: indigniſſimo ſpectaculo p totū diem pendere ſinebant. alś ſicubi vicine due arbores inueniebanť in quib⁹ ab vtraq; inflexis ꝓtra ſeinuicem ramis eiſq; ſingūs ſingulos martyris pedes obligantes: ſubito ramos q̄s inflexerant relaxabant. vñ membra diſcerpebant adinuicē. Oculis q; noſtris inſperim⁹ dum innumeros fideliū p̄los in egypto ꝓfitentes ſe eē xp̄ianos iudex capite plecti iuſſiſſet: ſponte oīes immo z alter alterū p̄uenientes ceruices cedentib⁹ obiectabant. Nullus ex omnib⁹ nec puulus quidem infans deterreri potuit a morte. ſed hoc ſolū pauebant ſinguli: nedū forte ꝓpter occaſum ſolis nocte impediente ſeparenť a cōſortio martyrum. Hec euſebius.

Cum aūt maxi/ .§.II.

mianus pacta cede p̄fata ſanctoz thebeoz. ad vrbem maſſiliā pueniſſet: decreuit vt aut oīes dijs ſacrificia offerent: aut diuerſis mortib⁹ interirent Cum aūt hui⁹ decreto xp̄ianoz animi turbarētur beat⁹ Victor in mediū ſe ingerens ſtatim apprehēditur: z p̄fectoz tribunalib⁹ p̄ſentať. Vbi cū fidez xp̄i ꝓſtanti vultu z libera voce teſtareť: ꝓtin⁹ circumſtantiū clamor attolliť. ſēt cuz multas iniurias ab omnib⁹ toleraſſet: p̄fecti decreuerūt vt cauſa ei⁹ audientia ceſaris deferet. Qui ſtatim ei⁹ p̄ſentie ſiſtiť: z multis accuſatōnib⁹ vndiq; impeditus ſummis terrorib⁹ ad ſacrificia purgeť. At ille terrente robuſtior ſpū ſctō replet⁹ impatorē z ꝓceres ei⁹ mira prudētia ꝓfutauit. euacuās ydoloz cult⁹ z xp̄i fidē certa rōne ꝓfirmās. Tūc ceſar in rabiez ꝓuertiť z ad iuſſuz ei⁹ martyr dei fumib⁹ coartatus p totā vrbē trahiť: vt ex igminioſa ei⁹ pena z deorū iniurie vindicarenť: z xp̄ianoz aī terrerentur. Tali ḡ ludibrio ſpectantiū oculis ſatiat' iterū tribunalib⁹ p̄ſtať. z denegādo xp̄o z ydolis adorādis itidē acri⁹ adhortať. Beat⁹ victor ad ſingl'as eoz obiectōnes ſapiēter rīdens. cūctos q̄dez op/preſſit pondē rōnum. Hz ab inſenſat' vnū iubeť eligere. aut. ſ. deos placare: aut infeliciter deperire.

Si sic inquit ꝓponitis: qđ verbis docuim⁹ ⁊ exē/plis debitis deos sperno xp̄m ꝓfiteor. q̄cunq; potestis date supplicia cumulate tormēta. Qui statī Asterij iussu patibulo affigīt ⁊ torq̄tur: ꝑ apparentē sibi dño cōfortat. Post hec in carcerē trudīt: ꝑ statim celesti lumine ⁊ angelica ꝯsolatōne recreatur. Et dū exultēs psalleret: tres milites eū custodientes. s. alexāder. longin⁹ ⁊ felician⁹ ꝯpūcti: ad pedes ei⁹ ꝓstrati baptizari se petūt. Qđ factum audiēs imperator illos tres milites snīa capitali dānauit. Victorē vo ꝯuersionis auctorē iterū suspensū ⁊ fustib⁹ ⁊ neruis thaureis laceratū ad carcerē reuocauit. Peracto triduo cuz idem ꝑ oia reperīt. in eū mine terrores maledicta ⁊ ꝓuicia renouanīt: ⁊ iussu cesaris corā ara iouis ꝓponīt. sed vir sanct⁹ de ipsa sacerdotis manu statuā solotenus pede ꝓstrauit: ⁊ ꝓtinus iussu maximiani eodem pede ꝓtuat. Ad vltimū vo corp⁹ ⁊ aīam do redditurus ad molendinū ducīt ⁊ mox mole suppositus crudeliter ꝯquassat. Sz cū dissipata paulopost machina diuinit⁹ ꝓpitās adhuc aliq̄tulum videret amputato ei capite mox celica vox auditur. Vicisti victor beate: vicisti. Et cū iussu imperatoris corp⁹ ei⁹ fluctib⁹ fuisset maris īmersus: ministrantib⁹ angelis natatu celerrimo ad oppositum littus transfertur: et a christicolis deuote sepelietur.

Dyocletianus .§.III.

aūt impator ꝓgens pannoniā ad metalla diuersa in pūtiaꝝ de montib⁹ abscidenda. duz oīs artifices metallicos ꝯgregaret. inuenit inter eos viros in arte quadrataria mirificos. Claudiū castoriuz sempronianū ⁊ nicostratū. hi occulti xp̄iani erant ⁊ quicqđ in sculptura opabanīt in noīe dñi nostri ihu xp̄i sculpebāt. vñ ⁊ opa eoꝝ nitida dyocletiano placebāt. Cūq; in monte porphiretico cū multitudine artificū missi lapidē incidērēt. claudium bñ seqbaīt ars qz in noīe ihu xp̄i oīa faciebat. simplicius aūt q̄ gentilis erat ꝯuenīētia non erāt oīa opa q̄ faciebat. Cui dixit nicostratus. Frater quō ferramentū tuū ꝓfringīt? At ille rogo te inqt tempera mihi vt nō ꝓfringatur. Claudi⁹ aūt accepta ferri sculptura: bñdixit ferrū in noīe dñi nr̄i ihesu xp̄i vt esset fortē ⁊ sanū ad faciendū opa. Et tunc cepit simplicius bñ ⁊ recte opa sua facere cū ferramentis illis: Et miro studio cepit inquirere Simplicius qđ esset gen⁹ tpamenti: qz nunq; acumēta ferramētoꝝ eorū frangebāt. At sempronian⁹ ait: creatoꝝ omniū ipse creaturā suā confortauit. Cui simplici⁹. Nunq̄d nō oīa de⁹ iouis facit. At ille ait. Blasphemasti: de⁹ em̄ cui ꝓfitemur: ⁊ dñs iesus xp̄c. ⁊ spūssanct⁹ oīa creauit. Nam quē tu deū dicis exculpīt manib⁹ nostris. Cui simplici⁹. Adiuro te ꝑ deū solem: vt dicas mihi q̄s est ille q̄ omnia creauit in cui⁹ noīe tambene opamini. video em̄ nescio quē occulte precamini. Declarate mihi hanc depcatōez ⁊ vītam: vt amicicia mea ꝓfruamini. Cui claudi⁹ fideliter tibi dicimus vt credas in dñm nr̄m ihm xp̄m dei filiū: ⁊ baptismū recipias: ⁊ omnia ministrabunt. At ille ꝯ inquit nolite tardare vt vobiscuz sim vnanim⁹ in arte ⁊ religione Tūc duxerūt eū ad sctm̄ Quirillū em̄ de antiochia adductū cū multis alijs xp̄i ꝓfessorib⁹ cathenis ꝓstrictum. ⁊ tribus annis ⁊ multis iam verberibus laceratū: vt eum baptizaret. Quo facto ad sua opa redierūt. Videns vn⁹ ex ꝑhis quō sine signo crucis nihil faciebant. irat⁹ ait. hoc signū magice artis est. ad crudelitatē em̄ ptinet ⁊ ꝑ ip̄m a vobis oīa ꝓspere agunt. Accusati ergo sunt a ꝑhis ex inuidia apud augustū. At ille delectat⁹ opibus eoꝝ iussit eos facere victorias. cupidines conchas. pmaxime aūt asclepiuz. Fecerūt autem oīa alia ꝓter asclepij simulachrū ꝓpter qđ accusati a ꝑhis ab augusto redarguti sunt. Cui respōdit claudius. Pietati tue semp auguste obediui/mus: sed imaginē miserimi hois nunq; faciemus qz scriptum est. similes illis fiant qui faciūt ea ⁊c. Ex ardescentib⁹ astantib⁹ ꝓtra eos: dyocletianus causam eoꝝ ꝓmisit lampadio. Qui cū solez noluissent ad mandatū ei⁹ adorare: nudatos fecit eos scorpionib⁹ cedi. Qui lampadius eadē hora a demonio arreptus ⁊ se discerpens expirauit. Qđ intelligens Dyocletian⁹ iratus iussit eos in loculis plumbeis includi ⁊ inclusos in flumen p̄cipitari. Qđ audiens Quirillus in carcere exīs se afflixit ⁊ ad dñm migrauit. Post dies aūt. xlij. Nicodemus quidā xp̄ianus corpa eoꝝ cū loculis leuauit ⁊ in domo sua posuit. Postea dyocletian⁹ romaz veniens: cū omnē militiam ad sacrificandū asclepio ꝯpelleret. reluctantes q̄tuor comicularij: ictibus plumbataꝝ occisi sunt ⁊ corpa eoꝝ in plateas canib⁹ iactata. Sz beat⁹ Sebastian⁹ q̄ erat xp̄ianus sed occult⁹ nocte cū melchiade papa leuauit ⁊ sepeliuit in via lauicana. Qđ cū nō eodē tpe: ꝑ post duos annos euenisset ⁊ noīa eoꝝ reperire nō posset: beat⁹ melchiades sub noībus supdictoruz claudij ⁊c. vt anniuersari⁹ dies martyrij eoꝝ celebrareīt instituit. s. vij. ydus nouemb. postea tñ eorum noīa reuelata sunt.

De sancto seba .§.IIII.

stiano cui⁹ martyriū est multuz celebre ⁊ hystoria notabilis. hic glorioſus martyr vt refert Vincen. spe. hysto. li. xij. ex gestis ei⁹: cum esset ciuis mediolanensis. dyocletiano ⁊ maximiano impatoribus ita carus erat: vt principatuz p̄me cohortis ei traderent ⁊ p̄tie sue ꝓtinne astare iuberēt milites q̄z cū vt patrē venerabant. xp̄o aūt sedulum deo exhibebat officiū. sed hoc agebat vt sacri legis regib⁹ esset occultū. Nō passionis timore perterritus: sed vt xp̄o militē sub terreni imperij clamide degens xp̄ianoꝝ aīos q̄s in tormētis deficere videbat ꝓfortaret. Clarissimis igīt virīs marco ⁊ marcelliano geminis fratrib⁹ ꝑ noīe xp̄i i viculis ꝓstitutis quotidie solatiū exhibebat et tam eis q̄z seruis eoꝝ qui cū eis tenti erant salutaria fidei ꝓsilia ministrabat vt fugitiua seculi blandimēta ꝓtemnerēt: ⁊ momētanea tormētoꝝ genera nō timerent. Qui cū nō acquiescerēt imolare et verbera carnificū patienter ferrēt capitalē iussi sūt subire snīaz. Pater tñ eoꝝ tranquilin⁹ ⁊ mr̄ martia a

chromatio vbis p̄fecto.xxx.dierum inducias impetrarūt vt eo interuallo ad īmolādū eis psuadere valerent. ¶ Accedētes igit amici eox dicebāt vñ vobis tamdura mens tam ferreū pect⁹. q̄ carnicīē patris patimini abīcere: t mīi iam decrepite nouos partus afferre. Incōparabilis dolor: vita ptemnit. glīa respuit: t ptemptis oīnib⁹ pietatis affectib⁹ mortis atrocitas appetit. His talia dicentib⁹ mater miserā se clamitans aduenit. t solto crine canos sue senectutis oīdens: corā eis vestem qua tegebat scidit: cunctisq̄ flentib⁹ laxisq̄ pellibus mamillas q̄s iuxerant oīdebat. blandimenta eox infantie exhibita memorabat. heu me miserā luctus vndiq̄ circūuallat amitto filios ad mortē vltro pperantes q̄s si mihi hostes auferrēt p medias sequerer acies bellatox. si iudicia violēta pcluderent: carcerē irrumperez mortua. Nouum hoc pcundi gen⁹: in q̄ carnifex rogat vt perimat. vita optat vt pereat. mors optat vt veniat. Talia matre psequente. pater infirm⁹ et senex manib⁹ seruox adducit. t cigneo capiti pulueres aspergens hmōi voces dabat ad celū. O filij baculus senectutis mee t geminū lumē viscerū meorum. Que ista repente insania mortis vos amatores facit. Nunq̄ ista iuuenibus placuit: venite huc iuuenes et flete sup iuuenes sponte pcuntes. accedite patres t phibite talia fieri: ne t vos tīa patiamini. Dū hec talia senior ageret. Ecce ābox piuges cū natis pprijs q̄s eox aspectibus offerebant dicentes. quib⁹ nos seruituras relinquit qui bus piugij vri charitatē traditis. heu q̄ ferreum pectus. q̄ impio crudelitatis genere pentes abīcitis amicos t respuitis. vxores t filios abdicatis. t vosipos carnifici vltroneos exhibetis. Cūc inter vxox lachrymas t filiox suspiria ceperūt milites xp̄i mollescere: t aīos flectere ad dolorem.

¶ Huic spectaculo sanct⁹ Sebastian⁹ aderat quē xp̄ianissimū occultabat militaris habit⁹. qui vt vidit athletas dei. īmenso ponderis certamine fatigari in mediū eox se obijciēs ait. O fortissimi milites xp̄i p nimiā virtutē pueniſtis fortiter ad palmā: t p misera blandimēta coronā deponit sempiternā: discat nūc p vos xp̄i milit⁹ q̄ fortitudo fide pot⁹ vos armari q̄ verbo. Erigite a terrenis affectib⁹ tropheū vri certaminis. Isti q̄s ploran/tes attenditis gauderent vtiq̄ si possent scire qō nostis. Nā si scirent alterā esse vitā ppetuā ignaram tristicie. pfecto vobiscū ad illā festinarēt ptingere istā fugitiuā. p nihilo putātes. q̄ oīnes in se credentes semp fefellit. de se pīsumentes irrisit. at/q̄ vtinā soli⁹ mendacij culpa esset obnoxia t non p oīnia crimina sua cogaret currere amatores. ipsa dat edacitatē glutonib⁹: naufragium pudoris adulteris: execrabilem puersitatem incestis. Ipa admonet furem. vt rapiat: iracundū vt seuiat. mēdacem vt fallat. Ipa tollit iudicib⁹ iusticiā castis pudicīciā: moribus disciplinā. Et vt maiora q̄ suis amatorib⁹ ingerit crimina memorem⁹ si fratrē aliq̄ fratrē: filius patrem. amicus amicū necauerit: nunquid nō ista vita pīnis amore ducti pmittunt. post̄q̄ xo de spurcitia fuerit sagiata seruientes sibi tradit filie sue. i. morti eterne. Hec est vita q̄ vos fallit o amici: vt amicos vros ad vitā cuntes ppetuā iniusto psilio reuocetis. Hec vos instigat o piuges: vt beatox etiā martyrū mentib⁹ pietatis colorē impietatē sugeratis: t si vob̄ consentirent vlteri⁹ pauco quidem vobiscuz tpe esse possent: t postea sepati. t ita sepati: vt nunq̄ vos inuicē nisi in ppetuis tormētis videret. vbi edax flama increduloz aīas deuorat: vbi dracones labia blasphemantiū comedūt. vbi serpentes morsibus suis increduloz pectora depascūt. vbi vlulatus et gemit⁹ sonat. vbi clamor pfusus t incēdij ardor extorquet. Hec aūt tribulatio nullo fine cōcludit: sed ad redi iua supplicia qui fuerit adust⁹ reparat. Hanc igit t istos euadere pmittite: t vosipsos eripere cogitate. Nolite igit timere: nō eīn sepant a vob̄ sed vadūt in celū vobis pparare sydereas mansiones in quib⁹ cum eis imppetuum gaudeatis. vbi nō impediunt occupatiōe delitie vbi nulla sollicitudine securitas cōturbat: luctus t gemitus nunq̄ audit: fedum vel deformem nunq̄ videt. t oīni formositate t elegantia sine intermissione patentes oculi pfruunt. Hymnox organa iugiter sonāt q̄ ad laudem dei t ab angelis decantant. Ibi odor p delectatōnem p cūcta membra diffundit t refectio melliflua gustu suscipitur Statimq̄ qō cupierit aīa famulant vniuersa paratissimo affectu: vñ si in hac mortali vita q̄s contra cōcupias suos pugnauerit quasi q̄ hic eas expenderit illic eas integras a creatore suo psequetur. Nolite g̃ o amici o pentes o piuges a vita ad mortez quos diligitis reuocare: pīs dolor aut leuis est t tolerabiliter sustineri pōt: aut grauis t cito finē affert. Dolor vero futur⁹ nunq̄ finiendus aggredit t acrius ptinuat. ¶ Hec t alia btō Sebastiano porante subito p vnā fere horā splendore nimio de celo veniente illuminati. sub ipo splēdore iuuenis apparuit pallio candidissimo indut⁹ iuxta eū. Gerebant aūt hec in domo cuiusdā Micostrati. cui⁹ vxor noīe zoe ex nimietate infirmitatis ante sex annos loquelaz amiserat t muta erat hec cum tanti miraculi stupore tenerēt annuebat manu omnib⁹ qui aderāt qō lingua non poterat. q̄ ex pbrandi essent qui tante assertōni viri sancti nō crederent. Sanct⁹ aūt Sebastian⁹ videns illā explicare nō posse qō sentiebat ait. Si vere christi/sti seruus sum. t si vera sunt oīa q̄ ex ore meo hec mulier audiuit t credidit: iubeat dīns me⁹ ihs ad eā redire officiū labiox. Tūc exclamās mūer ait. be⁹ es tu t bñdictus sermo oris tui. Et bti q̄ credūt p te. Ego eīn vidi oculis meis angelū d̄ celo venientē t libros añ te tenentez ex quox lectione vniuersa sermonis tui ratō decurrebat. ¶ Hec videns nicostrat⁹ pcidens ad genua ei⁹ veniā pcabatur eo q̄ iussu imperatoris sanctos marcū t marcellianū teneret in vinculis t solutis eis genua eorū amplexās rogabat eos abire liberos dicēs. O q̄ felix essem: si p salute vra possem mereri pstringi. Quib⁹ illi. Si tu fidei glam quā nunq̄ habueras accepisti quō nos q̄ ab infantia hanc suscepim⁹ relinq̄ntes passionis nre tibi calicē tamus.

¶ Cum aũt hec audientes oĩes pariter fletibus
pniam ostenderent. ℟arcus ait. Discite parẽtes
sancti. q; hec tota belli dyaboli calliditas ẽ: a sup
plicijs corp⁹ eripe ⁊ aiam vicijs subiugare. ℈z q̃
rõne mor̃ timeant q̃ sciũt hãc hois esse naturam
nõ penã. Quantos hui⁹ false vite amatores rui/
na grauis oppressit. fulmẽ incendit. naufragiũz p
didit. gladi⁹ pemit. ⁊ istã miseri cũ doloꝛib⁹ emit/
tentes verã illã penit⁹ inuenire nõ pñt. ¶ Tũc ni
costrat⁹ cũ vxore sua petijt mysteriuz xpiane reli
gionis. Cõgregatis aut̃ oĩbus vinctis in domo
ipsi⁹ nicostrati beat⁹ sebastian⁹ hortat⁹ est eos ad
fidem suscipiendã. Quos puersos policarp⁹ pres
byter vocat⁹ baptizauit. Claudi⁹ q̃z comẽtarien⁹
duos filios ei⁹ adduci faciens. quoꝝ vn⁹ ydropi/
cus alter vlcerosus baptizari fecit: q̃ mox sanati
sunt. ℈z ⁊ alij nũero. lxviij. baptizati sunt. Tarq̃
linus q̃z pf marci⁹ marcelliani baptizat⁹: a poda
gra manuũ ⁊ pedũ liberat⁹ est. ¶ Cromati⁹ aut̃
vrbis pfectus cũ audisset tarquilinũ pfecte sana
tuz q; ⁊ ipe grauissimo morbo laborabat. rogauit
eũ vt ad se duceret q̃ eũ sanauerat. Accedẽtes er
go ad eũ sebastian⁹ ⁊ policarp⁹ ei dixerũt. q̃ si sa
nitatẽ recipe cupiebat: optebat eũ ipi⁹ ydola ab
negare ⁊ cõfringendi ipa ipis ptãtem tradẽ. Cui
cũ cromati⁹ diceret q̃ serui sui hoc facerẽt: dixit se
bastian⁹. Timidi serui tui hoc facere formidarent
⁊ dyabol⁹ hac occasione si eos lederet: dicerẽt: in
fideles ideo pcussos q; deos suos pfringere volu
issent. Accincti q̃ policarp⁹ et sebastian⁹ de licẽtia
ei⁹ plusq̃z ducenta ydola pfregerũt. Et cũ croma
tius sanitatẽ nõ recepisset. dixit ei sebastian⁹. Cũ
sanitatẽ nõ reciperis: certũ est q; aut infidelitatez
nõ ex toto abdicasti aut ydola aliq̃ reseruasti qui
indicauit ⁊ se hꝛe thalamum in q̃ erat disciplina
stellaꝝ p q̃ pater suus plusq̃z ducenta põdera au
ri expendisset p quã omnia futura puidebat. Cui
Sebastian⁹. Adiu hoc integrũ habebis. teipm
integrũ nõ habebis. Cunq; huic rei assentiret: di
xit tyburti⁹ fili⁹ ei⁹ iuuenis egregi⁹. Nõ pmittam
destrui tampclaꝝ opus. Sed ne paterne sanitati
videaꝝ cõtrari⁹: ecce accendanꝝ duo clibani vt si
destructo ope sanitatẽ nõ fuerit psecut⁹ pater me
us: incendanꝝ viui. Cui sebastian⁹. Ita fiat vt lo
cutus es. Cum q̃ destrueret opus illud: cromati⁹
apparẽte sibi angelo sanat⁹ ẽ. Quo facto ipe ⁊ fili:
us ei⁹ tyburtius ⁊ mille quadringenti viri de do
mo eius baptizati sunt. absoluit autem cromati⁹
seruos baptizatos a iugo seruitutis dicens. Qui
deum patrem habent: seruos hominum esse non
decet.

Cum autem §.V.

xpianoꝝ esset psecutio. pfilio Gay pape hito cro
mati⁹ oĩs xpianos in domo sua latenter recipie
bat ⁊ fouebat. Venit q̃ gayus papa in domũ illã
⁊ ait oĩbus. dñs ihs xpc pscius fragilitati humãe
duos in se credentiũ pstituit gradus. s. pfessionis
⁊ martyrij. Si q̃ q̃ se pond⁹ martyrij posse ferre de
sperant: pfessionis gl'am teneãt. ⁊ cũ filijs vestris
ac cromatio ⁊ tybur[illegible]o pgant. Decũ aũt qui yc

lunt in hac vrbe remaneant. Non em̃ terraꝝ spa/
cia diuidũt q̃s xpi charitas nectit. Tũc exclama
uit tyburti⁹. Obsecro te pater ne pmittas me ter
ga pseq̃ntib⁹ dare. Adhi ei valde iocundũ ẽ mor
tem p vita eterna subire. Sanct⁹ vo gay⁹ cõgau
dens fidei ei⁹ fleuit. Remanserunt q̃ cũ eo in vrbe
marcellian⁹ ⁊ marcus ⁊ hoꝝ pater tarquilin⁹. ⁊ se
bastianus ⁊ tyburtius. Nicostrat⁹ q̃z cum cõiuge
sua zoe. ⁊ cum fratre suo castorio: ⁊ claudi⁹ cũ fra
tre suo victorino. Hoꝝ pstituit gayus papa mar
cum ⁊ marcellianũ dyacones. tarquilinũ presby/
terũ. Sebastianũ vo ecclie defensorẽ: ceteros au
tem subdyaconos. Horabanꝝ aũt oĩs apud ca
stulũ quendã xpianũ zechariũ palatij latẽter. die
noctuq̃ fletib⁹ ⁊ ieiunijs orãtes deũ. vt digni ba
berenꝝ pfessionis sue tolerantia sanctoꝝ martyri
um numero sociari. Et multi infirmi pcib⁹ eoꝝ sa
nabanꝝ ceci illuminabanꝝ. demones effugabanꝝ
¶ Transiens aũt tyburtius occurrit hoi q̃ de al/
to lapsus tot⁹ pfract⁹ erat ⁊ quasi mortu⁹. oratiõe
dñica sup eũ fusa sanitati restituit: et pentes eius
edocens ad xpm puertit. ¶ Zoe aũt cũ ad pfessi/
onem beati petri oraret. a paganis tenta cõpelle
batur a iudice thus statue martis incendere. Cui
illa rñdit. Adulierez marti pellis sacrificare: vt
ostendas martem vrm mulierib⁹ delectari. ℈z il
le impudicissime veneri potuit pudorẽ eripe: mi/
hiq̃ tropheũ fidei in fronte portãti nõ poterit p
ualere. Adissa aũt in carcerẽ. vj. dieb⁹ ibi mãsit si/
ne cibo potu. ⁊ cũ pseueraret i pfessione fidei ius
sa ẽ a collo ⁊ capillis in arboꝛẽ altã suspẽdi. ⁊ sub
ter eã fumũ ex sterquilinio exhiberi q̃ emisit spñ.
Corp⁹ aũt ei⁹ ne veneraret a xpianis saxo alliga
tum in tyberim pieceruũt. Apparuit aũt in somnis
btõ sebastiano: indicãs ei suũ martyriũ. Qõ cum
narrasset tarquilino. ait ipse. femie nos pcedunt
ad coronã. vt q̃d viuim⁹. Octaua aũt die cũ ora
ret ad pfessionẽ bti pauli lapidat⁹ est a gentilibus
⁊ corp⁹ ei⁹ in tyberim iactatum. Nicostratus vo ⁊
claudi⁹ cũ castorio ⁊ victorino ⁊ simphoriano. cũ
corpa sanctoꝝ pdictoꝝ requirerẽt p ora tyberina.
tenti sunt: ⁊ ab fabianũ iudicẽ adducti. Qui cũ p
xx. dies minis ⁊ blandicijs in nullo posset eos fle
ctere a pposito fidei. nũciauit impatori. ⁊ cuz tor
mentis nõ acquiescerẽt ydolis imolare iussit eos
i medio mari. s. pcipites dari. ¶ Interea torq̃tus
quidã apostata sctõ gayo epo vb̃ callide se sim/
ta fide sociauit. Qui cũ a btõ tyburtio viro scola
stico nobili ⁊ sctõ freq̃nter argueretur. q̃ capillos
arte pponeret. q̃ assidue ludẽdo prãderet. q̃ feia
rũ aspectib⁹ libẽter se daret ⁊ q̃ a ieiunijs ⁊ oroni
bus ⁊ vigilijs fratꝝ abstinẽt: simulauit se monita
eq̃nimit accipe. Et arte egit q̃ten⁹ orantẽ sctiñ ty
burtiũ infideles pphenderẽt. in q̃ pphẽsione et se
teneri fecit: ⁊ sil'ad secretariũ iudicẽ pduci. Fabia
n⁹ aũt iudex ad torq̃tuz ait. Agras qõ iussert inui
ctissimi pncipes vt q̃ non sacrificarẽt ydol: diuis
supplicijs macerenꝝ. Qui rñdit b̃ mgr̃ me⁹. s. Ty
burti⁹ sp me docuit. qõ hũc video facẽ necesse ẽ vt
faciã. Tũc fabian⁹ ad tyburtiũ puersus ait. Quid
ad ista rñdes. Cui ait tyburti⁹. Torq̃tus dicẽ q̃

xp̄ianū se eē mētit⁹ ē. Credis em̄ hūc xp̄ianū eē q̄ lenocinio sui molliēdo capit⁹ fimbrias obmitti. q̄ tonsorē diligit. q̄ sic mollit gessit. q̄ fluxū gressum improbo visu distēdit. q̄ viros negligēter agit. li benter femias intuet. Nunq̄d tales suos xp̄c habere dignat. At h̄ q̄lis sp̄ fuerit: nūc cuidēter ostē dit. reprehendebā in eo edacitatē et vini potatōem ac sepultā diuini nois sanctitatē. et māducabat bibebat et euomebat. et nūc xp̄ianos accusat. Inermem iudicē incitat. nolenti gladiū porrigit. et vt demonijs ceruices nr̄as inclinem⁹ hortat. Accingere nūc o crudelissime vtere carnificis officio: vēdica tibi et ip̄i⁹ iudicis vocē. applica eculeos. suspē de xp̄ianos. dāna. pcute. incende. Omnis nob vilis est pena: vbi pura est p̄scia. Ad quē fabianus: restitue te generi tuo et h̄ esto qđ natura dictauit. Nobilis em̄ natus ad tantā deuolut⁹ es fecem vt possis suppliciū simul et infamiā subire: ac mortem. Cui tyburti⁹. O imprudentissimū virorū: qui mere tricē venerē et incestissimū iouē et mercuriū fallacem. et saturnū filiorū occisorē colere nolo: infamiā generositatis incurro. et qui vnū et verū deū q̄ i celis regnat adoro et veneror: mihi supplicia minat. Tūc fabian⁹ iussit afferre p̄unas ardentes añ pedes ei⁹ dicēs ei. Elige tibi vnū e duob⁹. Aut thura in os carbones edice. s. in veneratōez deorum: aut nudis plantis sup hos carbones viuos incede. Qui facto signo crucis statim sup p̄unas ardentes ingressus ē letanter: dixitq̄ fabiano. discequē p̄fitemur xp̄m deū esse: et ip̄m creaturis dñari. videt mihi q̄ sup roseos flores incedam⁹ in noīe dñi nr̄i ih̄u xp̄i. Cui Fabian⁹. Quis ignorat vos artem magicā xp̄m docuisse. At tyburti⁹ obmutesce et noli auribus hāc iniuriā facere vt audiā melli fluum nomē et sanctū lacerare. Frat⁹ aūt fabian⁹ iussit eū via latina duci. q̄ illuc ductus vno gladij ictu abscessit. vbi xp̄c multa bñficia plurimis p̄stitit. Post hec egit torquat⁹ vt castul⁹ sanctorū hospes teneret. Qui in p̄fessione dñi pseuerans: iussus ē mitti in foueā p̄fundā et massam arene super eū iactari. Sicq̄ cū palma martyrij migrauit ad xp̄m. Post hec Marcus et marcellian⁹ tenti sunt. et ambo ligati ad stipitē subulos acutissimos in pedib⁹ acceperūt. Quib⁹ fabian⁹ ait. tādiu fixi plantis stabitis. donec officiū debitū dijs reddatis: q̄ in ligno p̄fixi psallebā tinuicē dicentes. Ecce q̄bonū et q̄iocundū habitare frēs in vnū. Nū q̄ sic bñ epulati sum⁹: vtinaz sic manere p̄mittas q̄diu tegemur corpis indumēto. Cunq̄ vna die et nocte p̄māsissent i laudib⁹ et hymnis. iudex mādauit latera eor̄ lanceis p̄forari: ex q̄ ad regna syderea migrauerūt. His expletis p̄fect⁹ suggessit dyocletiano de sancto sebastiano quē imperator ad se vocans ait. Ego inter p̄mos palatij mei semper te habui. et p̄tra salutē meā: hactenꝰ in deorū iniuriā latuisti. Qui dixit p̄ salute tua sp̄ deū colui. et p̄ statu vrbis romane deū q̄ in celis ē adorauī. p̄siderans a lapidib⁹ auxiliū q̄rere insani capitis esse et vani. Frat⁹ dyocletian⁹ iussit eū in medium campi adductū ligari et q̄si signū ad sagittā a militib⁹ sagittis figi. tūc milites iussa implētes ita cum vndiq̄ impleuerunt sagittis: vt q̄si erici⁹ ita esset sagittar̄ ictib⁹ hirsutus. et extimātes eū mortuū abierūt. Tūc relicta vxor castuli zecharij nomine hyrenes. abijt vt nocte corp⁹ ei⁹ tolleret et sepeliret. Et iuueniēs eū viuentē adduxit eū in domū suā: et infra paucos dies integrā in oīb⁹ membris recupauit sanitatē. Cunq̄ oīs xp̄iani ad eū p̄uenirent hortabant eū discedere. Ip̄e aūt oratōne facta descendit ad palaciū et stans sup gradus helyogabali venientib⁹ imperatorib⁹ ait. Iniquissimis subiectōnib⁹ aīos impij vri templor̄ pontifices obsident suggerētes de xp̄ianis falsa p̄menta dicentes eos reipublice aduersarios: quor̄ p̄ecibus ip̄a respublica meliorat et crescit. Cunq̄ talia loq̄ret ait dyocletian⁹. Nōne iste est sebastianus quē sagittis interfici mandauim⁹. At ille. ad hoc me inquit dñs ih̄s xp̄c suscitare dignat⁹ ē: vt p̄ueniā vos et p̄tester cor̄ oīni plo. in iusto iudicio vestras p̄secutōnez i xp̄i famulos ebullire. tūc iussit eū in p̄podromo palatij duci et tādiu fustigari q̄usq̄ spīm exalaret. Et nocte corp⁹ ei⁹ in cloacaz p̄iecerūt dicentes. Ne forte xp̄iani eū sibi martyrez faciāt. At beatus sebastianus apparuit in somnis beate Lucine docens locū corp̄is sui. Et q̄ in vno pendebat. nil sordis tetigerat. vt inde leuās catacūbis sepeliret. Qđ et fecit.

De sancto Era §. VI.

sino epō antiocheno. Narrat Vin. in spe. hystor. li. xiij. Ex gestis ei⁹: q̄ cū decretū in antiochia supra xp̄ianos a dyocletiano p̄cessisset vt q̄cūq̄ nō sacrificaret ydolis: diuersis supplicijs interiret. h̄ audiens erasm⁹ eps heremū petijt in q̄ p. vij. an. habitauit oroni et p̄templatōni vacās: signis et tutibus chorusc̄as. eiq̄ escaz dūs mīstrabat p̄ coruum. diuerse etiā fere: omi: ferocitate deposita sese ei māsuetas exhibebāt suo mō venerātes eū. Angelico q̄z sepe p̄solabat alloquio. Quadā aūt die vox de celo facta est ad eū dicēs: vt ad ciuitatem descēderet. Qđ cū fecisset: multos a demonibus vexatos liberauit: et q̄plures docēdo ad xp̄m cōuertit. Hec audiēs dyocletian⁹ tūc ibi illis ptibus degens iussit eū sibi p̄tari et ab eo interrogat⁹ de p̄fessione sua cū se xp̄ianum assereret. nec ydolis sacrificare iussus acquiescet: fecit p̄ plumbo latera ei⁹ cedi. deinde fustib⁹ grauiter verberari: ꝑ nihil ei nocuit. Postea resina pice sulphure sil' cū cera p̄fusus illesus apparuit. Tūc vniuersa plebs antiochenoz exclamauit. dimitte nob iustū hoiem ciuitatis ep̄m: q̄ de⁹ xp̄ianor̄ opat in illo. Cū autē hec fierēt. ecce terremot⁹ fact⁹ est magn⁹: tonitrua q̄z et chorusc̄atōes fere p̄ tres horas: ita vt ciuitas tota perire putaret: Impator autē tanto fragore p̄cussus abscessit. Tandē reuocans ad p̄sin dixit Seductor: iste deos nr̄os blasphemauit: et ꝯ tāta p̄turbatio accidit. p̄cepit in carcerē trudi et cruciē man⁹ et pedes cathenis alligari et magna custodia seruari. p̄hibēs sub maxīa pena neq̄d cibi vel pot⁹ ei a quocūq̄ ministraret: p̄prio anulo carcerē sigillās. Et circa mediā noctē sanctus ad dñm in oratione clamātē. lux⁹ mēsa emicuit: et odor

exiuus fragrauit.oñiaq; vincula dissoluta sunt
Cumq; dñm in carcere collaudaret. Angel⁹ dñi ei
apparens ait. Surge erasme seq̃re me: t veni me/
cum in ytaliã.magnũq; pfin ibi dño acq̃res. Sic
q; de carcere clauso educt⁹ ad lucridã ciuitatẽ p-
uenit. Cum aũt imperator eũ iuberet sibi pñtari.nõ
inuent⁹ pfusus remansit. Popul⁹ autẽ q̃ expecta-
bat eum ad cruciat⁹ vocatũ.cũ nõ videret eũ:cla-
mabat vt redderet eis patrẽ suũ:qui eis dici fecit
ab angelis raptũ in celis fuisse. Cũ autẽ sanct⁹
Erasmus ductu angeli ad vbẽ lucridã applicuis-
set:doctrina quã signis t virtutib⁹ confirmabat po
pulum ad fidem xpi conuertit. Quadã vo die ob-
uium habens filiũ cuiusdã nobilis primarij ciui-
tatis noie anastasiũ.qui portabat ad sepulturam
oratõne fusa eũ a mortuis suscitauit. Qui iuuenis
resuscitat⁹ clamare cepit. Vere magn⁹ est de⁹ xpi-
anor:q̃ p famulũ suũ me suscitauit. Verssusq; ad
patrem ait. Pater nuncusq; erauim⁹:nam deos
q̃s colebamus: vidi in inferno torqueri incendijs
gehennalib⁹. His auditis credidit anastasi⁹ t do-
mus ei⁹ tota ac plꝰ.baptizatiq; sunt.xl.milia ho-
minũ statuis t ydolis diruptis. Maximian⁹ in il-
lis ptibus exis:cum hec audisset.eum sibi presen
tari mandauit.interroganscq; eum cui⁹ religionis
esset.illum tacentẽ t oculos ad celũ eleuatos ha-
bentem iussit tyrann⁹ exalapari .dicens. Consule
saluti tue t dijs nris sacrifica. Ipse aũt ait. Qui-
bus dijs. Qui rñdit. Joui inuictissimo.t inducẽs
in templũ vbi erat statua ei⁹. signo aũt crucis fa-
cto ptra statuã redacta est in puluerem. Exiuitq;
draco exinde t flatũ inficiens plures occidit. Qꝫ
iussu sancti statim discessit. Qđ videns plus cla-
mabat. Magn⁹ est deus xpianor:t multi credide
runt in eum. Indignabat sathanas cum suis:fre-
mitusq; t collisiones qualide quasi pugnantium
ptra se castror audiebant in aere. Ecõtra sanctis
angelis gaudiũ erat ita vt audirent voces iubilã
tium t dicentiũ gloria in altissimis deo. Maximi
anus aũt ad xpm p eus psecutos occidi fecit.t ẽn-
dam tunicã ferreã ignitã ad staturã corpis ei⁹ era
smo circũdari fecit. Qui letus t alacer induẽs eã
ait. Transiuim⁹ p ignem t aquaz:nũc educes me
deus in refrigeriũ:t frigida facta est tunica illa vt
nullã maculã combustõnis illi inferret:q̃ mox impa-
tor gratulabũda voce insultãs ait. Ecce pbroba
sti stultissime hoim qr virtus xpi impauit flamis
t ignibus:t deos tuos ydapideos inualidos red/
didit. Tũc impator iubet sartaginẽ igniri plum-
bumq; picẽ resinã ceram oleũq; pariter in ea liq-
ri:t xpi athletham in eã mergi. In eam q̃ immissus
ait. Hec olla mihi refrigeriũ pstat in noie dñi no/
stri ihu xpi. Illesusq; in ea diu pstitit:sed exiliens
quedã ex vndosa sartagine scintillatio maximia-
nũ q̃ minus stante petit t ita afflixit vt vociferare
tur dicens. Ardeo ardeo virorum optime erasme
ora p me. Cui erasm⁹:quid est impator. Ecce do-
minus me⁹ ihs xpc cui oĩs creatura deseruit ma/
chinamenta tua dissoluit:t dolor quẽ mihi para-
ueras in caput tuuz recidit. Animanuertere quo-
modo cũ ardoribus sempiternis habitare poteris:
si temperatũ igniculũ sufferre nõ valuisti. Patiẽ-
tiam tñ dñi nostri ihu xpi q̃ malũ p malo reddere
phibet.nos imitãtes:iubem⁹ vt a dolore liber ex
istas:t subito cessauit afflictio illa. Sed miser ille
maximian⁹ estimans sibi artibus magicis factam
lesionem illã mandauit eũ ad carcerem reduci.in
tendens die sequẽti nouis supplicijs eũ discerpere
Nocte aũt illa apparuit ei angelus dñi et dissolu/
to omni vinculo excitatũ eduxit eum de carcere.
t pduxit eum ad littus maris vbi repta nauicula
delatus est,puisione diuina in campaniaz in ciui/
tatem formianã. Cum aũt maximian⁹ educi ð car
cere sanctũ ad tormenta iuberet t inuent⁹ nõ fuis-
set:ridens ait. Magn⁹ cruciatus ptulit erasmus
sed dum fugepsiluit maiores euasit. Sancto igi
tur q̃modo applicuerat residente:quadã die cum
oraret vox de celo ad eũ facta est. Erasme fue bo
ne t fidelis qui bonũ certamen certasti t mihi fru
ctum maximũ acquisisti:intra in gaudiũ dñi tui.
Et videns erasmus coronã rutilantez sibi desup
illabi. Inclinato capite ait. Dñe suscipe in pace
spiñ meũ. Sicq; aiam suã que niue candidior vi-
sa est celor alta penetrare angelico ductu creato-
ri reddidit suo. Dicit corpus ei⁹ gaiete quiescere:
t caput eius ostendit.

Temporib⁹ illis §.VII.

vt refert Vin.in spe.hysto.li.xiij.ex gestis ei⁹.ro-
me erat quedam mulier nobilis noie aglaes filia
Achacij quondã pcõsulis. Hec habebat sb̃se mł/
tos,puratores qr diues valde:sed vnũ sup oĩs
Bonifaciũ noie adulterũ:qui,etiã cum ea pmisce
bat carnaliter viro destituta. Tandez post aliqꝺ
tps hec ppuncta p dei gram,vocato bonifacio ait
Frater scis in quanta pctã obuoluti sum⁹. nõ ex-
timantes.qr deo assistere debemus.et de malis q̃
gessimus rõnem reddituri. Audiui aũt a christia
nis q̃ si quis,admistrauerit sanctis q̃ agonizãt p
xpõ.plors eor fiet in die iudicij. Perge igit ad,p-
tes orientis vbi agonizant p xpõ: t affer nob reli
quias martyrũ.si quõ admiistrãtes eis t orato-
rias domos eis facientes.p sanctas eor passiões
saluemur tam nos q̃ multi alij. Cui bonifaci⁹ ac-
quiescens.accepit ad ppandum corpa sanctorum
t administratõez egenor.xij.equites t egrediẽs
dixit.dñe sue Aglaes. Si inuenero ad ppandum
corpa martyrũ afferam mecũ. Si vo corpus me-
um venerit in noie martyris:suscipies illud. At il
la extimans solaciose illum loqui ait. Abijce a te
ebrietatem t stultiloquiũ t perge vt deuot⁹. qua
re sic loqueris qui sanctor corpora portare habe-
bis. Pergens ergo Bonifacius cogitauit vt quia
corpora sanctorum inde portare haberet.a carni/
bus et vino abstinere deberet. Peruenit ergo ad
ciuitatem Tharsum et pcipiens q̃ ibi athlete xpi
agonizabant dixit ad eos quos secum duxerat.
Euntes requirite nobis hospitium . et ego vado
videre eos quos valde desidero. Pergens ergo
ad stadium vidit martyres in tormentis positos
vnum suspensum a capite deorsum et diutissime
maceratum et ignis subtus eum stratum. Alium

inter ligna quatuor extentū ⁊ grauissime tortum Aliū vngulis laceratū. Aliū stipitem in collo eius infixum ⁊ a terra exaltatū. Aliū retro manus et pedes habentē fustibus a ministris cesum. Accedēs q̄z cepit osculari eos ⁊ voce magna clamare. Magnus deus xp̄ianor: magnus deus sanctor martyrum. Obsecro vos famuli xp̄i orate pro me. vt et ego merear p̄sortes vestri inueniri. sedensq̄z ad pedes martyrū ap̄lectebat vincula eor ⁊ osculabat ad patiaz exhortās. Quē intuēs simplicior iudex ait. Quis est iste qui in p̄temptum deor ⁊ meum hec gerit. Adductq̄z iussus ad̄ tribunal eius. Cuz interrogatus p̄ditōnem xp̄ianum libere se fore fateret ⁊ ydolis immolare recusaret Trannus fecit eū suspendi ⁊ vngulis ferreis vsq̄z ad ossa diutius radi: qui tacens oculos ad martyres hēbat. Exinde iussit calamos acui et sub vngulis manuum infigi. Post p̄cepit plumbū liquefactū in os eius immitti. Qui letanter oīa ferens: oculos ad celum leuans clamauit ad martyres vt p se orarent Nihilq̄z inde lesionē recepit. Qō turba respiciēs cum lachrymis clamabat. Magnus deus xp̄ianorum. Ep̄e fili dei salua nos. Timēsq̄z iudex tumultum abscessit. Sequenti die diluculo in ollam feruentem pice plenā caput eius immergi iussit. Angelus autez dñi descendēs ollam tetigit cuius materia spersa multos occidit: sanctū aūt in nullo p̄tristauit vel mollestiā intulit. Demū eū decapitari mandauit. Qō cum fieret terremot factus ē magnus: vnde oīs clamauerūt. Magnus ē deus xp̄ianor. Conserui aūt Bonifacij requirebant eū ⁊ nō inuenientes dicebant inter se. modo in adulterio est vel in taberna epulat. Cunq̄z querendo obuiassent vni ex officialib⁹: interrogabāt eum si vidisset quendā pegrinum romanū. Qui rndit heri pegrinus quidam p xp̄o capite plexus ē ⁊ adhuc ibi iacet corpus eius. At illi quem querimus nō martyr: sed vir ebriosus ⁊ adulter est: secuti sunt tū officialem ad locū: ⁊ recognoscentes bonifacij caput et corpus: lachrymati dicentes. Ne memineris peccati nostri famule dei: q: tanta locuti sum⁹ p̄tra te. Emerūtq̄z corpus illud ab officialibus quingentis solidis ⁊ p̄dientes aromatib⁹ ac lintheaminib⁹ inuoluentes: reuertebant ad vrbem portantes illud. Angelus autē dñi apparuit Aglae dicens. quē habuisti seruū: nunc recipe vt dñm. p eius em̄ intuentōnez relaxabunt tibi peccata omnia: sibiq̄z declarauit totum. Que surgēs collectis clericis ⁊ religiosis honorifice suscepit sanctum corpus ꝓpe vrbem via latina: edificans ei dignam ecclesiam. Ipsa aūt aglaes abrenunciās mūdo ⁊ bona sua distribuens egenis: familiā suā a seruitute liberans. cū paucis puellis dño famulans tantam gratiaz a deo ꝓmeruit vt demones expelleret ⁊ varias infirmitates curaret. Supervixitq̄z in habitu ānis. xiij. ⁊ sic in domino obdormiuit.

Tempore quo/ §. VIII

q̄ Adaximiani erat senator quidā Eleusius ipsius imp̄atoris amicus: vt refert Eus. spe. hysto. libro xiij. Ex gestis sancte Juliane. hic desponsare sibi volebat puellam nobilez Julianā noīe. filiā affricani. qui ⁊ ipse xp̄ianorum p̄secutor erat. Juliana vo virtute plenissima rōnabili p̄silio creatoris deum colebat veruz: ⁊ quotidie pgens ad ecclesias oratōnibus insistebat. Cunq̄z eleusius nuptiaruz solennitatem implere optaret: dixit illis. Euntes dicite illi. Si credideris in deū meuz: accipiam te maritū. qō si nolueris: nunq̄z mihi dominaberis Qō audiens eleusius patri puelle nunciauit. qui blandicijs ⁊ minis quesiuit illam ad p̄sensum huius inducere. Sed cum illa recusasset: asserens se paratam ad oīa supplicia p̄ noīe xp̄i: demū pater ipsam cesam ⁊ cruciatam tradidit sponso suo: eleusio p̄fecto vrbis. Qui cum nō posset sermonibus mollioribus ⁊ p̄missis eam ad sui cōsensum trahere nisi p̄siteretur patrē ⁊ filiū ⁊ sp̄m̄sanctum credendo in deū: fecit eam cedi a septem militib⁹ vicissim succedentibus. Cum essent fessi virgi. deinde nolente Dyane sacrificare: p capillos septez horis manere suspensam. Postea ere liquato tota pfundi sicq̄z incēdi. Et cum nullā ex hoc lesionem recepisset in carcerem trusa est. ibi aūt posita orauit ad dñz p auxilio sibi impēdēdo. Finita āt oratōne apparuit sibi dyabolus in forma angli lucis. dixitq̄z sibi. Juliana dilecta mea p̄fect⁹ tibi parat tormēta alia pessima. ⁊ ideo cū de carcere educta fueris: accede ⁊ sacrifica vt salueris. Ad hoc em̄ tibi missus sum. Ego em̄ sum angel⁹ dei. Juliana aūt cuz lachrymis orans ait. Dñe ne p̄mittas me perire: ⁊ significa mihi q̄s est qui hec p̄suadet mihi. Que sana facta a doloribus tormētor p̄ceptor tenuit dyaboluz qui sibi apparuerat dicens q̄s es tu. Et quis te misit. Qui rndit. Ego sum iophim niger mali oblectator tormēti amator: homicidijs gaudens ⁊ luxuriā suadens: missus a beelzebub: qui totius mali est auctor. Et iuliana ad eū. Immunde spūs quō p̄sumpsisti te xp̄ianis applicare. Tūc in manibus post tergum ei ligatis cum vno ex ferreis ligamentis quib⁹ ligata erat in terra eū p̄sternens percutiebat eum. Cunq̄z ille fortiter eiularet misericordiaz p̄cans: dixit Juliana. Confitere mihi cui homini iniuriam fecisti. Isq̄z respōdit aliquantor hominū oculos euulsi alioruz pedes confregi. Alios in ignem misi ⁊ huiusmodi ⁊ omnia mala que sunt in mūdo ego cōfeci. Nemo tamen me tangere ausus est: p̄ter te. Cuius virginitas p̄tra seruos armatur. Cum aūt hec eo loq̄nte p̄fectus iussisset Julianam de carcere educi et sibi p̄sentari. illa secum trahebat demonem ligatum ⁊ per forum ducens: p̄iecit eum in stercoris locum. Et cum venisset in p̄torium: facies ei⁹ gloriam ignis ostendebat. Unde p̄fectus timens dixit ei. Quō tanta tormenta p incantatōnes superasti. Et illa dominus meus ihs xp̄c me p̄fortauit te aūt erubescere fecit: ⁊ tibi p̄parauit ignem eternum. Tūc iratus p̄fectus fecit totam ferream preparari ⁊ acutis gladijs in superficie repleri. vt ea superposita ita aptaretur vt rota minutatim discerperetur. Sed angelus domini dissoluit machinam. vt inde salua euaderet. Conuersiq̄z sunt ad

ad hoc spectaculū quingenti homines qui clamā tes dicebant. Et nos iuliana cū quē tu colis deuz adoram⁹. pereat gen⁹ paganoꝝ ⁊ exultet genus xp̄ianoꝝ fac qđ vis pfecte. para supplicia. q⁊ non alium deum q̄z xp̄ianoz credimus: qđ cum nunci asset p̄fectus impatori: iussit omnes illos gladio perimi. Precepitq⁊ sanctam in ignem mitti. Sed angelus domini aparens: ignem extinxit. Deinde in ollam feruentem fecit immergi que est facta velut balnei temperamentum. Sed aqua bulliēs ⁊ egrediens de olla septuagintase de astantibus occidit. propter qđ ira insaniens p̄fectus: imperauit eam gladio puniri. Cum aūt ad locū decollationis duceret: clamauit demon qui ab ea cruciatus fuerat. Nolite ei parcere: sed quō digna est ita reddite. Deos eīm vituperat hominiꝫ iniuriam facit: mihi q̄z in vna nocte multa mala oīdit. Cūq⁊ illa aspiceret vt cognosceret quis hoc loqueretur clamauit dyabolus dicens. Heu me miserum fortitan vult me itez retinere. Statimq⁊ obmutescēs euanuit. Virgo aūt facta oratōne spm̄ deo tradidit incōtaminatū. Ipse vo p̄fectus nauigās paulopost submersus est cū multis: ⁊ ab auiḃ⁹ ⁊ feris corpa coz deuorata.

Eodem tempore §.IX

in ciuitate Egea passi sunt Cosmas ⁊ Damian⁹: vt refert Vin. in specu. hysto. li. xiij. Ex gestis eorum. Hos geminos genuit mater eoz Theodora: qui a spūsancto edocti artem medicine tam in hominiḃ⁹ q̄z in iumentis omnē infirmitatem curabant: ⁊ nihil a quocūq⁊ recipiebant: seruātes illō Gratis accepistis: gratis date. Quedam autem matrona noīe Palladia diuitijs abundans. cum in medicis multa consumpsisset vt ab infirmitate sua curaret: nec liberari valeret: a sanctis curata est. que obtulit quoddam munus sancto Damiano: pedibus ei⁹ se obuoluens ⁊ sacramentis terribilibus adiurans: vt reciperet ob deuotōez. Qđ et ille suscepit: nō cupiditate ductus: sed ne nomē domini ob quod adiuratus fuerat ptemnere videret. Hoc pcipiēs cosmas zelo dei duct⁹: mādauit ne corp⁹ ei⁹ cū ipo sepeliret. Sed nocte sequenti aparuit dominus cosme fratris factum excusans quia ob dei reuerentiā. Preses aūt puincie illius cum xp̄ianos psequeret vsq⁊ ad mortez. denunciati ei fuerūt Cosmas ⁊ Damianus: ⁊ ō mādato eius ante ipsum p̄sentati. Quos cum interrogasset cui⁹ fortune essent. Responderunt sancti Quid sit fortuna nescim⁹ religione xp̄iani sumus ⁊ adhuc tres alios fratres habemus. s. Leontiuz Euprepiū ⁊ Antimiū. Quos adduci fecit ⁊ i carcerem mitti. hi q̄ scilicet Cosmas ⁊ Damian⁹ primo cum sacrificare dijs ptemnerent cesi sunt. Sz inter ipsa flagella psallebāt dicentes. In via martyrij delectati sumus sicut in omnib⁹ diuitijs. P⁹ hec in mari cum alijs fratrib⁹ eorum cathenati piecti sunt: sed mox angelus domini vincula eoruz dissoluit ⁊ ad terzā incolumes posuit. Quib⁹ ante lysiam positis inquit tyrannus In nomine dei Adriani sequar vos. Quibus dictis subito accedentes demones eum fortiter percutiebant in faciem. ⁊ cum nō cessarent: recōmendauit se sanctis vt pro eo orent. Qđ cum fecissent ⁊ demones euanuissent: obduratus ille ait. Quia disponebā deos meos deserere: ideo irati mihi me percusserūt. Perseuerantes aūt in xp̄i pfessione ⁊ tyrannū detestate increpantes: missi sunt in ignem. vbi quasi in refrigerio rozis erāt: ꝑ excussa flama ab igne incendit plures de gentilib⁹ astantibus. Deinde tyrannus iussit eos crucifigi ⁊ in crucibus lapidari. At lapides dei virtute in eos qui mittebant reuertentes lapidabant. Post que iussit eos sagittari: sed emisse sagitte ad sagittarios retorquebantur: multos ex illis occidentes. Sanctos autem nō ptingentes. Demū iussit lysias p̄ses ipsos cum alijs tribus fratribus decollari q̄ pariter ad celestia regna puenerūt. Xp̄iani aūt tollentes corpora eoz ad sepeliendū cum hesitarent de sepeliendo simul eos: ꝓpter illud q̄ cosmas mandauerat: subito camelos veloci cursu aduenit ⁊ humana voce allocutus est eos dicens. Homines dei: multa signa ⁊ bñficia p̄ sanctos dei martyres pcepistis: ꝑ non solum vos ꝑ ⁊ nos iumenta q̄ vobis in ministeriū sumus deputata. Idcirco cum oīmbus vobis ⁊ ego gr̄as agens missus aduenī nunciare vobis: vt sanctorum corpora non separetis sed simul recondatis in eodem sepulchro. quod ⁊ factum est. Et plura miracula post mortem p eos facta sunt.

De sancto Blasio §.X

epō ⁊ martyre narrat Vincen. specu. hystoria. liḃ. xiij. ex gestis ei⁹. q cū in oīmansuetudine ⁊ sanctitate polleret xp̄iani i sebasten citate capadocie epm̄ elegerūt. Qui accepto epatu ad vitandū rabiem psecutōnis ꝓtra fideles exorte. intrauit speluncā cuiusdā montis ibi heremiticā vitā tenens Illic fere agrestes ⁊ ferocissime ad eū ꝓueniebant sane ⁊ infirme. nec recedebāt donec sanitatē ⁊ bñdictōez acciperēt. Corui q̄z alimoniā ei deferebāt Cū aūt p̄ses ꝓuincie agricolaus. misisset suos ad venatōez faciendā in dicto monte: inuenerūt setm̄ blasiū orantē ⁊ multitudinē bestiaꝝ añ eum. Qđ cū p̄sidi nūciassent. arbitrat⁹ ibi fore xp̄ianos absconditos misit illuc milites p̄ses ad capiendum q̄s inuenirēt xp̄icolas. Accedentes q̄ milites ad locū dixerūt ei. Egredē vocat te p̄ses. Qui rūdit. bñuenistis filij. Nūc video q⁊ dñs nō ē obit⁹ mei. Nā ⁊ i nocte dixerat ei dñs in visu. Surge ⁊ offer mihi sacrificiū. s. corpis sui p martyriū. Pergēs q̄ cū eis p̄dicabat occurrentib⁹ in via ⁊ multa miracula faciebat. Et inē cetera quedā mulier attulit ei filiū suū in extremis laborantē ꝓpter os piscis trāsuersuz in guttere ei⁹: qđ nec intra nec extra mitti valebat. Quo p eo orāte ⁊ guttur tāgente liberat⁹ ē. Alia mlr vidua cū añ eū defleret. dep̄cans vt restitueret sibi porc⁹ a lupo capt⁹. cū pauperula eēt. Subridēs blasius ait illi. Noli flere restituet tibi porc⁹ tu⁹. Qđ secutū est. Nam lupus sibi cū reportauit incolumē. Presentatus demuz p̄sidi: salutauit eum preses dicens. Gaude Bla-

si amice deoꝝ. Qui respondit. Gaude et tu ꝑses. sed ne dicas deos ꝙ demones quia eterno igni deputati sunt cū his qui eos venerantur. Tunc iratus ꝓses iussit eum fustibus cedi ⁊ in carcerem mitti. Et cum postea eductum de carcere ⁊ sibi ꝑsentatū non posset eum ad sacrificia inclinare: imperauit eum in ligno suspendi ⁊ carnes eius ferreis pectinibus laniari. Cunctq; hoc fieret. vij. mulieres que christiane erant sanguinem qui exibat de vulneribus eius excipiebant ex deuotione. Que cū accusate de fide xp̃iana adducte fuissent ante ꝓsidem. Ipse autem cum mādasset eas deos suos adorare: dixerunt sancte mulieres. fac eos adduci ad fluuiū vt loti in eo mundius eos venere/mur. Cunctq; deportate fuissent stantiūcule deoꝝ ad fluuium: ille eas acceptas ꝓiecerūt in flumen: dicentes. si dij sunt se adiuuent ne merganꝫ. Audiens vo ꝓses iratus interrogauit cur hoc fecissent decipiendo eū. Que responderunt. Si veri dij essent ꝑsciuissent q̄ eis facere intendebam⁹: et nō ꝓmisissent se in aquam mergi. Statuit aūt ꝓses vt septē lorice ignite ⁊ pectines ferrei ponerētur ante eas. ⁊ septem camisie munde: optione eis ꝓposita vt aut in veneratione deoꝝ. vij. camisias illas accipent quelibet suam: aut loricis ignitis induerenꝫ. At vna illaꝝ subito camisias illas ꝓiecit in ignem. Tūc ꝑses ꝓcepit eas nolētes ydolis immolare suspendi nudas: ⁊ pectinib⁹ ferreis laniari carnes earum. Et cum dolores magnos sustinerent aduenientes angeli eas ꝓfortarunt ad pseuerātiā. Exinde depositas ordinauit eas i ignez mitti. q̄ statim extinctus est. Demū eas decollari fecit. Post hec ꝓsentatū sibi blasiū ⁊ immobilem in fide cerneret: fecit eū in stagnū mitti. Sed facto signo crucis stabat sup aquas sicut sup̄ firmam petram. Dixitq; gentilibus. si habetis deos ostendite virtutem eoꝝ ⁊ venite huc. At sexaginta quinq; viri miserunt se in stagnū nomine suoꝝ deoꝝ q̄ statim submersi sunt. Descendens aūt angelus dñi dixit ad eum. Egredere ⁊ suscipe coronam tibi a domino patam. egredienti ꝙ stagnum dixit ꝓses. Decreuisti nō adorare deos. Qui ille Nō adoro demones: qui mox sniam decapitationis in eū ꝓtulit ⁊ facta oratione ꝑ his qui deuote eius suffragium postularent vocecq; de celo facta se exauditum capite truncatus est cum duobus paruulis filijs vnius illarum septem mulieꝝ que ⁊ cum illo decollate sunt. Ilise sunt anime earum a corporib⁹ exirevt virgines de thalamo suo monilibus aureis refulgentes ⁊ ad celos ascendentes.

Eodem tempo/ .§.XI.

re passa est apud cesaream capadocie sancta Dorothea sub sapricio ꝓside vt refert vincen. vbi ꝫ ex gestis eius. Ille tradita duabus sororibus suis que apostatauerant a fide. s. sichaiste ⁊ calixte: iterū conuertit eas. Que propter conuersionem earū misse in cuppam in conspectu eius succense sunt. Post passionem autem earum leuatur ipsa in cataста et ait. Iucūdꝫ sic letata sum in vita mea sicut hodie. Tandem firma in fide. ducta est ad decollandum. cui dixit theophilus quidam scolasticꝰ irridendo. Eya tu sponsa christi mitte mihi rosas aut mala de paradiso sponsi tui. Qui illa respondit plane hoc faciam. Cunctq; orasset dorothea: ecce puer apparuit ante eam quasi quatuor annoꝝ ferens in sportula tria mala optima ⁊ tres rosas. Cui illa. Obsecro te inquit vt illa theophilo scolastico deferas. Cū igit̄ theophilus narraret promissionem virginis circūstantib⁹ irridēs: ecce puer stetit ante eum ⁊ ait. Ecce tibi petenti mittit dorothea virgo sacratissima quod ꝓmisit. Qui accipiens statim conuersus est ad fidē christi. Erat aūt mensis februarius quando rose ille misse sūt. ⁊ totam capadociam glaciale frigꝰ tenebat. mox ergo theophilus in eculeo suspensus ⁊ tortus dicebat. Ecce modo christianus factus sum quia in cruce suspensus sum. nam eculei factura similitudinem crucis tenet ⁊ tādē gladio ꝙsummat⁹ est.

In ytalia quo/ .§.XII.

q; ciuitate Bononiensi passi sunt sancti vitalis ⁊ agricola. v. kal̄. decembris. sub dyocleciano ⁊ maximiano impatorib⁹ vt refert vincē. vbi ꝫ ex verbis Ambro. Hui⁹ sancti agricole vitalis ꝑus fuꝰ fuerat ꝙ postea ꝙsors ⁊ collega martyrij. Igit̄ cū sanctus Elitalis a persecutoribus vt christum negaret vrgeretur. et ille amplius christum dominum profiteretur. omnium in eum tormentoꝝ genera exercuerunt. vt non esset in corpore eius locus sine vulnere. Ille autem orabat dicens. Domine iesu christe iube suscipi spiritum meū q; iaꝫ desidero coronam accipere: quam angelus tuus ostendit mihi. Et completa oratione emisit spūm Sanctus vo agricola mitior habebat̄ morib⁹ ita vt ab ipsis inimicis diligeretur. Ideoq; passionē eius differebant. Sed hec eorum honorificentia. omni immanitate acerbior erat que martyrio inuidebat. Deniq; vbi nō acquieuit ꝑsecutorib⁹ sanctus agricola crucifixus est. Fuerunt aūt tūc corpora eoꝝ inter iudeoꝝ sepulcra posita. sed vt testat ipse ambrosius cum domin⁹ ei reuelasset corpora eoꝝ ipe ambro. inde leuauit dicta sanctoꝝ corpora ⁊ in ecclesia collocauit. Et demones egredientes ab obsessis hoc cōfitebātur. Et multa miracula tunc in presentia populi sunt ostensa. liberatis multis a languoribus varijs. Passus est apud vrbem spoletanam illo in tempore sanctus Gregorius presbyter. hoc ordine vt refert Vincētius speculo hystoriali vbi supra ex gestis eius. Flachus em̄ cum directus esset illuc a Maximiano impatore ydolatra ⁊ omnia ydola erigeret ingressus in ciuitatem iussit in medio foro sibi tribunal preparari ⁊ omnes ciues ꝑ p̄cones citari. quibus aduenientibus dixit tirchano. Hi oēs dijs nostris deseruiunt. Qui respondit. omnes hi Jouem mineruā asclepiū colunt deos immortales: qui toti mundo propiciantur. Quo audito gauisus est et dimisit omnes in pace. Erat autem i dicta ciuitate presbyter Gregorius xp̃ianissim⁹ ieiunijs ⁊ oronib⁹ vacās. multa ꝓdigia faciēs ⁊ pluri

mos pagaor ad fidē xpi ꝓuertens ac tēplaꝝ ydo la ad terrā deijciēs. Hoc cū audissz flach⁹ iussit eū ad se vinctum ꝓduci: et cum sacrificare nollet fu/ stes nodosos afferri fecit ꝛ dorsum eius verberib⁹ frangi dicēs. Hec patiaꝝ rebellis deor nostroruz ꝛ contemptor ꝓncipū. Cui ille rñdit. Quanta ma la infers corpori meo: tanta duplicia bona mihi prestanꝝ in celo. Flachus ait. Regyrate illū ꝛ vē/ trem eius fustibus dissipate pseuerantē illuz in fi/ dei cōfessione ligatis manibus ꝛ pedibus mādaꝝ uit in craticula supposito igne supponi. sz eo orāte nil eū ignis lesit. sicut nec tribus pueris in camio ignis terremotusqꝫ factus est magn⁹ intra ciuita/ tem ꝛ cecidit aula regia que plus qꝫ ecclesia paga nor ydolis imolantiū oppressit. Flach⁹ aūt ipm vinctū reduxit ad carcerem ꝙ angelo apparēte dis/ soluta sunt oīa vincula: ꝛ claritas circūfulsit eū Altera die cū flacho pñtat⁹ nullaten⁹ acqesceret: ꝓcepit eū capite truncari. Eo aūt orante tpe pas/ sionis audita est vox de celo. Ingredere in requi em benedicte dñi ꝓpata est tibi habitatio tua. Et cū decapitatū feris terribilib⁹ expositsset deuorā dum. corpus sanctū fere flectentes genua adora/ bant. Quod vidētes multi clamauerūt. Magn⁹ est deus xpianor. Eodē die flach⁹ pcussus ab an gelo interiora sua euomens expirauit. Quedam aūt mulier deuota emit sanctū corpus. xxx. aure/ is ꝛ sepeliuit. Preterea maximiāo impante ve nustianus augustalis tuscie. cū christianos occul tos reqreret: diuulgatus est ei sabin⁹ epūs vir elo/ quentissimus in ciuitate assisina. Illuc ꝙ veniens sedit ꝓ tribunali in medio foꝛi ꝛ oblatus est ei san ctus Sabin⁹ cū duob⁹ dyaconib⁹ marcello ꝛ exu perantio cui dixit. Consule tibi ꝛ pollicere te dijs sanctificare ꝛ viue. Cui respondit. Si iustū ē vt derelinquā creatorē celi ꝛ terre ꝛ adorem lapides metalla ꝛ ligna. ꝛ vt scias qꝛ nihil est colere talia: afferaꝝ huc deus tuus. Qui iussit deū suū quē ha bebat in cubiculo afferri in mediū. q̄ erat mire fa/ cture ex lapide corallio iouis. ꝛ vestitura eⁱ deau rata. Quo adducto cū cereis ꝛ magno aparatu Ecce ait venustianus ꝓpiciatores nſi. At sabin⁹ subridens inquit. O vana stulticia vt creator om niū relinquaꝝ ꝛ lapis sordidissimus colaꝝ. Ut āt scias eū nō esse deū dimitte me facere qđ volo de eo. Cui ille. Si ꝑsumis fac qđ vis. Tunc ille orati one facta elisit in pauimentū ꝛ fregit. Quod ille cernens totundit frontem suam cum ira dicens. Perim⁹ nosꝛ respublica nostra obscurata est: vñ in furore suo iussit statim man⁹ eⁱ ꝑcidi. Quo fa/ cto dyaconi eⁱ ceperunt trepidare. sed sabino cō fortante eos clamauerunt. pereant dij demonio/ rū ꝛ leteꝝ cor querentiū dñm. Et ꝓpter hoc dya/ coni ipsi fuerunt in eculeo suspensi ꝛ diu fustibus cesi. deinde latera eor vngulis rasi. ꝛ demū igne assati. Corpora aūt eor martyrio consumpta: in fluuiuz iactata: ꝛ a quibusdā collecta ꝛ sepulta sē.

Sabinus aūt ad carcerē destinatus. quedā vi dua noie serena man⁹ eⁱ ꝑcisas acceperat ꝛ in va sculo vitreo deuotissime ꝓseruabat. in carcere po sitū sepe visitans ꝛ reuocillans. Hec cū nepotē su um cecum ad eū adduxisset ꝛ ipse brachia sua trū cata sup oculos eius posuisset facta oratione illu/ minatus est cecus. Ex q̄ miraculo multi conuersi ad christum baptizati sunt. Post dolor maxi/ mus oculor apphendit venustianū ita vt nec ci/ bum nec somnuz capere posset nec medicor cura iuuari. Qui audita illuminatione ceci ꝓ Sabinū facta. iussit eū ad se educi de carcere. Cuiqꝫ vrgen ti dolorib⁹ dixit sabinus adductus. Credis ex to toto corde. Et ille. Credo: ꝙ pctīs qđ in te exercui cruciatū mihi istum fecit. Cui sabinus. Adea delic/ cta mihi hoc fecerūt tu aūt si crediderisꝛ penitu/ eris saluus eris. Credente igiꝛ ꝛ baptizato sanat⁹ est. Qđ audiens maximianus ipm cū vxore ꝛ fi/ lijs baptizatis capite puniuit. Et sabinuz adduci fecit spoletū ꝛ plūbatis cesum ad celum migrare fecit.

Bed et sub .§.XIII.

dyocletiano passus est sanctus ianuari⁹ beneuen tane vrbis epūs referente Vincen. spec. hist. vbi supra. Cū em̄ preses timotheus audisset famā do ctrine eius ꝛ vite ante tribunal suū ante ciuitatez nolanū adduci iussit. Dixitqꝫ ei. accedens sacrifi/ ca dijs. Qr si nolueris: tormentis horrificis lania beris. que etiā cū viderit deus tu⁹ ptimescet. Cui ianuari⁹. Obmutesce infelix: ꝛ noli in auris⁹ me/ is blasphemiā creatori oīm inferre tantā ne te int ficiat. Tunc iratus in carcerē misit ꝛ postea in ca/ minū ignis ꝓ triduum succensum iactari eū fecit. Qui in medio fornacis oratione facta cū angelis sanctis deambulabat deū benedicēs. Qđ milites audientes nuuciauerunt presidi ꝛ aperto camino seu furno ignito eructauit flāma de fornace mul/ tosqꝫ de infidelibus combussit. Illū aūt oīno nō tetigit ignis nec q̄cqꝫ molestie intulit. Eductū vo de camino mādauit de corpore ei⁹ neruos euelli. postmodū ipm cū festo dyacono suo ꝛ Desiderio lectore vinctos ante currū suum in ciuitatē pute/ olanam precepit. ibiqꝫ spectante populo feras sil uestres ad eos deuorandos de caueis emitti im/ perauit. Que vt oues mitissimi ad pedes sancto rū accedentes venerabanꝝ eos. Demū sententiā decapitationis in eos tulit. Cūqꝫ duceret ad lo/ cū. ceciderunt nebule sup oculos presidis eū tor/ quentes: q̄ clamans pre dolore sanctū Januariū ad se reuocari fecit. Reductusqꝫ ad eū rogauit vt ꝓ se orando lumen ei restitueret. Orauit aūt san ctus dicens. Dñe restitue huic ꝛ si indigno lumē oculor suor. nō em̄ malū ꝓ malo reddim⁹. ꝛ illu minati sunt oculi eius. ꝓpter quod multi cōuersi sunt ad fidem. Timens aūt preses timotheus di/ plicere impator ex ꝙuersione tante multitudinis precepit q̄citus ipm decollari. Qđ cū factū esset ꝑses clamare cepit se ꝓpter ianuariū seruū dei ab angelis cruciari ꝛ eiulando diu expirauit. corpus hui⁹ sancti neapolim quieſcit.

In illotem/ .§.XIIII.

pore passa est etiā sancta anastasia ꝑm Vincenti/ um vbi s̄. ex gestis ei⁹. Hec pretestati illustrissimi

viri filia in vrbe romana fuit. ⁊ cū plurimū posset ꝑpter diuitias ⁊ nobilitatē generis vt parem int matronas habere nō valeret. xp̄iana effecta indu ebat se vilissimo habitu. ⁊ sola vnius puelle cōsor tio carceres circuibat vbi erant milites christi q̄s aliter visitare nō poterat: nisi plebeio cultu pau perem se fingeret. sollicita satis sanctis ꝑ nomine dei vinctis: pedes lauare: vngere capita: pectina re crines: q̄s longa carceruz claustra nutrierant. Dūq; assidue hoc ageret ⁊ ad noticiā zelantis vi ri eius infidelis publij noie pueniſſet indignatus est talis domui sue custodes instituit. vt eā nō p/ mitterent cuiusq; fenestrule aditū spectare. fecit ꝙ eam artissime custodiri ⁊ alimoniā ei denegare vt ea deficiente posset in eius latissimis possessioni/ bus lasciuire. Putans ergo se mox l̄as misit san cto Grisogono: q̄ cū magne dignitat̄ fuisset in cu ria imp̄atoris occulte christianus. illā anastasiam ad fidem cōuerterat. Et ꝑpter christianitatis ti/ tulum detect⁹ in vinculis ꝑcuſq; a sponso christia na agnoscere⁊. ab ipsa anastasia visitabat ⁊ neces sarijs vite fouebat. Destinauit ꝙ ipsa litteras per quandam mulierē Grisogono i hec verba. Sanc to ꝓfessori christi Grisogono: anastasia sacrilegi iugū mariti susceptī cui⁹ deo miserante thorū euē tura infirmitate declinans. die ac nocte dñi mei ie su christi vestigia amplector. Cū aūt patrimoniū meū ex quo illustrat cū turpib⁹ ydolatris exhau riat me vt magam ⁊ sacrilegam custodie grauiſſi me mancipauit: vt me vitā tp̄alem amittere suspi cer. In q̄ morte licet glorier mens tū mea cōterit valde: q⁊ opes quas deo deuouerā a turpib⁹ ꝓsu munt. Vale vir dei ⁊ memento mei. Cui grisо gonus rndit. Elide ne turberis q̄ tibi pie viuenti inferant aduersa: nō em̄ despicieris sz ꝑbaris: ci to a te placitum tps conuertet ⁊ quasi post noctis tenebras floridū dei lumen aspicies. atq; post gla ciei frig⁹ aurea tibi tp̄a ⁊ serena succedt. Vale in dño ⁊ ora ꝑ me. Cū aūt adhuc magis a viro ar taret in custodia modico sibi cibo cōcesso. iterum scripsit Grisogono in hec verba. Finis venit cor/ poris memento mei vt egredientē aīam ipse susci piat: ꝑ cui⁹ amore ista sustineo que ex ore hui⁹ ve tule recognoueris. et ille rescripsit dicens. Semp em̄ lumen tenebre antecedūt. sic etiā post infirmi/ tatē salus reuertitur: ⁊ vita post mortē ade reꝓ mittit: vno fine excludunt ⁊ aduersa hui⁹ mūdi ⁊ ꝓspera: ne vel tristibus desperatio vel letis elatō dominet. Tu aūt o xp̄i famula tropheū crucis to ta mente cōplectere: ⁊ teip̄m prepa ad opus dei.

Interea sponsus anastasie missus ad loca re/ mota ab imp̄atore: defunct⁹ est añ reuersionē: ⁊ li berata anastasia a dicta custodia clemosynis fide lium insistebat. Postea vo dyocleciano in aq/ leie ptibus ꝓstituto xp̄ianos plurimos occidi fe/ cit. Quosdam vo nobiles generet ꝑfecture vl' cō sularis dignitatis ab vrbe ad eū destinari mā da/ uit. ⁊ precipue sanctū grisogonū. q̄ etiā anastasia vt seruiret incarceratis ꝑ christo ⁊ subueniret de substantijs prexit. Cū aūt imp̄ator Grisogono p/ suaderet vt dijs sacrificaret ⁊ dignitatez ꝑfecture recuparet. Et ille libere rndisset vnū deum in celo adoro: ⁊ dignitates tuas vt lutū cōtemno. Data snīa capite plexus est: quē ꝓsbyter zel⁹ sepeliuit.

Habebat aūt anastasia tres ancillas sorores q̄ pulcerrime erant. s. agapen. chinoniā ⁊ hyerenen nuncupate. erant aūt xp̄iane: ⁊ cū p̄fecti monit⁹ non obedirēt. in cubiculū eas recludi fecit vbi co quine vtensilia seruabant. Prefectus igit̄ ardēs in earū amore ad eas introiuit vt suā libidinē ex/ erceret. Sed versus in amentiā putans se tracta/ re virgines caccabos patellas chaldarias ⁊ filia amplexans deosculabat. Et cū his satiatus fuis/ set virginibus intactis ⁊ oratib⁹ exijt foras niger/ rimus et deformis. Hunc serui qui expectabāt vi dentes sic aptatū. cogitantes q̄ in demoniū ver/ sus eēt: eum verberibus affecerunt ⁊ fugientes so lū reliquerūt. Cūq; impatorem adiret. cōquerēs q̄ alij virgis ꝑcuterēt alij in faciē ei⁹ expuerēt alij lutū ⁊ puluerē in eū ꝓjcerent. putantes q̄ in furi am versus esset. oculi aūt eius tenebant ne sic de formē se videret. quapropt̄ mirabat plurimū cur sic omnes eū derider̄t: q̄ in tanto honore p̄i⁹ ha bebant: videbat em̄ sibi q̄ oīes ⁊ ipse albis vesti bus essent induti. Cū aūt ab alijs didicisset suam deformitatē. putās q̄ ꝑ artē magicā illud sibi fe/ cissent: iussit eas coram se expoliari vt saltim nudas aspiceret. Sed ita virtute dei vestimenta corpori bus earū adheserunt vt nullo mō expoliari potu issent. Demū cū nullo mō sacrificare acq̄escerent: martyrio coronate sunt. Anastasia ad vrbē re/ diens ab imp̄atore cuidā pontifici capitolij tradi tur noie Vulpiano. cupienti eā vxorez habere. q̄ oblatis sibi multis blandicijs ⁊ ornamētis ad in/ clinandū: ⁊ minis supplicioq; adhibitis ad terren/ dū: in nullo eā mouere potuit. nec ꝑ se nec ꝑ muli eres ad eas missas ad suadēdū ꝑ triduū vt eaz sa crificare faceret ⁊ sic eā in vxorē haberet. Cūq; in thalamū ducēs eā amplexari vellet cecus factus est. et deos adiens querebat si euadere posset. cui rnderūt. Quia anastasiā ꝓtristasti nobis tradit⁹ es. ⁊ āmodo sp nobiscū in inferno torqueberis. cū q; domū rediret in manibus pueroq; vitā finiuit. Exinde anastasia alteri p̄fecto tradit̄ in custo/ dia tenenda. Qui cum audisset infinitas habere eam possessiones ex p̄timonio dixit anastasie. Si vis esse xp̄iana fac quod iubet deus tuus. Ille ei precipit q̄ q̄ non renunciauerit oīb⁹ q̄ possidet nō potest suus eē discipul⁹. Omnia igit̄ q̄ habes mi hi da ⁊ vade quo vis ⁊ eris ꝑfecta christiana. cui rndit anastasia. Dñs me⁹ amonet oīa vendere et dari paupib⁹ nō diuitib⁹. tu ꝙ cū diues sis: ꝺ dei p̄ceptū facerē si tibi aliquid darē. Tunc sct̄a Ana stasia duro carceri tradit̄ fame cruciāda: sz a sct̄a theodora q̄ iā ꝑ martyriū coronata fuerat p. ij. mē/ ses esca celesti pascit̄. Tādē cū mlt̄i alijs q̄ ad fidē ꝓfusi erāt ad insulas palmarias ducta ē: vbi mlt̄i ꝑpt̄ nomē xp̄i relegati fuerāt. ꝑ⁹ alios dies ꝑfect⁹ oīs xp̄ianos illos ad se vocari fecit ⁊ anasta/ siā ad palos ligatā ignib⁹ ꝓcremauit alios diuer/ sis supplicijs interemit. Inter quos vn⁹ erat q̄ plu ries multis diuitijs expoliat⁹ semp dicebat xp̄m

mihi saltim non auferetis. Passa est autē anastasia circa annos domini.cclxxx. Illa sctā theodora que anastasie apparuerat in carcere fuerat nota ⁊ familiaꝛ ei q̄ cū fuisset tradita cuidā comiti in vxorē post mortem primi viri vt possessiōes eius ⁊ diuitias acciperet. cum sacrificare nollet: ipam cum tribus filijs eius incendio deputauit. ex quo ad dñm migrauit cum filijs.

De sancta barbara §.xv.

Barbara refert Vincentius vbi supra ex gestis eius. q̄ Barbara virgo fuit de nichomedia orta nobili genere quam ob nimiam pulcritudinem pater eꝰ in turri excelsa collocauit vt defacili nō possz ad illam haberi accessus.timens ne christiana efficeret. Ipsa vo adorabat deū celi a spiritusancto edocta. Cunqz ibi esset aqua oratione eius diuinitus procurata:seipam in ea baptizauit. Hoc vtiqz factum supra legem communez ecclesie dei speciali priuilegio qui potentiam suam non alligauit sacramentis:ita q̄ non possit cum vult sine sacramentis hominem sanctificare. Nam de lege communi certum est q̄ nullus potest seipm baptizare nec talis est baptizatus. Extra de baptis. debitum. Cum autem pater ad suggestionem etiaz amicoꝝ vellet eam nuptui tradere rennuit illa dicens. Absit a me hoc pater habeo eñ in celis spōsum christum qui inuiolabile custodit corpus meum. Intelligens vo pater q̄ christiana esset gladium arripuit vt eam occideret sed illa se abscondit. Postea pater eius eam inuentam duxit ad p̄sidem insinuans christianam effectam. Cunqz preses ad cultum deoꝝ flectere non valeret. denudatam iussit virgis cedi.sed inter verba illa psallebat ydola insensibilia et vana cōtemnens. Post quod mandauit versis pedibus suspēdi ⁊ caput eius malleis ferreis tundi: vt sanguis ō naribꝰ eiꝰ copiose stillaret. Exinde in crastino videns preses sanatam in eculeo fecit suspendi ⁊ ad eius latera ardentes lampades applicari. Illa aūt cruciata: inquit ad tyrannum. Vide miser q̄ ignis iste nō dolorem sed refrigerium prestat. Tunc preses furore repletus.impauit mamillas eius abscidi ⁊ p totam patriam nudam circūduci. Sed ipsa orante angelus domini induit eam veste candida: vt nuda non videret: ⁊ sanauit eam. Demū p̄side sententiam mortis ꝓtra eam ferente. pater ipsius barbare proprijs manibus caput eiꝰ amputauit. Quo facto descēdēs de loco decapitatiōis:ignis de celo descendens ꝓsumpsit patrem vsqz ad pulueꝛē. Ea q̄z tempestate tpe.s.dyocletiani passa est apud emeritā ciuitatē hyspanie sub Daciano p̄side eulalia virgo nobilis genere ⁊ locuplex. Hec cum duodecim esset annoꝝ spernens ludos ⁊ oblectamenta seculi mota psecutiōe voluit spōte p̄sidem redarguere.sed pentes eius abscōderunt eam domi quā habebant in rure ꝓcul ab vrbe. At illa nocte fores aperiens clanculo exijt ⁊ p inuia sentibus ac vep̄ribus plena intercarpere cepit angelico choro comitata.sic vep̄ribus ⁊ spinis p quas cucurrerat pedes lacerata ad vrbē puenit

Manēqz tribunal adijt iudicis. ⁊ in medio vociferari cepit. Quis furor est tasilibus scopolis corda sternere et deū patrem omniū negare. ysis. appollo. venus nihil est. maximianꝰ ⁊ ipse nihil. dominus opū et cliens lapidū pectora cur generosa quatit. dux bonus et arbiter egregius q̄ sanguie pascit innocuo. Talibus pretor in furiam excitatus iussit lictorem precipitem rapere. ac supplicijs obruere. Quam tamen ad deorum cultum reuocare cupiens aiebat. Respice torua puella quanta gaudia amittas que tibi fert gemmalis honor q̄ moꝛeris in flore tenero proxima dotibꝰ ⁊ thalamo. Ad hec illa nihil respondens.sed fremens animo ⁊ in oculos tyrāni sputa iaciens simulacra dissipauit impositamqz molam thuribꝰ pede sub egit. Nec mora carnifices virgineū pectus dilacerant. vngule latus vtrūq̄z pulsant. et vsqz ad ossa secant. Tunc exclamauit eulalia. Scribis mihi hi dñe. ecce q̄z iuuat hos apices legere q̄ tua xp̄e trophea vocant. Tūc appositi sunt ad latera eiꝰ lampades ardentes. Cūq̄z illa sine fletu ⁊ gemitu caneret leta ⁊ intrepida. vndiqz lampades in stomachum lateraqz seuiebāt. flāmaqz volitās pudibūda virginis celabat ⁊ in faciē v̄ginis volās caput occupans apicē supabat. Virgo aūt citū cupiens obitū ore rogū ebibebat. Tūc emicās collūba niue candidioꝝ ex ore eiꝰ visa est exire ⁊ celū petere. Sicqz abeūte aīa rogꝰ emoꝛat ⁊ pax artubus exanimis dat. At dic Vincē. vbi s. in martyrilogio festū eiꝰ bis annotat nisi forte due fuerūt i eadē ꝓuincia passe ⁊ eadē psecutione.

Circa illa tem §.xvi.

pora videt etiam passa beata Eufemia in chalcedonensi ciuitate.hec cum esset filia senatoris tempore Dyocleciani videns christianos tamdiuersis supplicijs laniari.ad iudicem ꝓperauit: ⁊ christum publice confitens exemplo sue cōstantie etiam viros animabat. cū igit iudex successiue christianos occideret. alios p̄sentes esse videbat vt saltim territi imolarent. Ipsa aūt presens eoꝝ cōstantia amplius ꝓuocata iniuriam a iudice se pati clamabat. Pauisus de hoc verbo iudex existimans eam velle sacrificia dijs imolare inquit ad eam. Que tibi iniuria infert. Respōdit illa. quia cum sim nobilis genere cur mihi ignotos ⁊ aduenas anteponis et priores facis ad christum puenire. Tunc recluſa in carcerem sequenti die ad iudicem cū alijs vinctis ipsa sine vinculis adducta iterū grauissime est conquesta q̄ contra leges imperatoꝝ sibi soli a vinculis parceret. ꝓpter quod diutissime alapis cedit ⁊ in carcerem mittit. quā iudex secutus eam oppꝛimere ex libidine voluit: sed reluctantem manū eius virtus diuina compꝛsit. exinde prepositum suum ad eam direxit multa ei promittens si faceret sibi consentire. Sed ille carcerem clausum nec clauibus aperire potuit: nec securibus frangere: donec a demone arreptꝰ ⁊ se dilanians vix euasit. Deinde posita sup rotā vt corpꝰ eiꝰ totū discerpet ministꝛi trahētibꝰ eā ad certū sonitū fiēdū ꝓ artificē cū nutu dei fiet sonit

dñi artifex opus aptaret: trahētibꝰ rotā artifex ipe totus cōminutꝰ est ⁊ eufemia sup rotā illesa remā sit. Tūc pentes artifices lamētātes suppositō igne ipsam cū rota comburere voluerunt: sed rota cō/busta eufemia ab angelo soluta in q̄dā loco excelso stare conspicit. Apollianus iudici dixit. Elirtus xp̄ianoꝝ nō nisi ferro vincit. vñ cōsulo q̄ eaz facias decollari. Erectis igit scalis cū q̄dā ad eā capiendā manū mittere vellet: mox paralisi totꝰ dissoluit: ⁊ vix inde semiuiuus educit. Aliꝰ nomine sostenes accedens ad eā capiendā. subito virtute diuina imutatus ab ea veniaz petijt ⁊ euaginato gladio suo ad iudicē exclamabat q̄ se potꝰ occi/deret. q̄ eā quā angeli defendebant contingeret. Veniq̄ inde descendens iudex cācellario suo mā dauit vt ad eā oīs petulantes iuuenes ꝓuocaret q̄ tamdiu ei illuderent donec fatigata deficeret. ꝟ ille ad eam ingrediens ⁊ multas virgines splendidissimas circa eam videns monitis eiꝰ ꝓtinꝰ effectus est xp̄ianus. Postea p̄ses p capillos feaz suspendi fecit. ꝟ immobilem p̄manentē negato ei cibo in carcerē retrudi fecit. vt. vij. die int̄ quatuor lapides magnos sicut oliua ꝓfringeret. Illa vō quotidie ab angelo satiata. die septimo cū int̄ lapides esset posita: ea orante lapides illi in tenuissimū cinerem sunt resoluti. Preses aūt ab vna puella se victum erubescēs in foueā ꝓici iussit eam vbi tres fere seuissime erant vt eā deglutirēt. q̄ statim blandiendo ad eā cōcurrentes ⁊ vinctis ad se inuicē caudis quasi sedē ei p̄pantes iudicē magis cōfuderūt. Unde cum iudex quasi pre angustia moreret. q̄dā vt vindicaret iniuriaz dñi sui arreptum gladiū p latus eiꝰ fixit sicq̄ christi martyrē fecit. Illum aūt ministrū sceleris iudex ꝓ mercede veste serica induit: ⁊ torque aurea circūdedit. sed egrediens a leone arripit ⁊ penitꝰ deuoratur. vt pauca ossa eius cū veste scissa vix reperirent. sepultam aūt honorifice ⁊ iudei ⁊ gentiles venerati sunt. ⁊ in xp̄m multi crediderūt.

Circa annos .§.XVII.

dñi. cclxxxvij. imp̄antibꝰ Dyocletiano ⁊ Maximiano in thiro passa est beata christina. Hec nobilissimis ortā parētibus a patre suo in quadam turri cū duodecim pedissequis collocata est. positis ibi ydolis aureis ⁊ argenteis a patre eiꝰ. et cū pulcerrima esset ⁊ a multis in cōiugiū peteret parentes nulli volentes in cōiugiū tradere intendebant vt in deoꝝ cultura virgo p̄maneret. Ipa autem a spūsancto edocta ydola abhorrebat ⁊ incēsa dijs imolanda in fenestra abscondebat. Veniē te aūt patre ad eā: pedisseque ei dixerit. Filia tua domina nostra deos nostros contemnit asserens se christianam. Pater autem ei blandiens ad cultu/ram deorum prouocabat. Cui illa. Noli me vocare filiam tuam: sed eius quem decet sacrificium laudis. Ad quam pater. Filia mea nō tñ vni deo sacrificiū offeras ne alij tibi irascant. At illa. Bene locutus es inquit. nesciēs veritatē. Offero em̄ sacrificiū patri ⁊ filio ⁊ spūisancto. Pater aūt dixit ei. Si tres deos adoras cur nō etiam alios. respondit christina. Tres illi vna diuinitas sūt. Pꝰ hec christina deos aureos ⁊ argenteos confregit pauperibus materiam largiens modo occulto. Reuertens ergo ad eam pater ⁊ deos quērens vt adoraret. audito ab ancillis q̄ christina destruxerat eos et pauperibus erogauerat. Iratꝰ autem pater iussit eam expoliari ⁊ a duodecim viris cedi adeo vt et ipsi ministri deficerēt. Tūc christina patri dixit. Sine honore ⁊ pudore abhominabilis deo qui me cedunt deficiunt: pete illis a dijstuis si potes virtutem. Tunc cathenatam cam: in carcerem mitti iussit. Audiens hec mater: vestimennta sua scidit: et ad carcerem pergens filie pedibus se prostrauit dicens. Filia mea christina lumen oculorum meorum miserere mei. Cui illa. Cur me dicis filiam tuam. nescis q̄ nomen dei mei habeo. s. christi. Cunq̄ nihil posset ei psuadere ad virū suū redijt: ⁊ quid sibi responderit intimauit. Tūc pater iussit eam ante tribunal suū adduci dicens. sacrifica dijs: sinaūt: multis supplicijs afficieris ⁊ filia mea nō dicer̄. Cui illa. magnā mihi gratiā prestitisti. q̄ iam me non vocas filiaz dyaboli. Tunc pater iussit eā vngulis radi ⁊ mēbra eius tenera dirumpi. Christina autem de carnibus suis accipiens in vultum patris ꝓiecit dicens. Accipe tyranne ⁊ carnem a te genitaz comede. Tunc pater rote eam imposuit ⁊ ignez cū oleo supposuit: sed flamma exiliens mille quingentos occidit. Pater vō hec omnia artibus magicis ascribens. ipsam iterum in carcerem mitti fecit. Et facta nocte iussit ministris suis vt grandi lapide ad collum eius ligato in mare precipitaretur. Quod cum factum fuisset protinus eā angeli assumunt. Christus aūt ad eā descēdit ⁊ in mari eā baptizauit dicens. Baptizo te in deo patre meo ⁊ in me iesu christo filio eius et in spiritusancto. Et commisit eam michaeli archangelo qui eā ad terram reduxit. Quod audiens pater frontem suaz p̄cutiebat dicens. Quibus maleficijs hoc facis: vt in mari etiam hec exerceas. Et illa. Stulte ⁊ infelix. a christo hanc gratiam accepi. et cum in carcerem mandasset recipi vt die sequenti eam faceret decollare: nocte inuenit mortuus pater eiꝰ vrbanus. Huic successit quidam iudex iniquꝰ nomine dyon: qui chaldariam ferream succensaz cū oleo pice et resina parari fecit ⁊ in eam iactari. sed christina in ea posita deum laudat nil lesionis sustinens. Iratus autem iudex iussit caput eius radi ⁊ nudam per ciuitatem vsq̄ ad apollinis ydolum duci. vbi ea imperante subito ydolum corruit ⁊ comminutum est ⁊ in puluerem redactū. Qō audiens iudex expauit ⁊ spiritū tradidit. Huic successit quidam iulianus nomine. qui fornacem succendi fecit ⁊ in eam christinam iactari. vbi per quinq̄ dies cum angelis in ea deambulans ⁊ cātās illesa p̄mansit. Deinde iulianꝰ magicis artibꝰ hoc ascribens duos aspides ⁊ duas viperas ⁊ duos colubres ad eā mitti fecit. Qui ei demulcebāt sudorē eiꝰ lingētes. Cūq̄ mādasset cuidā incāta/tori vt bestias illas irritaret ⁊ ille ꝟ fecisset ꝓpētes in eū impetū faciētes occider̄. Christina aūt mā/

dauit serpentibus vt ad desertum locum pgerēt. et mortuū illū suscitauit. Exinde pcepit trayanus mamillas ei⁹ abscindi. q̄ facto lac ꝑ sanguie efflu ebat. postea linguā ei⁹ pcidens loquelā nō amisit Demū iulianus sagittas in cor eius duas t vnaz in latus direxit. Sicqz cū palma martyrij ad celū gloriosa ascendit. De baptismo eius mirandū est nec tamen incredibile. vel deo impossibile q̄ omnia potest t supra legem cōem homines iustifica/re. Vincent. tñ in spec. hist. hoc dicit pie cre/dendum.

Ea quoqz tē .§.XVIII.

pestate qua dyoclecian⁹ feruebat insania contra xp̄ianos apud cretam. in ciuitate augusta supue/niens narcissus episcopus nesciens quo introiret profugus ad meretricem est ingressus nomine af fram. vt refert vincen. in spec. histo. vbi supra ex gestis eius. Introiuit aūt narcissus cuz dyacono suo felice. Illa aūt vidēs honestos viros aduēta torez extimans impudicos parat cenam t oia q̄ solito more cū tribus puellis quas secū habebat parare cōsueuerat. Episcopus aūt veniens cibū capere orare cepit t psallere. Affra aūt audiens t videns que nunq̄ audierat stupore ducta cepit i/quirere q̄s esset ille. Et didicit hunc esse episcopū xp̄ianoz. Moxq̄ ad pedes ei⁹ cecidit dicēs. Do/mine indigna sum t nulla in ista ciuitate me tur/pior inueniri potest. Cui narcissus eps ait. Salua tor noster a turpissima tactus inq̄nari nō potuit: sed sanctitas illius omnes sordes diluit atq̄ mū/dauit. nam t sol lucem suaz circa cloacas t lutu/lentas aquas fundit sine sui inquinatione. Unde et tu filia suscipe in te lumē fidei vt purificari pos sis ab oñi peccato t demonio fugato: introitu p/petue claritatis gaudere. Que cum verba ei⁹ pu ellis suis retulisset responderunt. Tu nostra dña es. et si secute sumus te ad inquinamenta facino/rum quomodo non sequemur te ad indulgentiā peccatoz. Vocabant aūt digna eumenia t eup/re pia. Deniq̄ epūs cum dyacono suo totam oran/do t psallendo noctem ptransiens simul affrā cū suis puellis habuit consortē. Mane autem facto cum inquireret ab ea vbi essent qui ad eam intro ierant. Respondit eos abisse ad sacrificādū. Tūc abijt ad matrem suam et dixit ei. Epūs xp̄ianorū venit ad me nesciens quo iret. t p totam noctem expandit manus suas ad deum suum: nosq̄ fecit orare secum. Circa ho gallor cantum extincto lu mine: cū illud accendere nō possez dicēte epo. ve/ni lux mea de celo: oñde faciem tuā t salui erim⁹. venit lux de celo sicut sol venit t tonitruū: t non recessit. § tamdiu stetit q̄diu aurora inciperet. Et dum finisset orationem fecit nos respondere amē Lux aūt fulgoris paulatim recessit ab oculis no/stris. In crastino aūt se ostenderunt mihi qui in/sidiabāt ei vt exeūtē tenerēt t occiderēt. Ego aūt eos absco di vbi fascinas habeo de lino: timēs ne scrutaret locus. Si iubes mi huc eos trāsire fa/cio. q̄ promisit mihi me christianā fieri: t peccata mea delei. Ad hec mater eius gaudens ait. pre/stet deus vt et hō q̄ mihi contingat. Vespere aūt facto sanctus narcissus ab affra rogatus ad ma/trem eius migrauit. Et illa gaudens p tres horas plantas eius tenuit obsecrās vt ea faceret a pec catis mundari. Qui indicto eis septem dierū ie/iunio. precepit eis vt id quod coluerant ei euidē/ter exponerent. Hylaria affre mat respondit. Pa rentes mei genere cyprij fuerunt t venerunt inde cum sacris veneris. t coli venus non pōt nisi ab his femis q̄ meretrices fuerit. Deniq̄ ego filiā me am sacris veneris cōsecrans. quasi dee veneri ser uitium t de meretricio placiturā in prostibulo ma nere pmisi. credens q̄ ꝓpter hoc mihi esset ꝓpici atura venus: si filiam meā diuinis eius imitatio/nibus occupassem. Nā quantoplures amatores poterit habere mulier q̄ veneri seruit. tantopl⁹ ve neri placere posse a sacerdotibus veneris felicior affirmat. Audiens hec vir dei narcissus inge/muit t lachrymas fudit. dixitq̄ ad felicez dyaco/nem suum. Surge frater t demus lamentū super istam talem culturam. et rogemus dominum: vt vbi abundauit iniquitas ibi abundet t gratia. fa ctum est autem cum orassent apparuit egyptius quidam corpo nigrior nudus t toto corpore vul/neribus elephantinis plenus cepitq̄ dare mugi/tum t dicere. O sancte narcisse quid tibi cū casa mea. Quid tibi cum ancillis meis quas semp de familia mea habui. Deus tuus mūdas aias t mū da corpora diligit. iste mee sunt alterius esse non possunt. Tunc sanctus narcissus dixit ei. Die mi/hi damnate. scis dñm meū iesum christuz nazare/nū tentū flagellatū cruci affixum mortuū de sepl' tura die tercia resurrexisse. Scis hoc factum. Cui dyabol⁹. vtinam hoc nescire mihi licuisset. nā hō/ra qua crucifixus est cathenis igneis princeps no ster est religatus. Et narcissus ad eū. Quid pec/cauit dominus meus vt tanta pateret. Cui demō non p suis ꝑccatis sed pro alienis passus ē. Sā/ctus aūt inquit. discede ergo ab his mulieribus: q̄ t dñs meus passus est pro istis que ad ei⁹ fidē et grām ꝑcurrunt. Et dyabolus. Jube manere hō ista nocte. Cui epūs. Si potes manere: mane. Tūc ille demon dire vocis vlulatū teterrimū emittēs nunq̄ comparuit. Rogauit autem sanctuz epūm dyabolus antea dicens. Fac pietatē sup me t da mihi vel vnam aiam in potestate mea. t narcissus. Et tu iura mihi in noīe dei vt statim illam interfici/as quā dedero tibi. Cui dyabol⁹. p ipm q̄ nos cū ꝓncipe nostro vicit iuro. Dixit aūt epūs. vade er go iuxta fontē alpiū iuliarū vnde non potest nec hō nec aliō aial aquā bibere q̄ draco ibi habitat omnes illuc accedentes flatu suo occidens. hunc interfice t animā ei⁹ in potestatē tuā redige. Ex/clamauit aūt dyabolus dicens. O epm mendosū insup et ligauit me iuramento vt amicum meum occidam: t si non occidam insup cogit me in abys sum ire. Tunc demon abscessit t draconem illum occidit factaq̄ est aqua fontis potabilis. Per di/es aūt plures narcissus edocuit illas in doctria fi dei t baptizauit hylariā mrem cū filia ei⁹ Affra t tribus puellis suis t cū oib⁹ caris suis. Fecit aūt

Hylaria domū suā ecciam ꝛ ordinatꝰ ē ibi pſbr̄ Zozimus auunculꝰ affre. Demū Narcissus post nouem menses ad hispaniam est profectꝰ. et cū multum populū deo acquisiuisset ꝑ tres annos. postea cū felice ad martyrij gloriam puenit ¶ Post h̄ in creta mota pſecutōne sancta affra vt christico/la ad iudicē ducta iussa est aut sacrificia dijs offerre: aut diuersa supplicia sustinere. At affra. Sufficiunt mihi peccata mea que ignorans deum feci. qō aūt iubes nunc̄ faciam: iesum christū añ oculos meos habeo. Et quia non sum digna ei sacrificare. cupio ꝑ nomine eius sacrificari. vt corpus in quo peccaui dū diu penas passū fuerit abluaꝫ. Et iudex ad eam. vt audio meretrix es. sacrifica ergo qꝛ aliena es a deo tuo. Et illa. dominꝰ meꝰ iesus christus dixit se ꝑ peccatorꝫ de celo ad terras descendisse. nam ꝛ euangeliū testaꝫ: q mere/trix lachrymis rigauit pedes eiꝰ ꝛ veniā suscepit. ꝛ cū publicanis manducauit ꝛ bibit eos nō despiciens. At iudex magis ait. sacrifica dijs vt diligaris ab amatoribus multis: ꝛ cōferanꝫ tibi multe diuitie. Et illa pecunias execrabiles nunc̄ recipio. nā ꝛ quas habui expendi pauperibus erogando qꝛ nō erant de bona cōscientia: vt ꝑ me pauperes dīm orarent. Tunc iudex nequissimꝰ dicrauit sententiam dicens. Affram publicam meretricem que se christianā ꝓfessa est. ꝛ noluit sacrificijs deoruꝫ ꝑticipari viuam incendi ꝓcipimus. Statimq rapta a ministris: ducta est ad insulaꝫ fluuij qui dicīt Lech eamq spoliantes stipiti colligauerunt. At illa oculos in celū leuās orauit dicens. Domine iesu christe qui non iustos venisti vocare sed pctōres ad penitentiā: accipe i hac hora passionis mee penitentiā: vt ꝑ hunc ignem corporalem mihi paratū: ab igne eterno me liberes. qui animā et corpus exurit. Igne ergo accenso ꝛ in ignē ipm̄ missa. audita est dicere gratias tibi ago domine iesu christe q̄ me dignatus es hostiaꝫ accipe pro nomie tuo: sicq emisit spiritū. ¶ Qō audiens hylaria mater eius ꝛ tres puelle ancille eiꝰ. Digna. eumenia. euprepia eius socie prius in turpitudine: et postea ꝓuersione accesserūt ad insulam et tollentes corpus affre integrum posuerūt in monumento secundo miliario a ciuitate augusta. Hoc aūt cum relatum fuisset iudici illuc misit ministros qui illas inducerent ad sacrificandum blandis sermonibus. quod si non facerent eas occiderent. Venientes ergo cum omnino recusarēt ligna plurima circa eas iuxta monumentū cōgregarunt ꝛ igne supposito abierunt. Sicq omnes martyrio dedicate sunt.

Eatempestate §.XIX

passus est rome martyr Genesius vt refert Vincen. in speculo hystoriali libro. xiij. ex gestis eius. Hic cum esset in vrbe magister artis mimice. quadam die voluit imperatori dyocletiano ludū exhibere de mysterijs obseruantie christiane. huius rei gra spectante oī populo ꝛ imperatore in medio theatri quasi egrotus decumbēs baptizari se poposcit ꝛ mimice in h̄ verba prupit. Eya nā grauē me sentio leuē fieri volo. q̄ responderūt socij. s. eꝰ in ludo illo. Nūq̄d fabri sumꝰ ꝛ ad runcinā te missuri sumus? His verbis ꝙd ad risuꝫ excitato. genesius a dño visitatus ait. Vere christianus desidero mori. quare inquiunt. Quibus ille. vt in illa die velut fugitiuꝰ inueniar. Hec diocletianꝰ audiuit ꝛ risum tenere nō potuit. Tunc sicut fuerat ordinatū intrare faciunt exorcistam ꝛ pſbr̄ū. qui iuxt̄ lectū eius sedētes dixerūt. Quid ad nos misisti filiole. At ille nō iaꝫ simulate ꝛ ficte sꝫ ex puro corde rūdit. qꝛ grām christi consequi cupio ꝑ quē renatus a ruina iniq̄tatū meaꝝ liber fiā. Cumq mysterioꝝ sacramenta cōplessent ꝛ vestibꝰ albis essꝫ indutꝰ. q̄si ꝑ ludū a militibꝰ est raptꝰ ꝛ ad similitudinē sanctoꝝ de xp̄i noīe discutiendus impatori est exhibitus. ſ cum ad falsam adductꝰ fuisset passionē ad verā accessit cōfessionē. Ascendens nanq sup basim vbi statua erat veneris. ibi cōcionatus est ita. Audi impator ꝛ omnis exercitus ꝛ sapientes ꝛ ꝙlī vobis huiꝰ. Ego sp christianū nomē exhorrui ꝛ in ꝓfessione ꝑmanentibꝰ insultaui ac sup eos accendebā furias populi. penteſq meos ꝛ affines execratus sum cā nois christiani ꝛ in tanta derisione christianos habui: vt eoꝝ secreta mysteria diligenter ꝙquirerem: nō vt crederē: sed vt de his vobis ludū ac risum exhiberem. mox vbi me nudū in cōspectu vſo aq̄ ista ꝓfudit: et interrogatus credere me rūdi. vidi sup me manū de celo venientē: ꝛ angelos dei flammeo radiantes aspectu iuxta me stantes q̄ oīa facinora mea q̄ a iuuētute mea cōmisi de libro scripte recitantes. dixerūt mihi. aq̄ ista delet oīa ista q̄ te fecisse cognoscis. Cuꝫ ſ baptizatus fuissem. simul ꝛ liber ille ꝓfusus niue cādidior effectꝰ est: ita vt signū scripture ꝓteriꝛ nō appareret. Itaq dum vobis terrenis impatoribꝰ placere cōcupiui celesti regi cōplacui. ꝛ dū oibꝰ risuꝫ extorquere studui: angelis risū feci. nūc ſ o impator ꝛ vos omnes ꝙlī: sicut de his sanctis mysterijs ꝑ ignorantiā risistis incredulī. ita mecū ab hac irrisione cessate credētes verū deū esse iesum christum dominū. hunc esse verū lumen veritatem. pietatē. salutē. ꝛ ꝑ ipm̄ ad indulgentiam vos posse ꝓtingere. Tunc impator accensus furore iussit oēs q̄ cū eo lusū meditati sunt añ se adduci ꝛ virgis fortit̄ cedi. existimās eos siliter credē. At illi ceperūt nomē sanctū blasphemare cum exꝓbratione dicētes. Nos aliter meditati sumus iste aūt insanus factꝰ letitiā suā dimisit: ꝛ planctū sibi xp̄ianitatis assumpsit: ac ꝑ hoc solus expiaꝫ: quod solus fecit. Tūc impator seuiens in Genesium in ꝓspectu ꝙlī iussit eū cedi fustibꝰ. Tradidit q eū plusiano p̄fecto. iubēs eū ad sacrificia cogi. Qui positꝰ ab eo in eculeo ꝛ suasus vt regē sacrificando placaret: dixit. Vere ille rex ē quē celum petentē vidi. vñ me miserū lugeo. qꝛ vobiscū priꝰ erraui. et tardiꝰ ad verū regē adorandum accessi Cui plusianꝰ ait. et quis est iste rex p̄ter regē nr̄m At ille ait. Rex iste homo est ꝛ ꝑ incerta terre spacia impat ac certo tpe. Rex aūt quē colo deus est et in celo totaq terra ꝛ mari impat: ac sine fine Cumq diu in eculeo positus vngulis attrectatus

lampadibus inflammatus in sancta ꝓfessione pſisteret ac diceret iudici. Si centuplicaueris super me iſta tormenta. chriſtū mihi de ore ꝛ corde auferre nō poteris. Hec cum omnia relata essent imperatori iussit eū occidi. Sicq; cum gaudio coronam martyrij capitis obtruncatione promeruit. viij. kalenō. septembris.

De cōiugio .§.xx.

iuliani ꝛ basilisse mirabili: vt refert Vin. in speu. hiſto. li. xiij. Beatus iulianꝰ castitatē ab infantia diligens ꝛ mundi oblectamenta spernens. cū eēt annoꝝ circiter. xviij. parentibus eius instāter eū exhortantibus vt sibi cōiugem sociaret ꝑ quā genus suum conseruaret: ꝛ adolescentie lapsus euaderet. Hoc dedit responsum. Hoc quod hortamini in potestate est dñi mei cui me cōmisi: ꝓ q̄ re septem dierum inducias peto. ꝛ prout mihi dominus spirauerit respondebo. Tunc die noctuq; orationibus ꝛ ieiunijs pseuerans. postulauit a domino ne virginitatem ꝑmissam aliqua occasione violaret. Septie aūt diei nocte. cū corpꝰ vigilijs ꝛ ieiunijs maceratū sopori dedisset: affuit angelꝰ dñi dicens. Viriliter age ꝛ confortet cor tuum. His verbis roboratus egressus est de cubiculo: ꝛ leto vultu parentum tristicias auferens ait. Ecce sic̄ desideratis faciam. Querit ḡ puella talis q̄ et locuplex ꝛ nobilitate generis coequalis nomine basilissa. que ꝛ ipsa erat pentibus vnica. Venit dies stabilitus nuptiaꝝ in quo inuitant vicini. platee sericis ornant: ꝛ aures oīm sonis musicorū oblectant ꝛ cantilenis virginum. ita vt si homo ferreus esset luxuria resolueret. Producit inter ō onerata gemmis ꝛ auro ꝑponsa de thalamo. Ingredit iuuenis cum virgine letus cubiculum. Facta q; oratione ab eo tali odore cella repleta est. vt videret sibi virgo in tali loco posita ī quo venerāt lilia ꝛ rose. Et ait ad iuuenem miram rem sentio. Cum enim sit hyemis tempus ita mihi rosarū et liliorum odor famulat: vt his saciata iam horreā thori cōiunctionē. Cui Julianus ait. Odor q̄ ꝑtibi apparuit est dominꝰ iesus chriſtus amator castitatis qui integritatem corporis seruantibꝰ vitam eternam reddit. Tunc illa. Que melior salus est: q; virginitatem custodiēdo: vitam eternā acquirere. Et q; ita credo esse vt dicis: opto tibi consentiens esse: vt ſponſum eternum possideam. Tunc iulianꝰ in oratione ꝓcidens pauimēto adherebat clamans. Confirma hoc deꝰ in nobis quod operatus es domine. Hec videṡ virgo ſimiliter fecit Et ecce subito fundamēta cubiculi cōmota sunt. ꝛ lux inenarrabilis emicuit. et ex vna ꝑte sedebat ibi rex eternus cū multitudine candidatorum: et ex alia cum multitudine virginum. quarum gloriosa virgo maria tenebat principatū. Aperte iuliani clamabat. Viciſti iuliane: viciſti. apte virginis beata es basilissa que monitis salutaribus cōsensisti. Et ostensus est iuliano liber literis aureis ſcriptꝰ: dictūq; est ei. Accede ꝛ lege. Et cepit legē Julianus q̄ ꝓ amore meo mūdū contēpſit. deputet in numero eoꝝ. qui cum mulieribus non sunt coīquinati. Basilissa voque ei integro corde sociata est deputet in numero eaꝝ virginū. quaꝝ virgo maria tenet principatū. Et dixerūt milia milium q̄ astabant. amē. Cessione aūt sublata exultātes in domino reliquum noctis in hymnis ꝛ canticis vigiles pegerunt. Quid multa. Ꝓperūt ſpiritu nō carne fructificare. Et ſup candelabruꝫ excelsum fundant due lucerne accense. quibus rex eternum oleum subministrās ꝑ eos igniferi verbi doctrinā ignaris infundebat. nec quiscq; dinumerare poterat animarū multitudines que ꝑ sanctum iulianū migrauerūt ad dominū. Similit et basilissa agmina virginū ꝛ mulierū castas aīas ꝑmittebat ad celū. Tempibus aūt dyocleciani ꝛ maximiani furore ꝓsecutionis incūbente ieiunio et fletu studentes. tales in cōspectu dñi ꝓpreces fuderunt. Domine deus oīpotens q̄ secretoꝝ es cognitor: ne patiaris a lupo insatiabili gregī tui integritatem violari. preſta domine vt oēs quos tibi ꝑ nos militare feciſti. integros in conſpectu tuo cōſtituas: vt exultantes dicam⁹. Ecce nos et pueros quos dediſti nobis. nemo ex his perijt. sequenti nocte sic basilissam ꝑ visuꝫ alloquit dominus. Basilissa nois tui digna q̄ orasti hec me implere delectat. vt vasa oīa q̄ ꝑ te mihi mūdaui dñe adhuc viuis ad celestia regna ꝑmittas. Habebis dimidiū tpis quo ex oī loco q̄ semiaſti triticū colligere possis. Et recondita messe tuipsa sequaris Julianus vo vt bonus athleta pugnabit ꝛ vincet. His auditis omnia enarrauit iuliano ꝛ vgiuibus ꝓgregatis eis terminū reuelatū exposuit. et eas ad ꝓfitiendū sollicite monuit. Et cū multa loquens ꝓsequeret. locꝰ in quo erant cōmotus est. ꝛ lux emicuit. Et apparuit titulꝰ scripture hꝰ. omnes venite ad premia vobis ꝑata. Sicq; infra ꝑmissum tps omnes vgines ad deū migrauerunt circiter ille. Que postmodū apparentes cicladibus niueis iudute. oranti dixerunt. Ecce expectamus te vt tecū dñm adorem⁹: cui nos acquiſiſti. Ipa igit a dño euocata in pace quieuit. quā iulianus deuote sepeliuit. Hec antiochie agebant que est metropolis mesopothamie syrie. Ui aūt ꝓsecutionis inualescēte. ꝑfata ciuitas marciani ꝑſidis iussu coacta est. vt vnuſq;q; imaginē cesaris in domo sua erigeret. Audiēs aūt ꝑses iuliani fidē. ꝛ q̄ multos habēt socios. iussit assessori suo ad eū ꝑgere locū vbi deo vacabat cū multitudie ministroꝝ ecclesie ꝛ fideliū: declinātiū rabiē ꝓsecutionis. ꝑati tñ ad mortē. Julianꝰ aūt ait ad sanctaꝫ cōgregationē. Nūc frēs orem⁹ q̄ ꝓsecutores appropinq̄nt. Ingressus igit assessor ꝑſidis ait. Puto te nō latere iuliane sacratoꝝ ꝑncipū decreta vt vna sit apud hoīes deoꝝ cultura. Cui rndit iulianus. Audiant principum iussa q̄ eis militāt. nos autem qui regem in celis habemus terrenū ꝑncipem non audimus. Quod cum assessor ꝓsidi retuliſſet. mandauit iulianū sibi ꝓsentari. reliq; omnes in eodem loco igne consumi. Quod ꝛ factum est. ꝛ talis gratia loco illi collata vt transeū tes multitudinem ꝓsallentium ibi audirent ꝛ sani cum infirmitatibꝰ accedentes abscederent.

¶ Presentatus autē iulianus ꝑsidi: ait ipe marcianus. Tu es iulianꝰ ꝓceptoꝝ ꝓncipū rebellis. deoꝝ cōtumaꝝ qui innocentū multitudines magicis artibꝰ tibi cōgregas. Qui rīdit. Deos ꝙs colitis demonia esse manifestū est. q̄ perdere ꝓ sunt cultores suos nō liberare. Tunc ꝑses furore ebrius clamauit ministris dicēs. Hunc ad verbera extendite. et fustibꝰ nodosis oīa mēbra eiꝰ dissipate. Qō cū fieret. vnus de cedentibꝰ q̄ erat de militibꝰ cesar̄ ictu oculū amisit. Hoc audiēs marcianus inq̄t fremens. Tantū inualuit ars tua magica: vt et tu nihil sentias ⁊ alioꝝ oculos euellas Cui iulianꝰ. Adhorbidus ⁊ cecꝰ cōuoca oēs tuoꝝ deoꝝ ꝓbatissimos sacerdotes ⁊ inuocēt oīa sua si valeāt isti restituere oculū euulsum cultori suo Qō cū non potuerint. ego nomen dñi nostri iesu xpi inuocando illuminabo. Et cū sacerdotes idolorū ex ꝑcepto tyranni cōgregati forent inuocando deos suos ꝓ illuminatōe illius. Respondērūt demonia. Discedite a nobis eterno igni mācipatis. Iam tantū valēt ꝑces iuliani apud dñm q̄ a die qua ipe ad penā posit̄ est: pena est nobis centuplicata. Et cū in tenebris sim⁹. quō visum quē nō habemus reddemus. Julianꝰ vero quē nil horum latebat: oratōne facta dixit ad marcianū. Festina. vocāt te dij tui licet nō volūtarij sed coacti Qui cū ingrederet templuz: vidit oīa simulacra cōminuta et in puluerē redacta. Et cecatꝰ a diabolo: clamare cepit. O maleficia q̄ sic ꝑualent. vt et deoꝝ ⁊tutes superēt et eos in puluerē redigāt Sed hec deoꝝ patiētia laudāda est q̄ iniurias sibi irrogatas patiēter sustinēt. vt rebelles sibi patiendo subijciāt. Hunc o iuliane q̄ patiētissimos deos te supasse gloriaris. ꝓmissuz imple et in nomine xpi oculū amissum restitue. Sed ne hoc magicis artibꝰ exerceas. lotione te iubeo ꝓfundi per quā oīa maleficia noscunt fugari. Cūq̄ ꝓfunderetur lotui fetens xps cōuertit in odorē balsami. tūc iulianus signū crucis faciēs ⁊ nomē xpi inuocans oculū ei restituit. Qui illuminatꝰ clamauit statim. Verus est deus xps. ipe solꝰ colendus et adorandꝰ est. Hunc cū audiret ꝑses sic ꝓloquentem: statim fecit eum gladio perimi. Sicq̄ in sanguine suo baptizatum xps martyrē consecrauit.

¶ Julianū aūt diuersis penis afflictū ⁊ vinculis ferreis ꝓ omne corpus oneratū iussit ꝑses sub voce ꝑconora circuire ciuitatē dicēs. Hec merentur deoꝝ rebelles ⁊ principū cōemptores. Et cū venerint ad locū vbi celsus filius ꝑsidis vnicus studebat. ait puer ad cōdiscipulos suos. Rem inauditam video. Illū scz christianū quē ducūt ⁊ multitudinē albatoꝝ cū illo loquentē. ⁊ sup caput eiꝰ coronā ex gemmis ⁊ auro. cuiꝰ fulgor obcecat aeris huiꝰ lucē. et alios tres viros albescentibꝰ. comis alarūq̄ volatu in similitudinē aquilarū sup eū excubias celebrantes. et hoc mihi videt qz dignum est tali deo seruire q̄ suos sic tuetur et tali circundat decore. Hec audiētes cōdiscipuli ⁊ magister eiꝰ turbati sunt. et blande corripiētes eū ab intentione conati sunt reuocare. At ille doctoruz volumina abiecit. et vestes quas indutꝰ erat ꝓiecit dicēs. Nudū me mater fudit huic seculo: qō mundi est: mūdo relinquo. Hec dicēs ꝓ plateas ciuitatis iter arripuit. donec vbi sanctꝰ iulianus torquebat̄ veniens pedibꝰ eius ꝓstratus ait. Te secunde natiuitatis quā mihi xps ostēdit patrez agnosco. Abarcianū vero genitorē meū veritar̄ inimicū abnego. tibiq̄ adherēs similia ꝓ xpo pati exopto. Hec vidētes penarū ministri ꝑ stupore tacebāt. de tota ciuitate ad tale spectaculū oēs ꝓfluebāt: ⁊ ꝑsidis filiū sic martyri adherētē ⁊ vulnera eiꝰ osculantē obstupescebāt. Hec audientes parētes eiꝰ tabescebāt: filiūq̄ suū a iuliano segregatū sibi restitui ꝑcepert. at dei misericordia martyris ꝑcibus affuit. vt si ꝙs eū vellet ab eius cōplexu separe: statim manꝰ et brachia eoꝝ ꝓtrahe rentur. ¶ Tunc iussit ꝑses eos simul se adduci. Quo facto ait ꝑses iuliano. spei mee fructū auferre magicis artibꝰ cōtendis. et tenerū pectus illicitis carminibꝰ genitoꝝ affectū negare cōpellis. Hec eo dicēte aduenit mater cū innumera familia crine soluto ⁊ nudatis vberibus clamās. Qō vidēs ꝑses scissis vestibꝰ ⁊ lacerata facie clamabat. Juliane crudelis aspice dolorē patris ⁊ matris et planctū tante familie ⁊ magicis artibꝰ innocentē solue. vt ego ꝓ te imperatoribꝰ suggerā vt culpa vacāte abscedas. Cui ille rīdit. Suffragijs tuis opus nō habeo. nec ab impatoribꝰ tuis dimitti desidero. Sz hoc dñm rogo. vt cū agnoisto de lupoꝝ visceribꝰ nato: suscipiar in sanctoꝝ martyrū numero. Ecce adest qui ex te natus est. modo mecū credendo renatꝰ est: et tibi ⁊ matri responsum exhibeat suum. Ad hec puer respōdit. Rose de spinis nascunt̄. nec rosa nata de spinis odorē suauissimū nec frutex q̄ rosam genuit amittit aculeos spinarū suaz vt ergo cōsuetis pungite. et me odorē suauitatis credentibꝰ ꝓpinare ꝓmittite. vobis obediāt q̄ pire parati sunt: me imitentur q̄ de tenebris ad lucē transire contendūt. Ego ꝓ xpo vos parētes nego: et ꝓ tēporalē mortem vitā eternā acquiro. Nō possum in vos pius esse in me crudelis. Quid moraris ꝙsi incredulꝰ et crudelis manibꝰ tuis nō quasi verus abraā apprehēdere gladiū ⁊ victimā filiū offer. Vani sūt vultus vestri: false lachryme. Ab hac confessione pietatis nullus me valebit disiungere. Abarcianus ergo iussit eos in carceris ymā trudi. vbi damnatoꝝ mēbris diuturna tabe cōsumptis horribiliū vermiū ebulliebat examen. Sed illos ingredientes gratia dei ꝑcedens. locū horribilē reddidit delectabilē. tenebras ꝓuertit in lucē: et ebulliens pena euanuit. Hoc videntes milites q̄ eos custodie mancipādos adduxerāt: ꝓuersi adinuicem dixerūt. Turpe est reuerti ad qō fuimus: et negligere salutem quā inuenim⁹. ad pedes ergo voluunt̄ sancti iuliani cōfitentes ⁊ laudātes nomen xpi. Sanctꝰ aūt orabat vt ꝙs xpo acquisierat baptismū reciperēt. ¶ Erāt aūt septē filij relicti prioris ciuitatis defuncti q̄ ex genere carini imperatoris descenderāt. Quos imperatores licet xpianos amore patris eoꝝ retinētes. iusserūt sine aliqua ꝑsecutōe xpiane religionis deseruire. Et

habebāt secū p̄sbyterū qui sacra misteria eis celebrabat. Hi ergo iussi diuinit⁹ vt vnacum p̄sbytero carcerē peterēt. quatenꝰ baptismi gratiā susciperēt. Qō cū fecissent. vt tetigerūt ianuas carceris: oīa claustra patefacta sunt: et intrātes cum beato iuliano dūm orauerūt. hoc aūt audiēs marcianus cōtremuit ⁊ eductis de carcere eis dixit. Quid vobis ꝓtingit o infantuli vt optetis mori sine aliq̄ p̄secutōe. q̄bus cōcessum est arbitrio vestro viuere ⁊ deū vestrū colere. Ad hec senior ex̄ respōdit. Massa auri nature sue claritatē obtinet sed nisi p̄ manꝰ artificis igne malleo ⁊ limis in partes dissipet: dignū capite regis dyadema nō p̄ficitur. Ita ⁊ nos quidē x̄piani sumꝰ sed nisi iuliani vestigia secuti fuerimꝰ: dyadema regis eterni esse nō possimꝰ. Tūc p̄fectus i custodiā recipi statuit. et imp̄atorib⁹ insinuauit dicēs. Piissimi imperatores succurrite legibꝰ vr̄is ⁊ numinibꝰ q̄ remanserūt numina p̄bete: et iulianū magū vestris obtutibꝰ p̄sentate. q̄ plus q̄ quinq̄ginta deox̄ simulacra p̄ q̄s mundꝰ florebat ꝓminuit. & et filiuz meū a me sepauit ⁊ milites immutauit mēte. et septem germanos būficijs vestris ingratos fecit.

Tūc imp̄ator licentiā dedit vt si iulianꝰ in hac cōfessione ꝑmaneret. ꝓgregata oī ꝓuincia singulas cupas iuberet p̄parari et intus picē bitumē ⁊ sulphur ummitti. ac singulos in eis inclusos igne supposito ꝓcremari. Qꝫ si aduersus hoc artis magice carmē p̄ualeret: haberet lniam vt q̄li eos pena vellet affligeret. Tūc p̄ses iubet sibi sedē in foro p̄parari ⁊ sanctos sibi p̄sentari. Cūq̄ sanctū iulianū p̄ses alloquereť: corꝑ exanime p̄ plateā deferebať sepeliendū. Preses ergo iubēs corꝑ deponi ait iuliano. Magister vester x̄ps anteq̄ crucifigereť dicitur q̄ mortuos suscitauerit. hic patebit q̄ verus deꝰ sit si vos istū suscitauerit. Cui iulianus. Quid ꝓdest ceco si sol oriať. licet aūt hoc incredibilitas vestra non mereať. tñ q⁹ tps est: vt virtꝰ dei manifesteť ne nos impotētes putes: fidele ꝓmissuz dñi habeo: q⁹ quicq̄d eū petiero nō me fraudabit. Tūc sanctꝰ fusa oratōne coram oībus ait ad corꝑ. Tibi dico terra arida in noīe eiꝰ q̄ lazarum q̄driduanū suscitauit surge. Cōtinue surgens ille a mortuis clamauit. O acceptabilis oratō vbi ducebar et vñ reductꝰ sum. Marcianꝰ aūt irridēdo ait. Et vñ reductꝰ es. Et ille dicebat. Nescio a q̄bus ethiopibꝰ quox̄ statura erat vt gigātum. aspectꝰ horrēdus oculi vt fornaces ignis. dentes vt leonū. brachia sicut trabes. vngues vt aquilarū. q̄ letātes ducebāt me in infernū: & oratione iuliano vox dei facta est. ꝓpter dilectū meū iulianū aīa ad corꝑ reducať. sicq̄ aduenientes duo albati de manibꝰ impiox̄ eruentes me huic loco reddiderūt. vt p̄ eū qui me suscitauit post mortē illū agnoscā quē viuus negabā. hec eo dicēte turbatus p̄ses iussit ⁊ hūc cū sanctis in carcerē recludi: et penā quā imp̄atores ordinauerāt p̄parari.

Preses igiť ꝑ tribunali sedēs oīq̄ sexu ⁊ etate ad spectaculū ꝓcurrēte. ordinanť triginta ⁊ vna cuppe plene pice bitumine et sulphure supposito igne. iubenť sancti de custodia ꝓduci. sanctū x̄o iulianū et celsum puerū eadem vincula tenebāt. hymnū oēs dño canebāt. Spectantiū mētes ad fletū cōuersas: pietas inclinabat. Tūc celsus ait ad patrē suū. Cū me post ignē videris illesuz: ꝓmitte me cū matre triduo habere ꝓsiliū. q̄ si feceris: nec me nec ipam amittes. Mater hec audiēs vrgebat hoc fieri. Cui p̄ses. Si ex igne illesus euaseris q̄ fieri nō credo: faciā q̄ desideras. Tūc nō sufferrēs videre incendiū filij relicto assessore: scissis vestib⁹ vlulās cum vxore domū reuertit. Missis ḡ illis in cupis succēsis. audiebať de medio ignis multitudo psallentiū q̄si sonus aquax̄ multax̄. Cōsumpto aūt igne apparuerūt sicut aurum rutilās hymnū cantētes deo. Transiuimꝰ p ignē et aquā ⁊c. Audiēs p̄ses cucurrit ad spectaculū et ait ad iulianū. Obsecro te p̄ deū tuū vt dicas mihi vñ tantā vim maleficiox̄ didicisti. Cui bus rñdit. Si q̄s ab oībus actib⁹ seculi alienū se facit vt solā vocē dñi audiat dicētis. Si q̄s vult venire post me ⁊c. et nihil amori x̄pi p̄ponat. nihilq̄ aliud q̄ illud q̄ ꝓmittit desideret: talis nō solū hāc gratiā in p̄sti mercabiť. sed etiā eternaz cū deo collocat amiciciaz. Ad quē p̄ses. Et q̄s est tā insipiens vt hui⁹ mūdi leticiā fugiat. Rñdit iulianus. Deus hoc paratꝰ est oībus dare: sed pauci sunt q̄ sint digni accipe. Tūc celsus puer ait. hoc triduo matre mihi cōcessa nulli liceat interesse. Tunc sancti martyres recludunť in custodia ciuili vnacū matre pueri. Ingressiq̄ cū oratiōne funderēt: statim cōmotꝰ est locus splendor emicuit: odor cōsueꝰ affuit. et vox psallentiū insonuit. Hec vidēs ⁊ audiēs mulier clamauit. Rūq̄ in vita mea tamsuauē odorē cōperi. Nā ita repleta sum vt oīm doloꝝ meox̄ patiar obliuionē. nec aliud cordi meo manere cognosco: nisi ipm eē verum deū ꝑ q̄ filiꝰ meus agonizať. Cui puer. vere nūc fateor te matre meā esse. nec tu amittes filiuz nec ego matrē. si mecū ad illud ꝓtendas donū ꝑ quo sancti tanta sustinēt. Et mater ad eū. Scias me nihil amori eius p̄ponere q̄nē tu diligis. Ipm verū deū esse credo. quē ꝑ predicatōz tuā creatorem oīm esse cognosco. cupiens hac terrena vita carere. vt ad illam eternam merear vobiscum attingere. Hāc igiť sanctꝰ anthoniꝰ p̄sbyter baptizauit et filiꝰ celsus de fonte leuauit. Audiēs aūt marcianꝰ vxorē cōuersam iratꝰ fecit eā ad domū reduci. sequēti die sedēs ꝑ tribunali iussit. xx. milites decollari. septē germanos igni tradi. Crorem vero ⁊ filiū celsum et antoniū p̄sbyterū illuz q̄ suscitatꝰ fuerat sibi reseruari. Et cōgregans oēs sacerdotes templox̄ ait. Iter ornate templū iouis. Et hoc facto ingressus est templū sanctos illuc ante se adduci faciēs. et dixit eis. Ecce nunc tempus aduenit. in quo salutē cōsequamini sacrificiū offerēdo numinibꝰ. Sinaūt diuersa tormenta in vos exercebo. Et astantib⁹ oībus sacerdotibus idolox̄: fletis genibus iulianꝰ et anthonius cū socijs orauerūt ꝑ templi destructōe et idolox̄ cōminutione. Oratione aūt perfecta templū subuersum est et idola in puluerē redacta ⁊ sacerdotes eoꝝ oppressi sunt a ruina: et gentiliuz magna

pars interijt. Clamauit aūt ꝑses dicēs. O virtus magica. o carmen inauditū sic ꝓualens. iam non miserebor. anteq̄ gladio feriri faciā: de penis eorum me satiabo. iussit ergo oēs illos in carcerē recludi. et cum nocte in dei laudib⁹ essent: aduenit multitudo sanctor qui ꝑ martyriū triumphauerant amicti stolis albis. et inter eos. xx. milites et septē illi germani martyriū iam passi. ⁊ sancta basilissa cū choro virginū. in qua multitudine sola vox audiebaꝫ alleluia. Et ait basilissa ad iulianū Regna celor patefacta sunt: venite. Illa igitur die marcianus iussit digitos manuū ⁊ pedū oleo madentib⁹ lignis colligari et ignē supponi. et cū illesos videret iussit iuliano et celso cutem capitis auferri. anthonio ⁊ anastasio qui fuerat a mortuis suscitatus: oculos vncinis ferreis effodi. Marcianullā vero matrē celsi cū iuberet eculeo applicari: si q̄s ministror volebat ad eā attingere cec⁹ fiebat. Sanctos aūt ita dñs curauit: acsi nil fuissent ꝑ pessi. Exinde iussit tyrannus oīa genera ferarū ad eos mitti: sed dimissa ad eos ꝯtumcū q̄ feroces. pedes sanctorum lingebāt. Demū iussit oēs illos sanctos cum malefactorib⁹ decollari ex quo martyrij coronā a dño ꝓceperunt. Et subito terremotus fact⁹ est magnus. et fulgura descenderūt et tonitrua tēpla idolor dirupta sunt. magna multitudo paganor interijt. et tyrannus semiuiuus euasit: sed nō multo post vermib⁹ ebulliens expirauit. Sanctor aūt corpora honorifice sepulta sūt. et apparuerūt sup thechas eor in specie igniū. aie eor. viij. ydus Januarij passi sunt.

De sanctis Cy §. XXI.

priano et iustina referēte Vincen. in spe. histo. li. xiij. ex gestis eor. Erat quedā virgo i antiochia ciuitate iustina noīe religione xp̄iana. quā quidā scolasticus noīe accladius videns frequēter ad ecclesiā ire in amorē eius venit. multosq̄ ad eā trās mittens eam sibi vxorē petijt. Que cum oīb⁹ diceret se xp̄o desponsatā esse celesti spōso. volebat eam ꝑ vim rapere: sed nō poterat. Tunc irat⁹ accessit ad cyprianū magū ꝓmittēs ei duo talenta auri ⁊ argēti vt iustinā virginē ꝑ maleficia capet ad assentiendū in eū. Legit aūt hic cyprian⁹ cuz adhuc septē esset annor a parētibus diabolo cōsecratus. et modis oībus diabolo seruiēs. et in libris magicis imagines demonū pictas habens: arte illa matronas in iumēta vertebat. oībus voluptatibus deditus et scelerib⁹. xp̄ianis multas iniurias irrogās in impietatibus ipos demones superabat. Diabolus aūt spiritus fornicatōis in formā virginis se mutauit iustine vt famam eius polluer et. et cyprianū deludens: qui eā cōcupiebat suā potentiā iactaret. Sicq̄ in forma iustine diabolus ad cyprianū veniēs. cum vellet eā oscular: et cyprian⁹ putās eā esse iustinā diceret. Bene veniſti iustina oīm feminar decor. Nō ferens demon etiā nomen iustine a cypriano expressum vt fumus euanuit. Prefatus aūt accladius accessit ad ipm cyprianū offerēs ei multā pecuniā si induceret eā ad cōsensum eius. Cyprianus aūt ꝑ artem magicā edoctus a diabolo. dedit sibi certum vnguentū docēs eum vt spargeret circa domum eius. et ipe diabol⁹ supueniens cōsensuz paternū extorqueret ad hoc efficiendū. Cūq̄ hoc factum esset. et circa terciā horā noctis surgēs virgo ad orationē impetum temptatōis sentiret. signauit se ⁊ domū suā signo crucis demonē effugauit. Qui veniēs ad cyprianū cōfusus ⁊ cur virginē nō adduxisset requisit⁹ ait. vidi quoddā signum in ea et tabui. Cyprian⁹ aūt aliū demonē fortiorē inuocauit qui adduceret eā. Et ei similiter accidit. Tandē vocauit regē demonū et ait illi. Que est infirmitas vestra. victa ē ab vna puella oīs fortitudo ⁊ gloria vestra. Qui ait. nunc eā adducā tibi ⁊ desideriū corruptōnis. Tunc ergo diabolus in specie virginis ad iustinā intrauit dixitq̄ ei. Hodie missa sum ad te a xp̄o viuere tecū in castitate. Multū aūt te video vexari abstinētia. Sancta aūt dixit merces quidē multa: labor vero modicus. Dixit q̄ diabol⁹. Deus ab initio benedixit adā et euā dicēs eis. crescite ⁊ multiplicamini ⁊c. puto ergo q̄ si in virginitate ꝑmanserimus: in iudiciū incidam⁹. q̄ mandatū dei contemnimus. Ex his virgo temptata surrexit. sed ꝑ spiritū edocta quis esset q̄ loquebaꝫ. signo crucis se muniens in demonē exufflauit: nec amplius cōparuit. Cuiq̄ etiā cyprianus arte magica in feminā vel auē mutatus. cum esset circa ostiū domus Justine: nō femina nec auis sed cyprian⁹ apparebat. hoc aūt videbaꝫ intelligendū. nō q̄ realiter mutareꝫ in aliam speciē: sed q̄ opere diaboli ꝑstringebanꝫ oculi vel fantasie hominū et ipius cypriani. vt sic videreꝫ mutatus. Quā diaboli illusionē iustina nō patiebaꝫ. Exinde diabol⁹ formam iuuenis pulcerrimi accipiēs in lectū ei⁹ ingressus voluit in amplexus ei⁹ et oscula ruere. ꝙ facto sibi signo crucis nō cōparuit iuuenis. Insu per frebres vehemētes in corpus eius immisit cū fantasmatib⁹ turpium actuū: sed orōne temptationes supauit. Predixit q̄ ꝑ demoniacos vel simulacra gentiliū pestē maximā futurā in iumentis et pecoribus ⁊ ꝑmansurā diu: nisi iustina ꝑ iugio traderet. Propter q̄ parentes eius a ciuib⁹ importune rogabanꝫ vt eam cōiugio traderent et tantū malū euaderet. iustine etiā ipi mortē cōminantes si nō assentiret huic rei. Que nullo mō acquieuit: sed post septē annos ꝓcibus ei⁹ pestis cessauit. Q̄d vtiq̄ valde mirandū ē nec tñ incredibile deo ꝓmittente. Demū cōfusus in oīb⁹ demonū princeps cypriano apparuit. Cui cyprian⁹. Et tu q̄ victus es: sicut et subiecti tui. Dic mihi quō victi estis ab vna virgine xp̄iana. et q̄ sit virtus victorie huius. Qui rñdit. dicere tibi nō possum. sed quoddā terribile signū vidi sup eam et tabui. Et cū cyprianus diceret vt indicaret sibi q̄ esset illa virtus et cui⁹ signi. Respōdit diabolus iura mihi ꝑ virtutes meas si vis dicā tibi q̄ sit illud signū q̄ nūq̄ discedas me. At ille iurauit. Et diabolus dixit. vidi signū crucifixi scz signū crucis et tabui. et sicut fluit cera a facie ignis fluxi. Cui cyprianus ait. Ergo crucifixus maior te est.

Respondit diabolus.etiã maior est omnib⁹.q; p ipm mũdo misertus est deus.et siue angeli transgressores siue hoies dei desertores adducunt ab angelis ante faciẽ xpi crucifixi.et sic accipiũt sententiã ignis inextinguibilis. Et cipriano ad euz. Ego ad xpm debeo festinare:ne talẽ penã incurram. Iurasti mihi ait diabolus p virtutẽ quã nemo piurare pt. Ciprian⁹ vero inqt ad eum. Cõtemno te et oẽs formidãtes virtutes tuas. Sed et meipm denego meq; cõsignans dico. Gloria tibi xpe. Demon recede ex me. Fugiẽsq; diabolus euanuit. Ciprian⁹ aũt accessit ad antistitẽ ciuitatis antiniũ.et cecidit ad pedes eius dicẽs. Famule dei excelsi signa me t cathetiza me in noie xpi. Putãs autẽ eps ne forte ecclesiã venisset mittere in errorẽ dixit cipriano. Sufficiãt tibi cipriane hi q deforis sunt. Nihil potes aduersus dei ecclesiã q; inuicta est virtus xpi. Sed cũ narrasset cipria nus ꝙliter virtus xpi et orõ sancte iustine virgis ab eo demones effugasset: sanct⁹ eps bñdixit deum. Pergẽs aũt ciprianus ad domũ suã cõfregit oia idola et p totã noctẽ peccata sua luxit. Et accedẽs ad epm cathetizatus ab eo postea baptzatus est. Post aliquot tps diacon⁹ factus est.et gratia data aduersus demones:et sanabat infirmos. Exinde ad pbyteratũ promotus est. Tandẽ beatus antinius exitũ suũ pcognoscens.congregauit synodũ epoz t ordinauit ciprianũ epm. Et ciprianus postea fecit iustinã diaconissaz. et matrẽ monasterij instituit virginũ. Post hec eutolemius comes orientis.audiẽs q; ciprian⁹ eps cuz iustina virgine gloriam deoz destrueret.eos sibi pũtari mandauit eiq; dixit. Tu es ciprianus qui multos errare fecisti p artẽ magicã crucifixi. Cui ciprian⁹. Qui verus de⁹ est ipe me saluauit occasione virgis sctẽ iustine. Nã demones ipa fugauit q̃s ad eã misi p signũ crucifixi.ipe q̃q; miserrimus diabol⁹ coactus est ab angelis indicare sacramentũ t virtutẽ crucifixi. Comes aũt iussit eũ suspensum vngulari t virginẽ neruis crudis cedi.et alapas a speculatoribus dari. Deinde iussit sartaginẽ ferreã magnã fieri t picẽ et adipẽ et ceram in eã mitti. Et succensam vehemẽter ciprianum t iustinã in eã mitti. Sed ignis fact⁹ est eis velut ros. vñ in sartagine positi deũ laudabant. Athnasius autẽ q; erat sacerdos idoloz.rogauit psidẽ vt sup sarthaginẽ.i.iuxta sartaginẽ poneretur t inuocatõe deoz inficerent.nõ obstãte arte magica eoz vt deficerẽt in ipa sartagine. Qõ cũ obtinuisset et ppe sartaginẽ venisset dicens. magn⁹ est deus hercules.magnus pater deoz iouis. Et asclepius q; dat sanitatẽ hoib⁹.hoc eo dicente exiliuit ignis et cõsumpsit illũ vsq; ad ossa Demũ decollati sancti martyres xpi ad regnũ celeste migrauerũt. Corpa aũt eoz romã dicuntur translata. Libellus aũt q; intitulat de pnia ciprani.inter apocriphos ponit.dist.xv. Sancta romana.et quedã philateria q̃ dicitur orõ cipriani.in q̃ de pnia eius fit mentio.q̃ cõtinet hoc cuz multis caracterib⁹ et nominibus demonũ vt superstitiosa reprobanda sunt.

Passus est etiã §.XXII

eo tpe sub ipo Datiano in hispania beat⁹ vincentius.xj.kal'.februarij.vt refert Vin.in spe.histo. li.xiij.q; genere nobilissim⁹ a pueritia literis tra/ditus gemina scia efficacissime claruit sub beato valerio cesaraguste ciuitatis antistite.a quo etiã sanctitate insignis diaconij artẽ suscepit. Et qm ipe eps impeditior lingue erat.tradito ei doctrine ministerio:ipe orõni et cõtemplationi sedulus insistebat. Cũ igit datianus pses eps t alios ecclesiastici ordis ministros capi iussisset. Valeri⁹ et vincenti⁹ in cõfessione deitatis alacriter cucurrerũt. Hos datianus valentiã duci mandauit. et sub carcerali custodia famis miseriã et cathenaz stridorẽ sustinere. Et post dies iussit eos de carcere educi t ante se pstari.cos inuitãs supplicioruz cõminatione ad deoz culturã. Cũ aũt eps valerius reticeret.erat em mire simplicitatis et innocentie vir.eruditus quidẽ sciẽtia sed impeditus lingua.ait vincẽ. Si iubes pater respõsis iudicẽ aggrediar. Et ille dudũ inqt fili charissime verbi diuini tibi curã cõmiserã:et nũc p fide q̃ astam⁹ respõsa pmitto. Tũc vincenti⁹ ad datianũ.apud xpianoz prudentiã nephariũ esse cognosce. deitatis cultũ abnegando blasphemare.et ne telon gius ptrahã. pfitemur nos xpiane religionis eẽ cultores.ac vni⁹ veri dei famulos et testes.in cuius noie minas t supplicia tua nõ timem⁹:sed potius mortẽ p veritate libentissime amplectimur. Tũc datian⁹ iratus ait. Amouete hinc epm istũ. iustũ est em eũ subire exiliũ:q; impiale cõtempsit edictũ. Hunc aũt rebellẽ q; in cõtumeliã venit publicã ad eculeũ applicate mẽbris extẽdite:t toto corpe dissipate. Cũ aũt torqueret: datianus ait. O vincenti q̃d dicis. vbi tuũ miserabile corpus cõspicis. At ille dei pũtia roboratus alacri vultu ait. Hoc est qõ semp optaui et votis oibus exq̃sui. Noli gloriã meã minuas. Tu sol⁹ votis meis cõcordas. Nemo mihi amicicior fuit Ecce iam in sublime agor et oẽs principes tuos seculo altior despitio. Insurge igit t toto malignitatis spiritu debachare.et videbis me plus posse dei virtute dũ torqueor. q̃ possis ipe qui torques. Cepit clamare datianus t in tortores et carnifices ampli⁹ desevire virgis et fustib⁹ stridore dentiũ frendere et dũ martyrẽ dei lacerat se ampli⁹ lacerare. Tandem fatigata lictorũ manus cessit.et dũ p sancti latera pendẽt viscera.defecit exanguis datianus pectore tremẽti.et toruis ac minacib⁹ oculis clamare cepit. Quid agitis homicidas pertinaciter obsistentes sepe vicistis et patricidarum ac magorum alta silentia irrupistis:sed paulisper desteras cõtinete. vires sumite vt improbum hostez innouatus miles ad penam durius coherceat. Acrior vngula rimetur intima costarum et dolor interiora penetrans gemitũ reddere faciat:nõ cõtemptum. Tunc subridens vincentius ait. Quia vera sunt que cõfiteor .torque diutius cõfitentẽ. Nam quos deos pfiteri iubes.idola sunt lignea et lapidea. Tu mortuoruz pontifex fias:ego vni

deo sacrifico q̄ est deus benedictus in secula. At
præses nimia feruens insania et tota facie huma-
nitatis euersa. solam in corpus martyris aciez lu
minum venenū q̄ fundebat oculoꝝ. pfluentem a
toto corpore sanguinē cernens viscēribus pate-
factis et iuncturis e cōpagibus ait. Miserere tui
Vincenti ne perdas nunc florem p̄mū vernan-
tis etatis: sed vel sero que supersunt tormenta lu
creris. Cui vincentius. O virosa diaboli lingua
tormēta tua nō timeo sed hoc mihi magis est for-
midini: q̄ fingis te velle misereri. nihil minuas de
supplicijs: ut in oībus te victū fatearis. Quo em̄
reputas te grauius irasci eo melius mihi incipis
misereri. Hinc igit assumptus ex eculeo vincen-
tius atq̄ ad patibulū ignis raptus. moras carni-
ficum arguēdo: ad penā alacriter ꝓperabat. iam
em̄ truculent⁹ tyrannus iusserat lectū cum ferra-
tis costis ꝓferri. et addita subtus carbonū cōge-
rie exurendū martyrē aplicari. Intrepidus igit
dei athleta candētis ferri machinā vltro ꝓdscēit
torqueť. flagellať. exurit: et distensis mēbris ad
penā crescit. Pectori q̄ t̄ mēbra depressa lamina
rum asperitas inserit: et inter ferri candentis aci-
es decurrēte cruore flama stridens a ruina resper
gitur. Salis ignibus crepitātis minutie per mē-
bra desiliūt. et iam nō ad artus tm̄ sed ad ipsa vi
scerū abdita supplicioꝝ tela iaciunť. Manet dei
seruus immotus: et erectis in celū luminibus de
um deprecabatur. Tūc ait dacianus. Vincimur
spiritus saltem qui coherceri nō potest puniatur
Querite ergo locum tenebrosū et vrgente tectu
ra oppressū. ibi fragmēta testaꝝ ex asperata cōge
rite. vt quicq̄d iacētis corporis fractura male in-
cisa tetigerit: illimatis infigat aculeis t ipa cōuer
sio laterū innoueť ad penam vt scz qui cōmuta-
tis artubus membra querunt euadere semp of-
fendant: diuaritis insuper et distentis cruribus
ligno pedes eius constringite. et clausum in te-
nebris relinquite. nullus ibi relinquatur: ne vel
alicuius ꝓsortio sermonis animeť. Implent sine
mora iussionē ministri: sed cum custodes dormi-
re cepissent carceris illi⁹ nox eternā lucē accepit.
flagrant cerei radiantes vltra solis fulgorē. laxa
tiq̄ ligni robur dissilijt: et testarū asperitas fit flo
rum redolentiū mollicies et iocunditas. quibus
athleta dei refect⁹ hymnū deo dicens. exultabat
angeloꝝ caterua vallat⁹. quorum fruebať obse-
quio et mulcebatur alloquio. ipse inquiunt o vin
centi tibi coronā paratam seruat in celis: qui te fe
cit victorē in penis. Esto igitur iam secur⁹ de pre-
mio. quia mox deposito carnis onere nostro eris
addendus collegio: dank hinc laudes deo t reso
nāte organo vocis: angelice modulata suauitas
ꝓcul diffunditur. Turbati subito custodes et ve
hementer stupentes et intro aspicientes p rimas
ostij. immensa luce splendere locū obscurum cer-
nunt. solutisq̄ nexibus illū psallere: diuinoq̄ ter
rore cōpuncti christiane religioni se dedere Cum
aūt hec renunciata essent daciano: exanguis effe
ctus ait. Quid amplius faciem⁹. Victi sumus.
Referať ergo ad lectū corp⁹ stramētisq̄ molliori
bus foueatur. nolo enī glorioſiorē facere: ſſ inter
tormenta defecerit. Indulta pausillū requies at-
trita mēbra refoueat. et obducto in cicatrices vul
nerum hyatu exquisitis ac nouis supplicijs inno
uatus subdať. Sed egregi⁹ dei martyr ad lectu-
lum delatus et in strati mollicie reposit⁹. mox p̄/
ciosam resolutus in morte celo spiritū reddidit.
Cognito aūt eius abscessu ait datian⁹. Si nō
potui supare viuū: puniam vel defunctū. pjcite
ergo illū inquit ministris in apertum campū. vt
cadauer honore careat sepulture: t a feris auibus
q̄ cōsumptū non appareat vltra. ne forte xp̄iani
veniant et reliquias eius auferētes martyris sibi
vendicent dignitatē. Sicq̄ expositū sine tegmi-
ne corpus. angelicis excubijs et obsequijs hono-
ratur. Et subito coruus adueniens. alis suis cete
ras aues accedentes abigebat. Lupus insup ꝓ-
perans feras alias effugabat. t reflexa ceruice in
corpus sacrū aspiciebat: quasi stupens custodiā
vt credik cernēs angelicā. Territus datian⁹ his
auditis inquit. puto q̄ nec cum vel defunctū vin
cere potero. Sed si in terra cōsumi nō p̄t demer-
gatur in pelagus et victoriā eius vel maria cela-
bunt et in fundū maris ꝓiectū in pasti pisces lam
bendo cōsumant. Cui etiā mola nō parui ponde
ris annectať ne forte vnda mobili ad pegrina lit
tora deuictū negatam sepultutā aliquaten⁹ asse-
quatur. Cūq̄ iussa implessent ministri corp⁹ san-
cti q̄ altioris sali ꝓfundo teneri credebať p̄ius
venit ad portū q̄ nūciari posset expositū. Deni-
q̄ cōmonita in somnis quedā vidua sancta vera
signa quiescentis corpis accepit et cum pluribus
xp̄ianis quibus clam visione intimauit ad locū
accedēs littoris ad q̄ vnda deo operāte iactaue
rat honorifice sepulture mandarūt. Et ꝓsecutōe
cessante honorabilius inde leuatū extra muros
ciuitatis valentie sub altare cuinsdam ecclesie cō
diderunt.

Bubpersecu §.XXIII.

tione datiani vt refert Vincē. in specu. histo. vbi
supra. Cum venisset de capadocia in ꝓsidam ciui
tatem diospolim. Georgius miles vidēs angusti
as xp̄ianoꝝ. veste coꝝ indut⁹ in mediū sacrifican
tium ydolis se obiecit dicens voce sonora. Oēs
dij gentiū demonia. dns autē celos fecit. Cui sta
tim datianus ira repleť ait illi. Qua p̄sumptio/
ne hoc audes vel dignitate vt deos nros demo-
nes dicas. Dic tamen mihi vnde es et quō voca-
ris. Qui respondit. christianus sum noīe Georgi
us. genere capadocus. sed cuncta deserui vt libe
rius deo celi seruirem. Præses autē cum eum ad
se inclinare nō posset. iussit eum in eculeo suspēdi
et corpus eius in eo dissipari. Deinde appositis
ad latera facibus. patentibus viscerū rimis sale
iussit plagas eius fricari. At ille manebat immo-
tus ac si nihil pateretur. Videns autē datianus
q̄ penis eum supare nō posset: quesiuit magū no
mine athenasiū. Cui dixit. christiani artibus suis
magicis tormenta cōtemnunt. vales ergo opere
tuo illos superare. Qui respondit. si artes huius

ſuperare nequiuero: apud te reus ero. Educto er
go georgio de carcere. dedit ei magus calicē ve/
neno plenū. Qō cum ille totū bibiſſet: nil inde le
ſionis accepit. Iterꝝ dedit ei calicem aliū fortiori
plenū veneno. et ſigno crucis p̄miſſo vt p̄ius bi
bens illeſus remanſit. Ex quo ſigno cōpunctus
magus veniā ab eo petijt: ſed a p̄ſide ꝓpter hoc
ſententiā decapitatōis accepit. Poſt hec iuſſit ty
rannus Georgiū in rota gladijs biſacutis circū
ſeptam ſtatui. ſup qua poſit⁹ cū dixiſſet Georgi⁹
Deus in adiutoriū meū intende: rota tota cōfra/
cta eſt. Poſtea p̄cepit tyrann⁹ eum in ſartaginez
plumbo feruēti repletā mitti: ſed in eā immiſſus
crucis ſignaculo facto vt in balneo refouebatur.
Deniqꝝ cū in fide immobilis ꝑmaneret: data ſen
tentia per totā ciuitatē detractus: capit̄ detrun/
catione martyriū ſumpſit. Ponit̄ aūt legēda ei⁹
inter apocriphas ſcripturas. di. xv. ſancta roma
na. nō quin vere martyr fuerit ꝓ cōfeſſione noīs
xp̄i. Qō etiā Ambro. atteſtatur: ſed ꝓpter quedā
que in ea notantur de veritate dubia. vt de dra
cone interfecto ab eo: et filia regis deuoranda a
dracone illo per eū liberata. et q̄ datiano dixerit
ſe paratū ſacrificare ſi faceret populū ad templū
cōgregare. quo facto oratōne ei⁹ igne celeſti ſuccē
ſum eſt et milia multa hominū mortui et hmōi.

Paſſa eſt eti §. xxiiii.

am ſub datiano ſancta virgo Fides noīe in vrbe
agenon: etate tenera. q̄ a cunabul' xp̄iana. et ſi an
nis adoleſcentula: ſenſu tñ et operib⁹ cana. Hec
requiſita a datiano: cōſtanter ſe eſſe chriſtianā cō
feſſa eſt. Cum aūt deos gentiū demones eſſe aſſe
ueraret. nec blanditijs nec minis ad immolandū
poſſet induci: iuſſu p̄ſidis ſup̄ cratem eneā diua/
ricatis mēbris extenſa eſt ſubſtratis carbonib⁹ et
adipe flamis iniecto. que dū ſic torquet̄: multos
ad xp̄m ſuo exemplo ꝙuertit. Tunc ſanct⁹ capra
ſius qui timore p̄ſidis iuxta vrbē ſub rupis cu
iuſdam foramine latebat: et q̄ infra ambitū muro
rum fiebāt videbat. cum ſic virginē torqueri ſci
ret orauit dñm vt eā victricē certaminis faceret.
Et rurſus ꝓſtratus a dño petijt vt ei p̄miū mar
tyrij ei⁹ demonſtrare dignaret̄. Et vidit ꝓtinus
quaſi columbā niueā de celo deſcendentē. que co
ronam auro gemmiſq; lucentē ſuper caput virgi
nis collocauit. vt circa v̄ginē dei virt⁹ clari⁹ ap
pereret. Et ip̄a columba volatu alarū t roze cele
ſti ſic ignē extinxit: vt nihil de incendio remane/
ret. Hec ergo ſpiritualib⁹ oculis capraſi⁹ cernēs
iam de victoria p̄ſumēs. rupem ſub qua manſe
rat dextera ꝓcuſſit: et fons p̄otin⁹ erumpēs. me
ritis ſancti capraſij infirmis vſq; nunc remediuz
ſalutis impendit. Exiliens ergo capraſi⁹ ad locū
certaminis ꝓperauit datiano: ſe offerēs chriſtia
num. dum nec blanditijs nec minis flecteret̄. tan
ta iubentis crudelitate laniat⁹ eſt. vt inter alios
circumflectens p̄im⁹ et felicianus fratres ꝓpter
eius patientiā ad xp̄m cōuerſi. cum ipſo capraſio
et virgine fide capite plecterent̄.

In hiſpania .§. xxv.

quoq; ciuitate gerunda paſſus eſt ſub eodē da/
tiano ſanct⁹ Felix vt teſtat Vincē. in ſpe. hiſto.
vbi ſupra. Hic apud ceſareā liberalib⁹ ſtudijs va
cans. et cunctis p̄fectior apparere ſtudens cuz au
diſſet q̄ſi ꝙ omne littus hiſpanie q̄ p̄ſecutio gra/
uis xp̄ianis exorta eſſet. oīa volumina legū q̄ ma
nibus ſuis geſtabat ꝓiecit a ſe dicens. Quid eſt
mihi philoſophia hui⁹ mundi. ad illā nūc ꝓpera
bo que initiū nō habet t finē neſcit. Tranſiēs ita;
q; ad impuritanā ciuitatē. i diuinis voluminib⁹
ſe exercebat: elemoſynas larga manu pauperib⁹
erogabat: hoſpitalis ſupra modū: verbū dei etiā
p̄dicabat. Poſtea vero in ciuitatē gerundenſem
ſe tranſtulit. vbi ſimilia geſſit: ita vt̄ eū apoſtolū
vel ꝓphetam appellarēt. Aderat aūt rufin⁹ quī
dam qui hec datiano nunciaret. Cui datian⁹ auc
toritatē dedit: vt eum ferro vinctū incarceraret
et ſuaſionib⁹ ei factis vel ſacrificantē honorare
vel nolentē cruciaret. Qui veniēs iuſſit eum ap
p̄hendi. et volens vt auar⁹ p̄edo pecuniā ei au
ferre. neſciens oīa ſua iam pauperib⁹ erogata: ce
pit blandis verbis ad ſacrificandū ſuadere. Qō
cum recuſaret: p̄cepit eum fuſtib⁹ cedi. Cum aūt
in his gratias ageret felix dño deo. iuſſit rufinus
manib⁹ et pedibus vinctum t collo ferri magno
pondere aggrauari: et in loco ſqualido clauſum
fame et ſiti tabeſcere. Sed ꝓcipiens tyrannus eū
nō defeciſſe vt extimauerat ſed incolumē manere
reductū de carcere t vinctuz cathenis ferreis ab
indomitis mulis: fecit eum per plateas ciuitatis
omnes trahi: donec totū corpus eius laniaretur.
Poſtea in carcerē truſum iacentē exanimem iu/
uenis ſpecioſus. ſ. angelus apparēs cōfortauit et
vulnera ei⁹ ſanauit. Exinde ornato templo deo
rum t p̄paratis ſacrificijs. inuitauit ip̄m felicē co
ram omnib⁹ eductū ad immolandū dijs cum ce/
teris hominibus. Diſcedite inquit ille a manu fa
ctis veſtris t cognoſcite deum ſummuz qui vos
de limo formauit. Ad hanc vero vocē omnis tur
ba paganoꝝ impetū fecerunt in eum vt diſcerpe
rent. At rufinus carnificib⁹ tradidit exungulan
dum. et capite deorſum ſuſpendi quouſq; carthi
lagines ei⁹ ꝓfocate ſanguinē exalarēt. Sicq; ſu
ſpenſus ab hora tercia vſq; ad veſperā p̄ſallebat
et a deo cōfortatus nil ſentiebat doloris. Redu
ctus in carcerē audiebat̄ cum plurimis p̄ſallere:
ſplendoriq; mirus t odor balſimin⁹ apparuit. Qō
cum nunciatū fuiſſet rufino. in mare fecit̄ eum p̄/
cipitari vinctis poſt tergum manib⁹. Sed ſolu/
tis vinculis virtute diuina viſus eſt ſup̄ vndas
ambulare: et cum angelis eum tenentib⁹ alleluia
cantare. Sicq; venit ad littus. Audiens aūt hec
rufinus ad ſe adduci fecit. Et cum hortaret̄ ad ſa
crificandū. attēto q; dij fuiſſent ſibi p̄opicij i tan/
tis ſuplicijs: ille vero renuueret arguens eum de
ſua ꝓditione. iuſſit demū eum iterū vſq; ad oſſa
exungulari. et ſic cōfractū longo itinere duci. vt
vel ſic agrauatus ex itinere t vulnerib⁹ ſpiritum
exalaret. Qui cum duceretur facta oratōne ſpiritū

deo reddidit ad superos euolantē. In hispanijs quoq; ciuitate cōpluto. sub datiano natale sanctoꝝ iusti ꝛ pastoris. qui cuꝫ adhuc pueri literis imbuerenť. pectis in scolis tabulis: spōte ad martyrium cucurrerunt. moxq; a datiano teneri iussi: cum se mutuis exhortationibꝰ cōstantissime roborarēt extra ciuitatē ducti. a carnificibꝰ iugulati sunt. viij. ydus augusti. Deniq; crudelissimus pses datianꝰ videns xpianoꝝ deuotionē se superare nō posse tormentis. vt refert Vin. in spe. histo. vocatꝫ satellitū turbis ait. Nihil in hoc certamine laborando ꝓficimus. qꝛ dum xpianos atrocius seuiendo vincere cupimꝰ: eoꝝ victorijs affatim deseruimus. Sit itaq; cōsiliū nostrū eis occultū: et totā vrbem ꝓcurrant officia ꝓconū. vt eoꝝ multitudo q̄ domibꝰ occultatur: quasi cōcessa sibi licētia legibꝰ suis vti ab hac vrbe pellatur. Nos aūt nostri cōmilitones cum armi abdita locoꝝ occupate. et inde cōtra inermes hostes subito ꝓsilientes eos certatim obruite. quid plura. Data voce ꝓconū exeunt cateruatim agmina xpianoꝝ. spōte relinquētes aperta suarū claustra domū. cōsona voce letantes atq; psallentes Gloria in excelsis deo ꝛc. Obserantur post hec omnes portę ciuitatis. vt nullus eoꝝ regrediēdi aditum inueniret. ex occultis illico ꝓsilientes armati cum ensibꝰ irruerūt. et velut agnos sibi nō resistentes ꝓsternunt. Nec sic quoq; defunctoꝝ innocentiū nece satianť: sed iussu datiani coꝛā oībus coꝛpora occisoꝝ in vnū cōgesta cōburuntur. Et ne xpianoꝝ qui latens cinerū martyrū sibi raperet. iussit e carceribꝰ diuersoꝝ criminū reos ꝓduci: et capitibꝰ eorum amputatis cadauera sanctorum coꝛporibꝰ associari simulq; cōburi. Sicq; secuti sunt caput suū iesum xp̄m: qui crucifixꝰ est in medio latronū. Et hi ꝓpter nimiā multitudinem massa candida sunt appellati: eoꝝq; passio ix kal. septembꝛis annotať. et in ciuitate cesarauguste hoc patratū scribitur.

In ciuitate §.XXVI.

amasie hellesponti temporibꝰ diocletiani passus est beatꝰ theodoꝛus. hicvir christianissimꝰ. quadam nocte capta opoꝛtunitate ingressus templū dyane igne succendit. Qō cum quidā audissent accusauerūt eum publio p̄sidi. Qui coꝛaꝫ eo adductus. interrogatꝰ cur hoc fecisset. Respondit. Nō abnego quid feci. vt lapidē cōburerē: lignū succendi. Talis est enī dea vestra vt meretur cōburi. Iratus ꝓses iussit eū foꝛtiter cedi. Cui sanctus ait. Etiā si a me omnia exciderīs mēbꝛa: nō poterit aduersuꝫ me tua ꝑualere insania. Missus exinde in carcerē a spiritusancto nutriebatur. In ipa aūt nocte apparuit ei saluatoꝛ cōfoꝛtans eum. Tunc preˊgaudio cepit psallere ꝛ glorificare deū Aduenit et ad eum multitudo angeloꝝ. quoꝝꝫ voces audientes custodes carceris. extimarunt aliquos xpianos ingressos ad eū. Sed inuenientes ostiū clausum nunciauerunt ꝓsidi q̄ gesta erant. Pses aūt superueniēs et ipm solū inueniens. panē artū et aquam breuē iussit ei ministrari sed dns seruo suo ꝑuidit. Mandauit expostea ꝓses eum suspendi et radi. qui intantū carnes eius coꝛraserūt: vt interioꝛa quoq; eiꝰ viderenť. Ipse aūt dum raderet nihil dicebat nisi benedicam dnm in omni tpe. Deniq; ꝓcepit iudex eū igne cremari. Igne igiť a ministris ꝛ populo succenso ꝛ in eum iniecto cū duobꝰ socijs eutropio ꝛ eleonico. ꝓ quoꝝ tolerātia dns exoꝛauit se ei recōmendantiū: flama in modū camere seu velaminis quādo a vento inflatur sup coꝛpꝰ eius curuata est et odoꝛ suauissimꝰ a multis ex eo ꝓceptus est. Celū quoq; apertū sup eū viderūt ꝛ vocē audierunt de celo dicentē. veni theodoꝛe amice mi: ingredere in gaudiū dni tui. Et tunc spiritū dño reddidit incōtaminatū: coꝛpus vero integrum et sine macula cōbustionis inuentū est ꝛ sepultum. cuiꝰ martyriū celebrať. v. idus nouēbꝛis.

Passus est §.XXVII.

et tunc sanctus pantaleon filius custoꝛgij senatoris in ciuitate nichomedia. in q̄ medicinā adhuc puer addiscens. cum a magistro suo ad palatiuꝫ ducebať: ab omnibꝰ ꝓpter speciem suam laudabatur. Quadā aūt die cum ad palatiū solus iret vidit eum hermolaꝰ ꝓsbyter cū alijs christianis in domo sua latens. et moꝛes eius cōpositos cernens ad se vocauit. et de multis inquirēs monuit vt in christū crederet ꝓmittens ei q̄ omnes infirmos sine medicina sanaret in noīe eius. Puer ergo cōfoꝛtatꝰ in fide. quadā die cum puerū vulneratū a serpente videret volens hermolai ꝓbare sermones oꝛauit deū vt serpens creparet ꝛ puer euaderet. Quo facto. puer pantaleon ad hermolaum cucurrit baptismū postulans. Quē ille gaudens cōcessit et per. vij. dies secum retinuit instruens in fide. Octaua aūt die domū redeunti interrogauit pater. Fili vbi tot diebus fuisti. et me grauiter de tui absentia tribulasti. Qui respōdit hominē egrotantez in palatio se cū magistro suo curasse et vsq;quo sanareť cum eo mansisse. Altera die ad magistrū reuersus. et similiter inquisitus respōdit. Agrū patrez suū cōparasse: et ideo tamdiu cum illo fuisse. Hec autē dicebat de seipō volens itaq; patrem suū ab idolatria reuocare. Quadā die dixit ei. Pater interrogo te q̄re vnus deoꝝ semp stat. et alius qui sedet nūq; stat Cui pater. per salutē inquit meam grauem mihi mouisti questionē cui respondere nō valeo. et ex illa hoꝛa iam pater dubitare cepit ne idolis immolaret. Pantaleon aūt quendā cecum ꝓsente patre illuminauit tangens oculos eiꝰ. Sicq; patrem suū cū ceco illuminato cōuertit ad fidē christi. quos hermolaus ꝓsbyter baptizauit. Et cū omnia idola ꝓfregisset paulo post ad dominū migrauit. Tūc pantaleon oēs seruos suos libertati donauit. et eis ceteriscq; christianis curam impendit: et alimenta ministrauit. Cunq; omnes ciuitates vicine ad eum cōfluerent ꝓ sanatione suoꝝ infirmoꝝ relictis alijs medicis. qui ei inuidētes cum inuenissent semel curantem quendā christi-

anum:eum accusauerūt apud maximianū impe
ratorē. Imperator aūt cecū illuminatū adduci fe
cit.et interrogat⁹ quō vidisset. respōdit dñm ie/
sum xp̄m p pantaleonē euz illuminasse. Ob quā
cōfessionē xp̄i fecit eū decollari:sed pantaleon iu
xta corpus patris data pecunia spiculatori cada
uer ei⁹ sepeliuit. Deinde pantaleon ipse cesari p̄
sentatus.cum christū predicaret: rogauit cesarē
vt aliquē paraliticū afferri p̄ciperet:et ille de⁹ ha
beretur:in cui⁹ virtute paralitic⁹ sanaret. Luz sa
cerdotes idoloz nihil orando ꝑficerent. pantale
on orauit z subito paraliticus sanatus est. Quo
viso cum multi crederēt z sacerdotes cum medi
cis in cum frendētes ampli⁹ insanirēt imperator
ait. Pantaleon audisti quāta passus est nup an/
tinius senex. Cui pantaleon.multa passus ē: sed
victus nō est.et si senex ꝑpter deū tanta sustinu/
it:quātomagis iuuenis debeo sustinere vt mere
ar coronari cum eo. Cum ergo iussu cesaris in e
culeo torqueret et circa latera facib⁹ vreret ei do
minus apparēs et manus cedentiū arefaciēs fa
ces extinxit. Tūc iratus cesar iussit eū in sartagi
nem plumbo bulliente repletā mitti:et dño ei ap
parente statim extincto igne plumbuz refriguit.
Exinde saxo alligatū in mari p̄cipitari mādauit.
sed resolut⁹ natans ad littus puenit incolumis.
Post qō bestias ad cū mitti fecit seuissimas q̄ in
nullo cū ledentes.manib⁹ suis vt catulos demul
cebat. Et ex hoc multi ad fidē cōuersi sunt.quos
omnes cum feris fecit impator pariter decollari.
Reclusus autem pantaleon post mensem in rota
missus est:sed rota cum volueret fracta gentiliū
quingentos occidit. Ait aūt impator ad eū.quis
te docuit ista. Cui pantaleon.hermolaus inquit.
Et cesar volēs illū occidere ait. Possum ego her
molaum videre vt me ista doceat. Iussu ergo im
peratoris pantaleon accessit ad hermolaū dicēs.
Pater vocat te impator. Cui ille.venio fili quia
venit tps meū sicut mihi xp̄s heri insinuauit. Eli
gens ergo eos cesar q̄siuit si plures essent. Et her
molaus. Sunt z alij duo fratres herump⁹ z ypo
crates christiani. Adducti ergo cū simul orarent
terremotu facto idola corruerūt. Ad quos cesar.
videtis ait q̄ dij irati terrā cōmouerūt. Cui pan
taleon. Si dij hoc fecerūt.quare z ipi corruentes
cōfracti sunt. Porro cesar iratus.iussit illos tres
post mīltas penas eis illatas decollari:et post ali
quos dies etiā pantaleonē. Sed cuz ad locū pas
sionis spiculator peruenire visus est.gladius eius
quasi cera plicat⁹ est. Qō cum ministri vidissent
et veniam peterēt:surgēs pantaleon mortē suaz
eis indulsit. Sicq̄ decollatus martyrium cōple
uit.v.kal'.augusti.

Sanct⁹ cu- §.xxviii.

cusatus nobilissim⁹ z ditissimis natalibus oriun
dus de quistilitana ciuitate.ea tēpestate barchi
none passus est.qui liberaliū literarū studio va
cauerat cum sancto felice de quo dictū est supza.
Hic igitur elemosynis insistens de ciuitate ppria
recedēs. cū barchinonā aduenisset z ibi p̄dicatōi
sedulo vacaret.miraculoz gloria splendere ce
pit.infirmos sanās:demones ab obsessis corpori
bus eijciens. Hec audiens proconsul galerius eū
sibi p̄sentari ordinauit. Quem astantē eum in
creparet cur deos nō coleret. Respondit cucufa/
tus. Quibus me insipientissime viroz:cultū im
peras exhibere:qui nō dei arbitrio sed arte dia
bolice fraudis z stultissimoz hominū tibiq̄ simi
lium stoliditate adinuēti sunt atq̄ cōpacti. Hac
responsione galeri⁹ nimio furoze repletus.tradi
dit eum tortorib⁹:dicens. Tamdiu hunc crucia
te:quousq̄ ab eo extorqueat⁹ spiritum. Cunq̄
duodecim milites eū prolixius torquerent.ita vt
eius viscera durissima flagellatōe dirupto corpo
re paterent:clamauit sanctus dicēs. Domine ie
su christe ostende virtutē tuam super incredulos
vt videntes aut cōuertant z credant: aut destru
antur et pereant. Et impijssimū galerium qui sic
rabide insanit in seruum tuū si nō est predestina/
tus ad vitam:gladio tuo citius interime. Hac o
ratione cōpleta.videntes milites qui euz torque
bant intestina eius in terrā profusa:cecati sunt.z
galerius cū omnibus idolis suis cōsumptus est.
Sanctus aūt martyr viscerib⁹ in aluū receptis:
citius est diuina operatōne sanatus.z gratias a/
gente deo omnes populi laudauerūt deum dicē
tes. Tu es verus de⁹ quē colit cucufatus. Cū
aūt ista fuissent relata maximiano. vinctū cathe
nis voluit eum ad se adduci. Et interrogatus ab
eo quem deū coleret. Respondit. Quare sub du
bietate de deo interrogas. q̄si aut plures dij sint
aut ipe qui deus est diuisus sit. Ego enim deum
aliū nescio p̄ter deum verū. qui fecit celum z ter/
ram. quē toto corde benedico. Ad quem ille. Si
verus est deus tuus liberet te nunc de manibus
meis z de tormentis tibi paratis. Et cucufat⁹ ad
eum. Te o nephandissime et patrē tuum diabo
lum cum omnib⁹ exquisitis tormentis que mihi
irrogaueris irrideo:et per virtutez nominis dñi
mei iesu christi despicio. Tunc insaniēs p̄ses ius
sit eum in craticula assari. Et cōbustū sinapi z a
ceto p̄fundi. Miles aūt christi psallebat dicens.
Exaudi dñe iusticiā meam tē. Et dicto p̄s. sana
tus est.ministri vero penarum ab igne cōsumpti
sunt. Post hoc iussit tyrannus ignem copiosum
extra ciuitatē fieri z ipm in eo proijci. Qui in euz
iactatus eo extincto illesus apparuit. Recluso ve
ro in carcerē cum splendor nimius emicuisset. cu
stodes carceris hoc aspiciētes:cōuersi sunt ad fi
dem. Mane aūt facto p̄sentatū fecit tyrannus
eum cardis ferreis z neruis thaureis cedi. Oran
te aūt sancto vt omnia in virtute eius superaret
z idola dissiparet:omnia idola in puluerē sunt re
dacta.et ipe illesus apparuit. Tunc omnis popu
lus clamare cepit. Magnus est deus christiano
rum. z potentissimus liberator eorum. Rufinus
vero qui ciuitati preerat fecit eum decapitari.
Maximianus enim preses ibi nutu dei crepue/
rat.sicq̄ martyrium capitis truncatione promeruit.

Eo quoqz .§.xxix.

tempe flozebant in vrbe narneticha duo iuuenes fratres donatian⁹ ⁊ rogatian⁹: vt scribit vinc. in spe. histo. Quoz donatian⁹ adhuc in iuuentute positus iam migrauerat in senē. Adota aūt persecutione rogatian⁹ q̄ maioz natu erat, cucurrit ad fratrē suuz petens vt baptisarē anteq̄z psecutoz appzopinquaret. Qđ ille quidē nō est assecutus ꝓpter absentiā sacerdotis. Tenti aūt ambo ī carcerem missi sunt. vbi sanctus rogatian⁹ cōtristatus eo q̄ baptisatus non esset, sufficere sibi credidit si a fratre osculū accipet. sanctus aūt donatianus ozauit ꝓ eo dñm vt eēt ei pro baptismo martiriū. Quod ⁊ factū est. Nam positi ambo in catasta suspensi aclaniati. deinde lancea militari pfossi. nouissime capite cesi sunt nono kalē. Junij.

Fuit ⁊ sanct⁹ pangratius quē refert vin. spec. histo. lib. xiij. passum sub diocletiano impatoze, ꝑ iacobus de vozagine ī legendis suis dicit passuz fuisse rome tempe Cornelij pape. qui fuit multo pzius. s. tempe decij. Hic ergo ex nobilissimis ozt⁹ natalibus apud frigiā parentibus ozbat⁹ cū maneret sub cura dyonisij patrui sui relictus est. ambo igitur romā vbi largū habebant patrimoniū redierūt in quoz vico cornelius papa latitabat cū fidelibus. a quo Cornelio p̄dicti dionisius ⁊ pangratius baptisma pceperūt. Dionisio aūtē in pace quiescente. pangratius cū. xiij. esset ānorum cesari vt xp̄ianus ē presentatus. cui dixit cesar. Infantule suadeo tibi ne mala morte moziaris. q̄ cū puer sis facile decipieris ⁊ q̄ nobilis cō probaris. ⁊ carissimi mei fili⁹ extitisti. rogo te vt ab hac vesania recedas. vt velut filiū meū te habeam. Pangratius aūt ad eum ait. Et coꝛꝑe puer sum. coꝛ tamē senile gero. Et virtute dñi nostri ihu xp̄i terroꝛ vester ē apud nos tantū. q̄ntū hec pictura quā cernimus. Dij autē tui quos me hoꝛtaris colere. deceptoꝛes fuerūt ⁊ germanarū suarum cōstupzatoꝛes nec parentibus pepercerunt. q̄ si hodie seruos tuos tales cognosceres ꝓtinus occidi iuberes. Tales deos miroꝛ quomō colere nō erubescis. Augustus vō reputās se a puero victum iussit eum in via aurelia decollari. Ad huius sepulcrum vt ait Grego. turonensis siq̄s falsum iurare voluerit. anteq̄z ad cancellū choꝛi ecclesie perueniat. aut statim a demone captus insanit. aut in pauimentū cadēs vitam perdit. vñ semel cum lis inter duos esset. et iudex quis esset reus minime ignoꝛaret ꝙ pzobationes deficerent iudex ipse zelo iusticie ductus fecit ambos accedere ad altare sancti petri. ⁊ reum innocētiā quā ꝓtendebat iuramento expiare coegit. rogās apostolū vt aliquo iudicio ostenderet veritatez. Cuz aūtē ille iurasset ⁊ nihil mali passus fuisset iudex malicie iurantis conscius zelo veritatis accēsus inquit. Senioꝛ iste petrus aut nimis misericoꝛs ē aut iunioꝛi defert. Eamus ergo ad pangratiū iuuenem ⁊ ab eo requiramus veritatem. Cum venissent ad tumulū eius ⁊ nō timuisset reus falsuz iurare. manū inde retrahere nō potuit. Et ibidez postmodū expirauit.

De sanctis .§.xxx.

Adriano ⁊ natalia vxoꝛe ei⁹ refert vin. spe. hist. vbi supza. Cuz maximian⁹ impatoz in nichome/dia ciuitate grecie ydolis immolaret. iussu ei⁹ ex diuersis locis ad supplicia xp̄iani trahebāt. Nā ⁊ vicini vicinos ⁊ ꝓpinq̄ domesticos ptrahebāt alij timoꝛe pene. alij amoꝛe pecunie eis ꝓmisse inter quos. xxiij. in speleo latitantes ⁊ pquirentib⁹ ꝓprehensi ⁊ ferro vincti ad cesarē adducūtur. seq̄ xp̄ianos libē ꝓfitentes extendunt ⁊ cedūt. et minas eoꝝ ampli⁹ irridentes duris lapidib⁹ ozaeoꝝ ꝓtūdūtur ⁊ in carcerē retrudūtur. Tūc adrian⁹ prioꝛ officij militaris ꝓstantia eoꝝ ꝓpunctus ait ad eos. Adiuro vos ꝓ deū. vēm ꝓ quo tanta patimini. vt dicatis mihi q̄ sit remūeratio vestra quā expectatis ꝓ ista tozmēta. at illi inq̄unt. Oculus non vidit nec auris audiuit nec in coꝛ homis ascendit q̄ p̄pauit dñs diligētib⁹ se. Hec audiens adrian⁹ statim exiliēs ī mediū eoꝝ dixit. Annotate me cū istis. q̄ ego xp̄ian⁹ sum. qđ cū ministri celeriter imꝑatoꝛi nūciassent. iratus nimis adductū resipiscere monuit et nolentem aq̄escere ferro vinctū cū cōdēnatis ī carcerē retrudi iussit. natalia xo vxoꝛ ei⁹ cū hoc ꝓ nūciū didicisset. scissa veste ploraās ⁊ eiulās interrogauit pueꝝ cur dñs suus ī carcerē missus eēt at ille. vidit inq̄t q̄sdā xp̄ianos nolētes sacrificare toꝛq̄ri ⁊ cū illis annotari se faciēs. dixit cū eis velle mori. Tūc illa q̄ hacten⁹ ꝓpter ꝑsecutōem celauerat q̄ esset xp̄iana. gaudēs mutata veste cucurrit ad carcerē. ⁊ vinculaviri sui deosculās. cepit eū ī oīb⁹ ꝓfortare. rogās eū ī hoc qđ cepat ꝑmanere. nihil de terrena glia respicē. ꝑ semp ad celestia ⁊ eterna suspirare. nulla trāsitoꝛia tozmēta timere. ꝑ in infinitū maioꝛa inferni supplicia. que euaserat exultare. Post hec vincula sanctoꝝ martirū ⁊ pedes deosculās vt eū ꝓfortarēt rogauit. Et sic oībus vale faciēs iuxta ꝓdictū viri sui die passionis eoꝝ vocanda ad domū suā prexit.

Post modicū igit⁹ audiēs adrian⁹ passionis sue adesse diē. licētiā a sctis accipiēs ꝑgere ⁊ vocare. Nataliā sicut ei cū iuramēto ꝓmiserat. dansq̄ mun⁹ custodib⁹ egressus ē. Cūq̄ ad domū pueniſſet audiēs natalia q̄ adrianus absolut⁹ veniret. extimans eum fugisse de carcere. amarissime flere cepit. Et surgēs cōtra eum ostiū clausit dicens. Nō mihi contingat colloqui oꝛi eius qui deū suum negauit. O miser quis te sepauit a sanctis. quis te seduxit vt recederes a conuentu pacis. Cur fugisti ante pugnā. heu non est mihi cōcessum vnius hoꝛe spaciuz vt vocarer vxoꝛ martiris sed transgressoꝛis. Nunc exultaueram modicū. ⁊ ecce mihi semper erit obpzobrium. Hec ⁊ huiusmodi audiens Adrianus gaudebat vniusq̄ femine. verba iuuenis ⁊ ante. xiiij. mēses nupte ex hoc ardētioꝛ fact⁹ ad martiriū libētissime ambiebat. Cūq̄ videret eā ḡuissime tribulari. dixit ei. Aperi mihi dña non eñ vt putas martiriū effugi. ꝑ veni vōre te sic ꝓmisera

tibi vt pñs sis nostre passioni. At illa nõ credẽs. vide inquit quomõ seducit me transgressor quomõ mẽtitur alter iudas. Lui adrianꝰ. aperi mihi inquit citius. qz vadam z me vltra nõ videbis. z postea lugebis qz me ante exitũ meũ nõ videris. Rã fideiussores dedi sanctos martires. Et si ministri inquirentes me nõ inuenerit. mea simul et sua tormenta sustinere habebũt. Tũc illa statim aperuit z sibinuicez prostrati cum lacrimis simul abierũt ad carcerem. Discurrẽs aũt natalia p singulos martires prociosis lintheaminibꝰ eoꝝ vulnera putrefacta detergebat. z mẽbra lintheis colligabat. Statuta aũt die iussit eos imperator educi. q penis resoluti z ambulare non poterant portabãtur. Adrianꝰ vero vinctis retro manibꝰ seq̃batur. Lumqz caueret impator ne putrefacta penitus ante preparata tormẽta morerenꝯ. adrianus sibi pñtatur z in cõfessione pmanẽs. a quatuor militibus duris lignis grauissime verberaꝯ. z vsqz ad effusionẽ viscerũ laniaꝯ. z sic in ligno extensus in carcerem cũ alijs includiꝯ. erat autez iuuenis delicatus annoꝝ. xxviij. Beata vero natalia q̃ singulas eius rñsiones referebat ad martires ipsum ferro vinctũ z supinũ iacentem quantũ poterat cõfortabat. Sancti quoqz in pauimẽto iacentes. ad eũ manibus irrepebãt z osculũ ei cũ sanctis monitis offerebãt. Audiens aũt imperator q multe matrone eis sedule ministrarẽt. iratus ne vlterius ad eos introirent imperauit. tũc se sancta natalia tonsorauit. z sic in habitu virili eis ministrãs ad hoc alias exemplo suo roborauit. Hoc aũt virũ suũ petijt. vt cuz esset in gloria. primã precem pro se faceret. vt eam dñs intactaz custodiẽs. citius de hoc seculo euocaret. Rursus audiens impator qõ matrone fecissent. iussit incudem afferri vt confractis in ea cruribus interirẽt Videns aũt natalia ministros venire. timens ne vir suus adrianus ex alioꝝ supplicijs terreretꝯ rogauit eos vt ab illo inciperent primusq; alij punirẽtur. Et sic abscisis pedibus et cruribus cõfractis natalia rogauit eũ vt manũ sibi abscindi pmitteret. quatenus alijs sanctis qui plura passi erãt cõpar esset. Quo facto cũ adrianus spũm emisisset ceteri sancti vltro pedes ad carnifices extendentes simili mõ ad dñm migrauerũt. Quoꝝ corpa cũ ministri iussu cesaris. ad fornacem cõburenda portassent. z in ignẽ pijcerent. factus ẽ terromotus subito tantaqz aeris tempestas vt multitudo ministroꝝ ea relinquentes fugerent z multi expirarent. Fideles aũt cuz mulieribus extincto pluuijs igne corpora illesa rapuerũt z in naui ad cõstantinopolim trãstulerũt z ibi sepelierũt. quorũ festiuitas celebrat ecclesia. vj. Idus septembris.

Natalia aũt domũ reuersa ẽ. habẽs secum manũ sancti adriani in solatiũ vite sue. z ad caput lectuli sui nullo sciente honorifice tenuit. Tribunꝰ aũt quidã rogauit impatorẽ vt natalia ei dareꝯ i coniugem. Erat eñ pulcerrima nobilissima z cumulata diuitijs. At illa matronis sibi de hac re loquentibus gaudere se dixit. Et quasi ad se pparandũ. re aũt vera ad fugiendũ indutias triduanas impetrauit. Et interim in thalamo suo deuz cum lacrimis ne pollueretur exorans. ex merore z tristicia obdormiuit. Et eccevnus sanctoꝝ martirum ei astans dulciter confortauit qui querenti de viro suo dixit q primus omniũ ante cõspectũ xpi apparuit. Sed surge inquit ascende nauicula z nauiga vbi sunt corpora nostra. ibi te deus visitabit z perducet ad nos euigilans ergo nauẽ conscendit cũ alijs xpianis. z cum hoc percepisset tribunus ille qui querebat eam habere in vxorez ascendens z ipe nauem persequebatur cum pluribus vt illos cõprehenderet. Sed orta nutu dei tẽpestate multis ex socijs submersis ipse vix euasit. Media aũt nocte diabolus in specie naucleri in naui fantastica apparens clamauit ad eos qui erant cũ natalia. Interrogans quo pergerent. q̃ responderunt. De nichomedia bisantiuz nauigamus. Quibus ille. erratis inquit sed pergite ad sinistram vt rectius nauigetis. Lum autem vela mutassent apparuit eis in naui sedens sanctus adrianus. monens vt nauigarent sicut prius. ne perirent. Natalia autem sanctum viruz recognoscens valde gauisa est. cum virum sanctum ante cedere cognosceret. Demũ cum descendissent de naui z venissent ad domũ vbi corpora adriani z sociorum fuerant occulte tumulata. Natalie orãti ibidem z pre labore itineris obdormienti. apparuit sanctus adrianus eamq; salutans ad eternã requiem venire precepit. euigilans itaq; cũ astãtibus nũciasset. valefaciens spiritum emisit. Accipientes corpus eius fideles iuxta sanctorũ corpora sepelierunt. multiq; renũciantes omnibus. ibi deo imperpetuũ seruierũt.

De sanctis .§.xli.

Ciriaco Largo z Smaragdo refert Vincentiꝰ in spec. historia. vbi supra ex gestis eorum. q maximianus volens placere Diocletiano vt in eius nomine terma a solo edificaret. omnes christianos ad laborez coegit. alios ad lapides alios ad arenam fodiendam. Tunc crason quidam diues z potens victũ eis in afflictione p viros xpianissimos ciriacum z sisiniũ largum z smaragdũ ministrabat. Quod audiens sanctus marcellus papa gauisus est. z Ciriacum z sisiniũ diaconos ecclesie ordinauit. Qui cum quadam die humeris deferrent victum quem ministrabat crason. a paganis militibus tenti sunt z ad tribunũ adducti. qui eos in custodia publica recluſit. hoc audiens Maximianꝰ iussit vt in custodia terrã foderẽt. z ad locũ suũ humeris deportarẽt. Erat aũt ibi saturninus senex quẽ ad portandũ iuuabant. sicq; sua z illius onera portabant. Quod audiens tribunus nunciauit Maximiano q cum hymnis z laudibus gloriam deo reddebant. Qui sibi sisiniũ presentari fecit z de multis cõuenit. Quẽ tãdem sacrificare nolentem Laoditio prefecto tradidit. Eũ autez post septẽ dies quibus in carcere detinuit. cũ apronianꝰ pmentariẽsis de carcere educeret. sbito ò celo lux emicuit de q̃ vox exiuit Uenite bñdicti pris mei pcipite regnũ dei qõtc.

Ad quã vocẽ apronianus tremefact⁹ ad pedes
sitinj cecidit. ⁊ ab ipo baptisatus ad pfectũ secuz
venit ⁊ lacrimans ait. Quid vos cõcitat diabo-
lus in seruos dei tanta mala exercere. Cui pfect⁹
Quõ ⁊ tu xpianus es. ⁊ apronian⁹ ait. Ue mi-
hi q⁹ dies meos perdidi. Cui pfectus. Uere inqt
perdes dies tuos. ⁊ iussit eũ decollari. Tũc sisi-
niũ ⁊ saturninũ iussit in custodiaz retrudi. ad qs
veniẽtes multi gentiliũ bapcisati sunt. Post hec
nudis pedibus ⁊ vincti cathenis corã Loaditio
adducti sunt. Qui iussit afferri tripodã vt maie-
statibus thurificarẽt. quã cũ vidisset beatus Sa
turninus ait. Cõterat eam dñs gentiũ ⁊ cõtinuo
soluta est tripoda erea velut lutũ. Qõ videntes
duo milites papias ⁊ maurus clamabãt dicẽtes.
vere magn⁹ ẽ dñs hiesus christ⁹ quem isti colũt.
Iratus pfectus iussit ora eoz lapidibus cõtundi
⁊ in carcerez retrudi. Exinde sanctos pdictos in
eculeo leuari ⁊ flamas ad latera poni. Qui cum
neruis etiã attraherẽtur ⁊ scorpionibus cesi sunt
Pendẽtes aũt in eculeo gras agebãt deo. Tan-
dem capiti truncati sunt ⁊ sepulti via salaria. Et
post dies duodecim sibi pñtatos. papiã ⁊ maurũ
nolentes sacrificare pfectus iussit fustibus cedi. il
lis nihil dicentib⁹ nisi xpe adiuua nos seruos tu-
os sperantes in te. Deinde a pauimento eleuati.
cũ diu plũbatis cederẽtur emiserũt spũm. Cũ
q⁹ de beato Ciriaco iam facta esset obliuio. multi
ceci p eũ illuminabãtur. ⁊ infirmi sanabãtur. tũc
etiã arthemia diocletiani filia cepit a demõio ve-
xari. ⁊ ingrediente pfe ad eam clamauit demõ p
eam. nisi venerit ciriacus diacon⁹ nõ exibo. quez
cũ rogasset diocletian⁹ intrauit ad eam ⁊ ait. In
nomine dñi ihu xpi pcipio tibi immũde spũs. exi
ab ea. Qui rñdit. si vis vt exeam da mihi vas q
ingrediar. ⁊ ciriacus. Ecce corpus meuz si potes
ingredere. Cui demon vas tuũ ingredi non pos-
sum. q⁹ vndiq⁹ signatũ est. ciriaco aũt vrgẽte de
mon clamauit. O ciriace si ejcis me faciã te ad p
sas ire. Ejecto deniq⁹ demonio baptisauit arthe
miã matre eius serena presente q etiam monebat
xpianã religionẽ diligere. Diocleatianus quoq⁹
ciriacũ bene habere cepit domũq⁹ ei dedit. Post
paucũ temp⁹ misit sapor rex psarũ ad diocletia-
nũ vt mitteret ei ciriacuz. q⁹ filia eius a demonio
vexaret. Qui rogatus a serena Augusta prexit
cũ Largo ⁊ Smaragdo. cũ aũt psidem aduenis-
sent ⁊ petente rege ad filiaz intrasset. exclamauit
demon p eam. Quid est ciriace fatigatus es. qui
rñdit. Non sum fatigatus ꝙ magis i oñibus gu-
bernatus. ⁊ demon. Tamen ego te pduxi ad qõ
volui. cũq⁹ vidisset puellã fatigari ꝓstratus ora-
uit ⁊ flens ait. Imperat tibi xps quẽ pfessus es.
vt exeas ab ea. cui demon. Da mihi vas quo in-
grediar. ⁊ ciriacus. De⁹ deoz dñs meus ihs xps
impat tibi vt exeas. Et ecce vlulatu magno spu-
mans in aere clamabat. O nomẽ terribile qõ me
coartat exire. Et liberata puella baptisata est. et
oñes affines eius. ipe quoq⁹ rex et de familia ei⁹
promiscui sexus numero. ccccxx. Rex aũt beato ci-
riaco multa dona obtulit. at ille nihil accepit nisi
panẽ ⁊ aquã q⁹ bus vsus ẽ cũ socijs suis ⁊ ait. gra
tiam christi precio nõ offerimus. sed fide extima
mus. Post dies quadragintaquinq⁹ sunt re-
uersi ⁊ a diocletiano honorifice suscepti. Post ei⁹
mortem maximianus filius eius zelo ductus p-
pter Arthemiam sororem eius. iussit ciriacum in
custodiam trudi. ⁊ die processionis sue nudũ ca-
thenis obligatum ante redam eius trahi. Tunc
venit ad eum beatus Marcellus papa dicens.
Pietati tue suggero quare seruos dei trucidas q
orant pro republica ⁊ pro regno tuo. Qui iussit
episcopum expelli ⁊ fustibus cedi. Carpasio au-
tem vicario dixit. Ciriacum sacrilegum qui car-
minibus magicis suadet hominibus christuz cõ-
fiteri. diuersis crucia tormẽtis. si dijs libamia nõ
obtulerit. Jussit ergo Carpasius sanctos Ciria-
cum largum smaragdum ⁊ crescentianũ sibi pre-
sentari ⁊ nolentibus sacrificare picem liquatam i
capite. Ciriaci fundi. qui clamãs glorificabat de
um. Crescentianum vero cum alijs in eculeũ su-
spendi. qui cum diu attraheretur neruis et fusti-
bus ⁊ vnguib⁹ raderetur ⁊ flamis ad latera eius
appositis tradidit spiritum. Ceteros post quatu
or dies nolentes sacrificare in catasta cedi fustib⁹
⁊ neruis mandauit. ⁊ eodem die nũciauit Maxi
miano que exercuerat in sanctos dei. Qui irat⁹
iussit omnes qui erant in custodia vincti cum be-
ato Ciriaco capite truncari. Et ducti sunt cuz eo
promiscui sexus numero. xxi. Et postea iussu ma
ximiani Ciriacus cuz alijs decapitati sunt via sa
laria. quorum corpora beatus Johannes noctu
collegit ⁊ sanctũ Ciriacum cõmendauit. vij. kal.
aprilis. ⁊ etiam arthemiam sororem suam maxi-
mianus interfecit propter xpianitatem. Post die-
s octo veniens beat⁹ marcellus cum beata Lu-
cina matrona cõdunt aromatibus martirum cor
pora ⁊ posuit in panone cum eunuchis suis. Trã
slata sunt autem cum beato ciriaco via ostiensi. ⁊
ibi recondita ab ea septimo die Augusti. De hoc
tamen maximiano filio diocleciani dicit Uincẽ-
tius vbi supra. q⁹ non meminit se alibi legisse. sed
q⁹ fuit socius diocletiani in imperio quidã maxi-
mianus bene legitur.

Ea quoq; ꝯ .§.XXXII.

tempestate Rome passi sunt Marcellinus presbi-
ter ⁊ petrus exorcista ⁊ arthemius referẽte ex ge-
stis eorum. Uincentius in specu. historia. vbi su-
pra. Hunc eñ petrum cum arthemius carcerari⁹
pro fide christi multotiens cesum ⁊ vinculis deti
nebet. Cuius filia cum a demone vexaretur. ⁊ a
patre quotidie plangeretur. dixit ei Petrus q⁹ si
in christum crederet. statim filia eius sanitatem
reciperet. Cui Arthemius. Miror consilium tuũ.
quia deus tuus te liberare non potest cum illi cre
das. ⁊ tanta pro eo sustineas. Et quomodo fili-
am meam si credidero liberabit. Respondit Pe-
trus potens est deus liberare me. ꝙ vult vt p tẽ-
porale passionẽ pueniã ad gloriã sempiternã. At
ille. Si me iquit vis credẽ dño deo tuo cathenas

ꝛ clauſtra ſup te duplicabo. ꝛ ſi deus tuus te libe
rauerit credam illi. ſi tamē prius filiā meā ſanam
videro. Qō cū feciſſet. dixit petrus. Vade in do
mū tuā qꝛ modo videbis me loquentē tecū. Qui
cū abiſſet ꝛ candide vxori ſue dixiſſet. affuit ſan
ctus petrus indutus veſtibus candidis tenēs in
manibus ſignū crucis. Cuius ſtatim pedibus p
uoluti virtutē dei cōfitent. Et ſanata filia eoꝝ
oēs q erant in domo arthemij baptiſant. Cūq
ad domū illā plurimi cōuenirēt vt videtes apta
miracula in xp̄m credētes baptiſarent. Abijt pe
trus ad marcellinū p̄sbiterū. q oēs baptiſauit.
Tūc iuit arthemius ad alios incarceratos pmit
tens eis vt exirent liberi quicunq vellent xp̄iani
fieri. Qō cū fieret ꝛ rumoꝛ ad ſerenū iudicē pue
niret. iuſſit oēs incarceratos adduci. Hos oēs
arthemius cōuocans ꝛ manus eoꝝ deoſculās di
xit eis. vt ſi q vellēt ire ad martiriū venirēt intre
pidi. ꝛ ſi qui nollent abirent illeſi. Cū autē au
diſſet iudex q marcellinus ꝛ petrus illos q erant
in carcere baptiſaſſent ꝛ abire pmittētes ipi ſpon
te in carcere remanſiſſent iuſſu irati iudicis i car
cere ſepatim claudūtur. ꝛ marcellinus q̄dem nu
dus ſup vitrū fractuꝫ pſternitur. ꝛ ei lumen ꝛ aq̄
negatur. Petrus vero in alio carcere in cippo ar
tiſſimo ꝓſtringit. Angelus aūt dñi venit ad mar
cellinū ſoluenſq ꝛ induens duxit ad petruꝫ. ip̄m
quoq ſoluens ambos duxit ad domuꝫ arthemij
vt ſeptem diebus populū ibi congregatū fidelū
cōfortarent ꝛ octaua die ſe iudici p̄ſentarent. Cū
ergo marcellin⁹ ꝛ petrus in carcere nō eſſent iuē
ti iuſſit iudex arthemiū cū vxore ſua ꝛ filia addu
ctos ad ſe ꝛ ſacrificare nolentes terra obrui. q cū
veniſſent ad locū. ſ. marcellin⁹ in illa crippa miſ
ſam celebꝛabat pꝛotegentibus ſe alijs xp̄ianis. et
ait marcellin⁹ ad incredulos. Ecce nos ſedē vos
potuimus ꝛ arthemiuꝫ cū vxoꝛe et filia liberare.
Noſq ipi liberi abſcedere. ſed neutrū fecim⁹. q̄d
vos ad hoc incitauit. Tūc irati gētiles arthemiū
gladio pcuſſerūt. matrē cū filia p̄cipitantes lapi
dibus obruerūt. Marcellinū vo ꝛ petrū ducētes
ad ſiluā q tūc nigra dicebat nūc aūt candida ibi
eos decollauerūt. Quoꝝ animas veſtibus ſplen
didis ꝛ gemmis indutas is q eos decollauit no
mine doꝛotheus vidit manibus angeloꝝ in celū
deferri vñ xp̄ianus effectus in pace tandē q̄euit.

Bub marꝯ. §. xxxiii.

miano quoq impatoꝛe paſſi ſunt ſergi⁹ ꝛ bach⁹
vt narrat poſt p̄dicta Vincē. Hij cū eſſent pꝛimi
cerij palatij. apud eundē impatoꝛem de xp̄ianita
te accuſati ſunt. Qō ille nō credens duxit eos ſe
cum ad templū iouis eiq ſacrificans vidit q illi
extra templū remanentes pollui noluerūt ydolo
ticis. vñ ꝓperto q xp̄m colerent. veſte militari de
poſita. cathenis onuſti p totam ciuitatē ducunt
ꝛ ſic ad palatiū reducti xp̄m pleniſſime cōfitētur
ꝛ cathenis grauiſſimis alligati adducem antio
chum deſtinantur. Qui ab angelo cōfortati cum
de erroꝛibus ydoloꝝ diſceptarent. Sergi⁹ in car
cerem mittitur. ꝛ bachus extenſus neruis crudis
vſq ad fluxū ſanguinis et diruptionem ventris
ac iecoꝛis laniatur. magiſq tirannū pꝛocans. tā
dem ad vocē dei vocantis expirans. deuoꝛand⁹
a beſtijs extra caſtrum iactat. ſed volucres a be
ſtijs ſeruauerūt illeſum cadauer. donec a fidelib⁹
ſepulture traderet. Eadem nocte cū ſe ſergius a
ſocio deſtitutum lugeret. apparuit ei ſanctus ba
chus in habitu militie ꝛ vultu angelico. monens
eū ne meroꝛe deficeret. ſed fortiter ip̄m ſeq̄ns ad
paratam ſibi gloriā pueniret. Cum igitur ſequē
ti die antiochus verbis ſuis non poſſet inflectere
ſergiū ad culturā deoꝝ. clauatis ſutularibus cal
ciatū ante currū eius nouē miliarib⁹ fecit eū cur
rere ſed in carcere poſtea recluſus ab āgelo viſi
tatus ꝛ ſanatus eſt. Iterū aūt tirannus clauatis
ſutularibus fecit añ currū eius ad aliū locum. ix.
miliaribus currere. ꝛ cū immobilis in fide mane
ret. data ſententia cū multis. qui mortem eius de
flebant decapitatione. ad deū feliciter euolauit.
Primus quoq et felicianus ciues romani cuꝝ
accuſarentur a pontificibus ydoloꝝ dicentibus.
Niſi hos ſacrificare feceritis. nulla bñficia a dijs
cōſequi poteritis. iuſſu impatoꝝ queſiti ꝛ inuen
ti in carcerem recludūtur. Qui ſtatim ab angelo
cōfortati ſoluūtur ꝛ poſt dies aliquot imperatori
bus p̄ſentātur. Et cū in fide pſiſterent ad pha
num herculis educūtur. ſed ſacrificare nolentes
crudeliter laniati in carcerem recluſi ab āgelo cō
fortantur. Iterū educti ꝓmoto pꝛeſidi pꝛeſenta
ti. cum ſupari nō poſſent abinuicem ſeparantur.
Dixitq feliciano vt ſenectuti ſue cōſuleret ꝛ dijs
inuictiſſimis immolaret. Quod cū ille renueret.
plūbatis grauiſſime ceſus ait. Cū. lxxx. iā annos
vite habeā. xxx. iam anni ſunt exquo cognoui ve
ritatem. ꝛ elegi deo viuere. qui me poteſt de ma
nibus tuis liberare. Tunc iuſſit eū pꝛeſes ligari ꝛ
clauos manibus ꝛ pedibus eius infigi dicēs ei.
Tamdiu ſic eris quouſq nobis cōſenſeris. Cūq
adhuc leto vultu ibi pſiſteret. iuſſit eū ibidem toꝛ
queri ꝛ ſic triduo in ſtipite pendenti nihil ei mini
ſtrari. Poſt triduuꝫ iuſſit eum flagellis cedi ꝛ ſic
repoſitū in carcerem recipi. Sequenti die iuſſit ti
rannus pꝛimū ad ſe duci dixitq ei. Ecce frat⁹ tu⁹
cōſentiens impatoꝝ decretis ꝛ ſacrificās magn⁹
eſt in paltio eoꝝ. ꝛ tu ſi ſic feceris ſocius eius eris
Rñdit ei pꝛim⁹. Et ſi tu filius es diaboli neſciēs
tū in pte vera dixiſti qꝛ frater meus nō hoib⁹ va
nis ſed impatoꝛi celeſti cōſenſit. Noui em̄ docēte
me angelo quid de illo feciſti. ꝛ vtinam merear ei
coniūgi. Tunc iratus pꝛeſes iuſſit vt fuſtibus ce
deretur. ꝛ leuatus i eculeo latera eius facib⁹ vre
bant. Qō dū fieret ꝛ ille ſemp pſalleret. iuſſit eū
deponi ꝛ plūbū bulliens in os eius infundi. iuſ
ſit etiā vt felician⁹ adeſſet vt q̄ſi territus ei⁹ paſ
ſione ſacrificijs ꝓſentiret. Extenſus aūt ſanctus
pꝛim⁹ plūbū bulliens q̄ſi aquā frigidā totum bi
bit ꝛ ait. Ecce frater meus a me ſeparatus nō eſt
quem tu dicebas q ydolis conſenſiſſet. Iratus p̄
ſes iuſſit eos in theatruꝫ duci et duos leones ad
eos mitti. Qui ſtatim ad pedes eoꝝ cuꝝ impetu
coꝛruētes eis blādiri ceperūt. Qō ꝛ vrſi poſtea

missi ad eos fecerūt. Tūc de populis q̄ plusq̄. xij milia cōuenerāt ad hoc spectaculuz q̄ngenti viri cū oīibus suis crediderunt. vñ ps̄es videns eos vinci nō posse. decollari extra amphiteatrū mandauit. Quoz corpora canibus z auibus ꝓiecta. ꝑ ab eis illesa nocte a xp̄ianis rapta sunt z sepulta. Et celebritas passionis eoz. v. idus Junij recolitur.

Narrat .§.XXXIIII.

insup Ulin. vbi supra ex gestis eoz de vito modesto z crescentia q̄ vitus fuit filius hyle pagani et sacrilegi. Modestus aūt fuit pedagogus eius z crescentia nutrix viti. Huic vito adhuc puero apparuit angelus dñi dicens se ei a dño datū in custodiam oīibus diebus vite sue. Hic cū esset duodecim annoz in xp̄m credens quantū poterat indigentibus ministraret. Pater eius hylas nobilis sed paganus studebat quomō eū ad ydola cōuerteret z nolentē sepius verberabat. audiens aūt valerianus ꝑfectus iussit euz ad se adduci. q̄ cuz venisset z ydolis immolare nollet. iussit ps̄es vt fustibus ederet. Sed brachia eoz qui puerū verberare volebāt aruerūt statim. z valerianus clamabat ve mihi quia brachiū ꝑdidi. Rñdit vitus. Sanent te dij tui si possunt. z ait ps̄es. Tu ergo facies. qui ait. In nomine dñi faciam z statim ꝑcibus eius sanatus ē. z dixit ps̄es p̄r. corripe filium tuū ne pereat. Tūc duxit eū pater ad domuz suā. z oīibus delitijs z cātu musicoz z saltu puellarū animū eius immutare studebat. Et cū inclusisset eū in thalamo. apparuerūt ei septē angeli cōfortantes eū z cantātes. Agios agios agios replentes thalamū odore suauissimo. Odore autem illo repleti pater z familia dicebant. dij venerūt in domū z aspiciens p ostiū pat angelos astātes. cecus factus est. Cū ergo oculos ꝑdidisset cōmota est vniuersa ciuitas lucania. z occurrēs valerianus cū interrogasset quomō hoc accidisset. Respondit. Cubiculū filij mei intus aspiciēs deos igneos intus vidi. z vultū eoz ferre nō valui Et cū accederet pater ad templū iouis. offerens sacrificiū ꝓ sanitate recupanda z nihil ꝓfecisset. se filio suo recōmendans ꝓ illuminatōne ait. scio q̄ nō credis. ꝑ propter astantem plebem sanaberis. Cū ergo lumen recepisset gratias agebat ioui. exinde q̄rebat opportunitatē filiū occidendi.

Apparuit aūt angelus modesto. admonēs vt cū vito pgeret ad portuz. z inuenta ibi nauicula. transirēt ad aliā regionē. pgentes ergo ad mare. inuenerūt angelū in forma naucleri. paratū cum nauicula in quā ascendentes deuenerūt demum ad locū qui dicit allectorius. descēdentes in terram āgelus disparuit. Ibiq̄ manentes iuxta q̄ndam fluuiū cibus eis p aquilaz mistrabatur. Et miracula multa facientes multi ab eis baptisant

Interea diocleciani filius a demone vexatus clamabat. Nisi venerit vitus lucanius nō exibo Quē diu q̄situm z inuentū romā adduxerunt. z adductus ad demoniacū liberauit eū. Cū autem imperator suaderet eis dijs immolare z renuerent, in carcerem retrudūtur cōstricti ferri pōdere maximo. Sed angelus apparens cum immenso lumine soluit eos. Post hec educt⁹ de carcere missus est clibanum ardentem. sed illesus exiuit. Exinde immissus ē ad eum deuorandum leo qui accurrens lingebat pedes eius propter quod mirabilū multi crediderūt in xp̄m. Demuz in catasta extensi sunt vitus modestus z crescentia que euz sequebatur. z dissipata sunt ossa eoz ita vt viscera apparerent. Factusq̄ ē terremotus magnus z tonitruū vnde templa ydoloꝝ coruentia multos gentilium occiderunt. Ipsi autem ab angelo soluti reperti sunt iuxta fluuium qui dicitur silex ibiq̄ orantes migrauerunt ad dñm. Et celebratur eoꝝ passio. xvij. kl̄. Julij.

Dedoro .§.XXXV.

theo z gorgonio vt testatur Eusebius in historia ecclesiastica. Cum persecutionis flama que a militibus sumpsit iuitiuz. tota per populos z sacerdotes exagerasset incendia. possibile non est numero comprehendi quanti quotidie pene per singulas vrbes z prouincias martires efficerentur. Apud nichomediā vnus de nobilibus simul vidit contra dei cultores in foro crudelia edicta pēdere. calore fidei ignitus. publice populo inspectante. iniecta manu libruz inique legis detraxit z eoꝝ omnibus discerpsit. augusto in eadē vrbe cum cesare constituto. Ad quos cum religiosi viri z illustris factum relatum esset. mox in eum omni crudelitate genere deseuientes. nec hoc solum in eum efficere quiuerūt vt eum aliquis mestū in penis videret. ꝑ leto z hylari vultu cuz iam viscera in supplicijs defecissent spūs tū letabat i vultu: ex quo tortores sui grauiꝰ cruciabantur q̄ oīa in eū supplicioꝝ genera ꝓsumerēt. quem nec tristē videre poterāt. Post vnꝰ ex dorothei sodalibus q̄ in cubiculo regis erāt z in affectu liberoꝝ semp habiti fuerāt. cuz de mēorati martiris supplicijs liberꝰ causaret. educi ipe iubet in mediū z immolare ꝓpellit. abnuēs iubet appēdi z flagris toto corpe laniari. Cūq̄ pmaneret imobilis viscerib⁹ iam pelle nudatis. aceto z sale iubet p/fundi. Cūq̄ hoc tormēti genus fortiter toleraſſet craticula prunis suppositis in medio iubet poni ibiq̄ qō reliquū fuerat i verberib⁹ assumpti corpoꝝ suppoui. z non ad subitū sed sensim paulatimq̄ succēdi q̄. s. pena ꝓtelaret in longū. Administris aūt scelerū mō hinc mō inde xp̄ianib⁹ corpus z supplicia renouātib⁹ cū sperarēt ab eo se elicere posse cōsensum ille firmꝰ in fide z ouans in spe ꝓsumptis iā igne z resolutis carnib⁹ vltimū in fide spūm exalauit. Tali petrus (hoc eñ ei nomen est) iij. idus marcij martirio decoratus vere petri extitit fidei heres z noīs. Huiꝰ instituto: in disciplina z magister in officijs q̄ in palatio exhibebant dorothe⁹ erat cubiculi regis ꝓpositꝰ. habens secū officō fidē z magnanimitate parē gorgoniū. q̄z institutōnib⁹ optimis oēs fere cubiculi mīstri i fide dei vigilant ꝑsistebāt et libē dorothe⁹ aūt z gorgoniꝰ cū petz viderēt tā immanib⁹

supplicijs cruciari. cõstanter ⁊ libere impatori di xerũt. Cur impator in petro sententiã punis que viget in oñibus nobis. Cur in illo crimẽ ducitur quod nos oñes cõfitemur. Hec nobis fides. hic cultus. vna animi eademq; sententia. Quos ille cũ in medium venire iussisset. similibus penis vt priores affectos supplicijs ad vltimũ laqueo appensos necari iussit. Tũc ⁊ autimus ipius vrbis epus in dñi cõfessione pdurãs. martirij gloriã capitis obtrũcatione ꝓmeruit. Quẽ tanq; bonum pastorẽ viã martirij ꝑeuntem. vniuersa pene gregis sui multitudo secuta ẽ. ¶ De pluribus simul martiribus. Accidit quoq; inquit eusebius in historia ecclesiastica. apud nichomediã in ipis diebus ptem aliquã palatij incendio cõcremari. qõ impator a nostris factũ suspicatus. furore succensus iussit oñes aceruatim collectos gladio alios trũcari alios comburi. Cũ ministri interroga/rent singulos si forte sacrificaturi vel'ent dimitti tam viri q; mulieres. nec interrogari q̃dem se patiebãtur. ꝙ vltro vel flamis irruere vl'gladijs certatim ceruices obijcere. Tũq; iam illis spectatoribus nimietas crudelitatis horresceret. mistri scelerũ partem populi nauiculis vectam in medium pelagus adducũt. ibiq; in sentẽtia fidei psistẽtes in ꝓfundũ ꝑcipitant. In tantũ aũt apud eos exarsit crudelitas. vt etiaz regios pueros martires effectos ac sepultos effoderent. ⁊ corpa eoz i mare ꝓijcerent. dicentes ne forte dij xpianoz efficiãtur. ⁊ illi qui deos nostros adorare nolebant seruos nostros adorent. putant eñ q; apud nos diuinus honor martiribus afferaꝝ ¶ Cũ hec apud nichomediã agerentur. Haut segnius apud meletenam ꝓuinciam siriamq; oñes ecclesiaz principes carceribus retrudi ⁊ in vinculis vinci edictis principalibus vrgebantur. Simulq; cũ his ex plebe viri ac mulieres nobiles ⁊ ignobiles rapiebantur. fiebatq; vbiq; miserabile spectaculũ. Subito nãq; inueniebaꝝ in vrbe silentiũ ⁊ solitudo in carceribus cõstipatio. Verũ cũ peruenirent ad principez estuare carceres ⁊ ꝑ innocentiũ pẽas locũ deesse criminosis. noua rursuz edicta mittũtur. vt ex his q̃ cõclusa erant. si quis ĩmolare vellet liber abscederet qui xo abnueret diuersis penarũ generibus interiret. ¶ Cũ iam quãte ꝑ singulas ꝓuincias martirũ multitudines extiterũt. Quis cõprehendere valeat. Nec nec illoz q̃dez agones quos apud palestinã vel tyrũ ꝑsentes inspeximus digne memorare sufficimus. Neq; eñ audita sed oculis nostris inspecta narramus. exquirebãtur diuersa tormentoz genera sibinuicez succedentia. Flagris primo ꝑ oñe corpus carpebantur. post hec ad bestias tradebãtur. ⁊ omnis contra eos hominũ bestiarũq; et elementoz crudelitas armabaꝝ. Ad hec dei cultores statmũtur in medio denudati arene loco. Addiꝝ ad hoc arte intra caueas bestijs furor. ⁊ ita seniores semetipis effecte claustris ꝓruũt. subito replent. stadiũ circũdant. ecclesiam martiriũ in medio sitam circumeunt sepius ⁊ oblustrant ⁊ diuine vitutis eis adesse custodiam sentientes. procul ab eis ascendunt. Sed illico furor qui repimebaꝝ in beluis ttansit in homines. Nemo pñtem dei virtutẽ ac diuinũ eis adesse auxiliũ sentiebat. Sed mittunt quibus hoc artis erat instigare bestias cõtra eos quos diuina gratia defendebat. Verũ vt ostẽderetur oñibus non bestijs deesse feritatẽ. ꝙ diuinã dei cultoribus adesse custodiaz. illosq̃ꝑ qui ad instigandũ mittũtur incredibili velocitate discerpunt. Et cuz iam nullus ex eis auderet accedere. iubentur martires ipi cõmotis manib' aduersus se beluas incitare. Sed nec sic q̃dem pati potuerũt. Nam ⁊ si forte aliqua fuisset ex beluis concitata. cũ peruenisset ad proximum. protinus ad se ipam'cõuersa repedabat. Tũc stupor ingens oẽs ⁊ pauor qui ad spectaculũ cõsedebant inuaserat. Sed temptaꝝ adhuc ab hominibus deus. iubentur alij criminosi bestijs subrigi. qui omnes i momento perierunt a bestijs in aera dispsi. Sed nec siq̃dem bestie cõcitate dei cultoribus aliquid generabant molestie. diuino eos spiritu velut muris validissimis muniente. iubẽtur ille amoueri ⁊ alie submitti. Que cũ similiter nihil triste sanctis inferrent. amotis etiã his seuiores feris homines martiribus immittũt gladijsq; peragũt quod bestijs nequiuerũt. Et vt in oñibus se beluis neqores ostenderentur. prohibebant ⁊ cadauera terre mandari ⁊ iubebant fluctibus dari.

Sancta lu/.§.XXXVI.

cia virgo ⁊ martir passa est in ciuitate siracusana sicilie. in fine imperij diocleciani ⁊ maximiani referente Ulin. specu. histor. lib. xiij. ca. ij. ¶ Cum per totam siciliam beate agathe martiris nomen crebresceret. cõtigit luciã nobilissimã siracusanoruz. virginem cum ceteris ad sepulcruz virginis pergere. imitante eam matre sua. que quatuor ãnis fluxũ sanguinis patiẽs: nullo medicoz remedio poterat curari. Dumq; mater ⁊ filia simul ante sepulcrũ orantes iacerent lacrimis suffragiũ postulantes. Lucia somno arrepta vidit agathã i medio ãgeloz gemmis ornatã stantẽ ⁊ dicentẽ sibi. Sororz mea lucia virgo deo deuota: q̃d a me petis qõ ipa poteris cõtinuo prestare matri tue. nã ⁊ matri tue fides subuenit. Et sicut ꝑ me ciuitas cathanensiũ sublimatur. ita per te ciuitas siracusanoz decoratur a dño ihesu christo. q; iocũdum xpo in tua virginitate habitaculũ preparasti. his auditis expergefacta dixit matri sue. ꝙ ipaz te deprecor q̃ orationib' suis te sanauit. ne mihi sponsum carnalez nomines. sed omnia q̃ mihi eũti ad corruptionis actorẽ datura eras. da mihi eũti ad integritatis mee ⁊ virginitatis actorez dñm nr̃m ihm xp̃m. Cui mater. Omnia que mea sunt nihil eẽ possunt tu melius nosti. tege prius oculos meos. ⁊ quecũq; tibi placuerit de his facultatib' facito. At illa. Non satis deo cara ẽ que dat ei q̃ secum ferre non potest. sed si tibi vis gratum eũ eẽ da hoc ei quo potes vti dum viuis. Cum hec igiꝝ sermocinareꝝ virgo cũ matre: q̃tidie fiebat rex distractio. ⁊ q̃tidie in necessitatib' paupez expẽdebatur. ¶ Quod cũ ad spõsi noticiã pueniss⁊

ꝓposuit litem in iudicio pascasii cõsularis dicẽs sponsam suã xpianissimã cõtra leges augustoꝝ venire. Quã pascasius corripiens cepit ad sacrificia demonũ inuitare. Cui illa. Sacrificiũ immaculatũ hoc ẽ. visitare pupillos ⁊ viduas in tribulatione eoꝝ. At ille. cessabũt verba cũ ventum fuerit ad verbera. Que respõdit. verba dei cessare nõ possunt. Jpe eñ ait. Non eñ vos estis q̃ loquimini ꝑ spũs patris vestri qui loquitur in vobis. ⁊ pascasius. Jn te ergo est spũssanctus q̃ ait. Caste viuentes templũ sunt spũssancti. Apostolus eñ dicit. templũ dei estis vos ⁊ spũssanctus habitat in vobis. at pascasius ait. Ego te faciaz ad lupanar duci. vt cũ ibi fueris attrectata fugiat a te spiritussanctus. Et lucia rñdit. Mũq̃ inquinaꝝ corpus. ſ. vicioſe. niſi de cõſenſu mentis. Nam ſi me inuitam feceris violari. caſtitas mihi duplicabiꝫ ad coronã. hec ſententia vt valde notabilis ponitur a Gratiano. xxxii. q. v. §. i. Tũc tradidit eam lenonibus dicens. Jnuitate populũ ad eã ⁊ tam diu illudatur q̃diu mihi mortua nũcietur. Vbi aũt ceperunt lenones eam velle trahere ad lupanar tanto pondere fixit eam spũssanctus. vt nullatenus posset inde moueri. Accedẽtes aũt multi simul trahentes deficiebãt ſudore. Miserũt q̃q̃ funes in manus eius ⁊ pedes. ⁊ ceperũt oñes eam trahere: ſed illa quaſi mons immobilis pmanebat. Multa quoq; paria boum addita ſunt vt ab ipis funibus ligata traherẽt ⁊ omnino moueri non potuit. Tũc anguſtiatus pascaſi⁹ ⁊ merore deficiens. ignem copioſum circa eã fecit accendi ita vt picem reſinã ⁊ feruens oleũ ſuper eaz iactaret. At illa ſtabat immobilis dicens. Rogaui dñm meũ ihm xpm vt ignis iſte nõ dñetur mei. ⁊ petii inducias martirii mei vt credentib⁹ timoreꝫ tollerẽ paſſionis: ⁊ nõ credentibus vocẽ inſultationis. Tũc anguſtiantez pascaſiũ amici eius nõ ferentes gladiũ i eius guttur mergi fecerũt. Et pcuſſa q̃diu voluit. allocuta ẽ populũ circũſtantẽ dicens. Annũcio vobis pacẽ datam eccleſie dei. Dyocleciano de regno electo. ⁊ maximiano hodie mortuo. Hec ⁊ alia illa loquente ante oculos eius ferro vinctus ducebaꝫ paſcaſius. Cucurrerant eñ relationes populoꝝ ad ſenatũ q̃ prædatus fuiſſet prouinciã. q̃ romã perductus ⁊ a ſenatu auditus ſententiã accepit capitalẽ. Virgo autem de loco in quo pcuſſa ẽ non ẽ mota nec ab ea exit ſpũs eius: niſi prius venientibus ſacerdotib⁹ ⁊ miſteria ſacra ei dantibus. ſcz euchariſtie omnibuſq̃ dicentibus amen. emiſit ſpũm.

Narrat .§.XXXVII.

idem Vin. li. xiii. ex geſtis eius. de quadam alia martire noie lucia nõ virgine ſ vidua rome paſſa cũ geminiano. temporib⁹ dyocleciani. ſed prioribus annis ⁊ ſub patre huius paſcaſii. Hec igiꝫ ſancta mulier in viduitate. xxxvi. annis mãſerat ⁊ iam tpe martirii erat annoꝝ. lxxv. Propoſito igiꝫ edicto impatoꝝ ptra xpianos: dixit ad filiũ nomine cuppiũ. Ecce nũc tẽpus paratũ ad palmam derelinquamus ſimulacra q̃ pdere nos pñt nõ liberare ⁊ adorem⁹ dñm ihm xpm q̃ poteſt animã ⁊ corpus ſaluare ⁊ damnare. Cui filiꝰ mater inquit deliras vt illũ dicas deũ q̃ fuit flagellat⁹. ⁊ cũ latronib⁹ crucifixus. Jlla aũt increpauit eũ q̃ talia cõtra factorẽ ſuũ loq̃retur. Tũc filius acceſſit ad impatores. ⁊ mfem accuſauit de xpianitate. Adducta igiꝫ iuſſu impatoꝝ. poſt plures interrogationes firmiſſima in confeſſione fidei ait. parata ſum ad beſtias ⁊ ignẽ ⁊ quaſcũq̃ volueritis penas. Recluſa aũt in carcere vt orauit mirabilis odor fragrauit ⁊ vox audita ẽ. Gaude i domino gaude. q̃ illud q̃ oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hois aſcendit. meruiſti accipere. ⁊ gras agentẽ ſopor atã poſtea dñs cõfortauit. Abbreuiando hiſtoriam que prolixa ſatis ⁊ mirabilis ẽ. Eductã de carcere impator extra ciuitatẽ ꝑ tribunali ſedens. q̃ domus eius ſeu palatiũ corruerat. nodoſis fuſtibus fecit eã extentã mactari. Sz q̃ cedebat factus ẽ lapideus. ⁊ imperator vſq̃ ad mortẽ. aridus factus clamabat. deus iouis adiuua me. Mox ipſe iouis de loco ſuo cecidit ⁊ cõminutus ẽ. Lucia vo ſubridẽs ait. ſanet te deus tuus iouis. Cui imperator. Tu me ſanũ fac. Et illa ſi credideris faciaz. Cui impator. ꝑ ipm crucifixuz ſi me ſanaueris credam. ⁊ Lucia. Scio fallaciã tuã. Sz q̃ crucifixũ nominaſti. faciam tecũ miſericordiã. Statimq̃ ſanus factꝰ exclamauit. Gratias tibi ago iouis curenſq̃ ad tẽplũ eius cũ adoraret. templũ ſciſſum ⁊ diruptũ ẽ

Poſtea cũ in carcerẽ recludi iuſſiſſet. parari fecit ollã eneaz pice plũbo ac reſina plenam ⁊ igne ſuppoſito liq̃factis. in illã nudaz iactari. tribuſq̃ diebus ⁊ noctibus ibi dimitti. q̃ in nullo leſa eſt. Q̃ audies impator mãdauit vt ferro ⁊ plumbo oneratã ꝑ oẽs plateas ciuitatis circũduceretur. Cũ aũt ducerẽt ꝓtigit vt trãſiret iuxta domuz cuiuſdã nobilis noie geminiani. q̃ habebat in domo multa ſimulacra. Et dũ illa cõcite duceretur ecce colũba niuea deſcẽdit de celo ⁊ ſup caput geminiani ter ſignũ crucis fecit. q̃ i celũ ꝓſpiciẽs vidit aptũ ⁊ ſedẽ dei. Moxq̃ ꝓpũct⁹ oĩa relinq̃ns ad locũ cõcurrit vbi ſancta torq̃baꝫ. ceciditq̃ ad pedes ei⁹ ⁊ ait. Te cognoui mfem gre quaz mihi dñs demõſtrauit. nã cũ aũ ianuã dom⁹ trãſires. aſpiciẽs in celũ vidi i quẽ me oportet credẽ. Die aũt nocte ſctũs q̃dã ꝓthaſi⁹ ꝓſbiter ab ãgelo monit⁹ acceſſit ad carcerẽ vbi ãbo tenebãꝫ. ⁊ aptis clauſtris lux apparuit magꝝ ⁊ odor ſuauiſſim⁹ exijt. fonteq̃ i carcere inũdante baptiſat⁹ ẽ geminian⁹ a ꝓthaſio. ſctãq̃ lucia eũ de fonte ſuſcepit ⁊ ceperũt vnũ eẽ i aĩa ⁊ ſpũ. vnũ agonẽ ꝑ dño tolerantes.

Poſt tres dies adducti ãbo añ tribunali diocleciani. cum ſancta lucia interrogata nihil reſponderet. ſanctus Geminianus. facto ſibi ſigno crucis accerrime increpare cepit cur i xpm ⁊ xpianos ita deſeuiret. tũc impator vt leo fremẽs oibus tormẽtis affligi eos iuſſit. inter tormẽta aũt apparuit eis ãgelus imponẽs eis coronas ex auro ⁊ gẽmis. Cũ aũt ſcti ex tormẽtis nõ deficerẽt. inde recedẽs diocletian⁹ q̃ndã noie piropogon ſuũ vicariũ dereliq̃t. Qui cũ ꝑcepiſſet vt omnes

venirent ad adorandū deos ad certū locū. s. late ranis. cū sancta dei lucia ⁊ geminianus ad locuz accessissent clamabant. simulacra gentiū argētū ⁊ aurū ⁊c. iussit iudex ceruices eoꝝ contundi. Et facto terremotu plura edificia coꝛruerūt ⁊ iudicē cū multis oppꝛessērūt ruine ille. sancti vero remā serunt illesi. Deinde post annū apphendentes eos angeli. tulerūt eos in sicilia. et applicātes ad q̄ndam fluuiū aquis pꝛofundū. virtute dei facta oꝛōne sup aquas eius siccis vestigijs transierunt ⁊ venientib⁹ ad locū q̄ndaz spiritibus malignis plenum oīes illi nequā spūs de loco cū clamoꝛe discesserunt. Ibiq; multos infirmos sanabant. iudex aūt apostat⁹ illos ab eis curatos ipos ⁊ deū magnificantes capite trucari fecit. ꝓpter qō scelus a diabolo arreptus pessime vitam finiuit. demū cū sancta lucia q̄reretur ad mortē a pascasio cōsulari. patre pascasij q̄ luciā virginē martirē fecit in ciuitate siracusana vt dictū ē. demū in oꝛati one posita spūm deo reddidit. et geminianus de mādato tyranni capite plexus ē. Refert idem Ulin. li. xiij. spe. histo. de quadā alia nō lucia sed luccia nominata virgine ⁊ martire natione roma na. Hec cū capta fuisset a gēte cuiusdā antrie nomine regis barbaroꝝ ⁊ ducta in pꝛiam illā. voluit eam rex ille barbarus volare. Cui illa. Noli mihi inquit vim facere. q̄ magnū habeo sponsum. qui vindicet iniuriā meā in te. Hec eīn erat xpiana ⁊ de xpo loq̄batur sponso. ⁊ ille iratus. Et q̄s est sponsus tuus aut cuius potestatis vt iniuriā vindicet. Rndit illa fiducialiter. Deū cui me deuoui defensoꝛē habeo q̄ in celis ē. ⁊ habet ptātem vniuerse carnis. His auditis territus est rex ⁊ cepit eam vt deaz honoꝛare velle. Statimq; iussit ei cubiculū secretū fieri ⁊ puellas in obsequiū dari. Que vigilijs ⁊ oꝛōnibus deo vacabat die noctuq;. postulans specialiter. ꝓ statu pꝛospero regis illius ⁊ domus sue. Quotidie autē crescebat deuotio regis barbari ad illā. ita vt ꝓcedens ad bella rogabat illaz vt deū suū peteret ꝓ victoꝛia inimicoꝝ. Propter qō oꝛōnibus eius semp redibat exꝓlio victoꝛiosus. Cōpletis aūt ibi. xx. annis reuelatū ē luccie vt ad vrbem reuerteret. ibiq; cōpleret per martiriū cursum suū. Qō cū illa regi retulisset visionez. Rex a deo spirat⁹ ait. Si tu te hinc subtrahis mihi nō expedit remanē. nā aduersarij mei quos ego vici semp te oꝛante. venientes me occidēt. ad hec illa. Si placet tibi veni. Credo eīn deo meo q̄ te in seruū suū adoptabit. Rex igitur disponēs de oīnbus regni gubernacula filio dimittens ⁊ oīnia relinquēs. cum ancilla xpi romā venit. Cū aūt pꝛsecutio diocleciani iam sciuiret. Post paucos dies luccia cōpꝛehēsa adducit ad suppliciū. Qō audiens antria spōte occurrit ⁊ ceruicē suā cū ea gladio suppositi. ꝓfitens se esse xpianū. ⁊ sic ambo decollati in paradisum susceptī sunt ⁊ cū eis. xij. alij. vij. kl'. Julij.

Passio .§.xxxviii.

Sancte Katherine paulopost imperiū dyoclecia/ni fuit. s. sub maxentio filio maximiani herculij. q; ꝓtoꝛianis militibus vt dicit hug. factus est imperatoꝛ. vel potius vsurpauit impiū contra quē cōstantinus magnus bellū mouens supauit vt infra dicet. Hic igitur pꝛsecutoꝛ xpianoꝝ maxenti⁹ ingressus alexandriā. omnes cogebat ad sacrificia ydoloꝝ. ⁊ nolentes diuersis cruciatibus affligebat. In ea aūt ciuitate existens beata katherina virgo deuotissima. coꝛpe pulcerrima. sed fide speciosioꝛ regis Costi filia parentibus vnica. eis oꝛbata in regno ⁊ diuitijs succesꝛerat. artib⁹ liberalibus erudita valde. etatis. xviij. annoꝝ. Hec cū in palatio s.to resideret: audiens tumultū non modicū hominū ⁊ mugitū animaliū q̄ ad sacrificiū ducebātur i templū in quo impatoꝛ manebat sacrificijs insistens. cognita causa huius strepit⁹ ⁊ clamoꝛis. deo se cōmendans. decenti comitata familia ad impatoꝛē in templū introiuit. arguēs euz de vana cultura deoꝝ. ⁊ de incarnatione filii dei plurima asseueraās. Stupefact⁹ cesar ⁊ ad verba eius rndere nō valens ait. Sine mulier finire sacrificiū nostrū. ⁊ postea tibi responsa reddem⁹. Jussitq; ad palatiū duci ⁊ cū oīni diligētia custodiri. Expleto igit sacrificio ad palatiū reuersus. pꝛsentari sibi katherinā mandauit. Cui astanti inquit. audiuimus eloq̄ntiā tuā ⁊ mirati sumus sapientiā tuā. Sed in deoꝝ sacrificijs occupati nequiuim⁹ ad plenū sermonē intelligere tuū. Sz replicando pꝛimo edissere pꝛogeniē tuā. cui sancta Confiteoꝛ tibi ꝓgeniē meaz. Ego sum katherina costi regis filia. q̄ q̄uis in purpura nata ⁊ liberalibus disciplinis nō mediocriter erudita. omnia tñ cōtempsi ⁊ ad dñm nostrū ihm xpm ꝓfugi. dij aūt quos colis assero demones esse. nec te nec alios posse iuuare. O igit infelices taliū numinum cultoꝛes quib⁹ aduocati in necessitate nō adsunt in tribulatōne nō succurrūt. in piculis nō defendūt. Cui impatoꝛ iratus ait. Si ita est vt asseris. ergo totus mūdus errat ⁊ tu sola vez dicis. Si ā gelus esses aut celica virtus. tibi credere nemo deberet. q̄ntomagis cū sis fragilis femina. cui illa. Ne obsecto cesar te a furoꝛe vinci permittas q̄ niā in animo sapientis nō stat perturbatio dira. Videns igit q̄ sapientie eius nō posset resiste re virginē custodiri iubet. Et subito nūcios mittit ꝓ loca diuersa. vt oīnes grāmaticos rethoꝛes ⁊ mūdana sapientia eruditissimos q̄ fama p̄celle rent ad alexandriā conuenirent. magna munera recepturi si q̄ndam puellā cōtra cultū deoꝝ oblo quentē superent. Aduenīūt igit sapiētes. i. de diuersis ciuitatibus ꝓgregatis in alexandriā sciscitantibus magis ꝓticulariter causam. ait impera toꝛ. Est apud nos vna puella sensu ⁊ pꝛudētia īcōparabilis. q̄ oīnes sapiētes nros cōfutat. ⁊ deos nostros demones eē affirmat. quā si ꝓuincentis cū magno honoꝛe ad ꝓpꝛia remeabitis. Ad hec vnus ex illis indignatus stomachāti voce respōdit. O magnū impatoꝛis ꝓsiliū. q̄ ob vni⁹ puelle cōflictum tot sapiētes de tamremotis ptibus ad uocauit. cū vn⁹ ex clientulis nris eā facillime cōfudisset. Cui impatoꝛ potentiaz q̄dem habeo ad sacrificia mea ꝓpellendam. ꝑ melius iudicaui vt

ratõnibus cõfutetur. ¶Adducatur inquiũt puella
z sua temeritate cõuicta nũq̃ se sapientes vidisse
agnoscat. ¶Significat katherine certamen immi/
nens disputationis: q̃ totaz se dño cõmendans z
causam suã. ab angelo cõfortata est vt cõstanter
ageret. predicens ei q̃ nõ solũ ipsa a sapientibus
nõ vinceret. ꝑ eos oĩes conuictos z ad fidez cõ
uersos p martiriũ ad celum transmitteret. ¶Cũ er-
go adducta fuisset coram oratoribus illis kathe-
rina. ait imperatori. ¶Quali iudicio o impator cõ
tra vnaz puellam. l. oratores apponis. quos z ꝑ
victoria remunerandos promittis. z me sine spe
mercedis pugnare cõpellis. ¶Erit tamẽ mihi mer
ces dñs ihesus christ⁹. qui spes ẽ z corona ꝑ ipso
certantiũ. ¶Igitur cũ in disputatione sapientes il
li niterentur ostendere. deũ hominẽ fieri aut pati
impossibile esse. ¶Virgo aũt efficaci suasiõe cõtra-
riũ demonstraret. s. non impossibile deũ factũ ho
minem sed nec in deitate sua ꝑ in assumpta carne
passionem toleraſſe: hoc ex libris etiam philoso-
phoz z sibillarũ haberi attestata est. ¶Nam z pla
to astruit (ait illa) deũ circũrotandũ .s. quo ad in
carnationem z detruncandũ. s. in passione per se
paratõnẽ anime a corpore. ¶Sibilla quoq̃ ait. ¶Fe
lix ille deus qui ligno pendet ab alto. ¶Cum igit
virgo cũ sapiẽtibus efficacissimis rõnibus dispu
taret z deos apertis demonstrationib⁹ falsos eẽ
cõcluderet. obstupefacti illi. z quid dicerẽt oppo
nendo non haberẽt penitus muti sunt effecti. p/
pter quod impator nimio furore repletus cos in-
crepare cepit. ¶Cur ab vna puella se tam turpiter
vinci permitterẽt. ¶Rñdit vnus ex eis ceteris do-
ctioz. ¶Noueris impator q̃ nũq̃ aliquis stare po-
tuit ante nos in disputando. qn cõtinuo vincere-
tur. hec aũt puella in q̃ dei spũs loquitur. ita nos
in admirationem cõuertit. vt cõtra xp̃m aliq̃d di-
cẽ aut omnino nesciam⁹ aut penitus formidem⁹.
¶Rñ o impator cõstanter fatemur. q̃ nisi ꝓbabili-
orem sententiã quos vsq̃modo coluimus deos
ꝓtuleris. ecce oĩes cõuertimur ad xp̃m. ¶Hec au
diens imperator furore ebrius in medio ciuitatis
igne parato cõburi omnes oratores illos ꝓece/
pit. ¶Virgo aũt eos confortans in illo interuallo.
de fide prout potuit instruens. dolẽtes q̃ sine ba
ptismo decederent cõsolata est. declarans eis q̃
passio eoz esset baptismus z corona glorie. ¶Inie
cti ergo .l. sapiẽtes in flamas. spũm deo reddide-
rũt ibidez inustis tũ corporib⁹. quinimo nec pilus
nec vestibus. ¶Post hec alloquitur katherinaz
tyrannus dicens. ¶O virgo generosa consule iu/
uentuti tue. ¶Si eĩ dijs sacrificaueris post regi/
nam in palatio meo secũda eris. z imagine tua i
medio ciuitatis fabricata velut dea a cũctis ado
raberis. ¶Cui virgo ait. ¶Desine talia dicere. q̃ sce-
lus sit etiã cogitare. ¶Ego me sponsaz xp̃o tradidi.
ille gloria mea. ille amor meus. ille dulcedo mea
ab eius amore nec blandimẽta nec tormenta po-
terũt reuocare. ¶Tũc ille furore insaniens iussit eã
spoliatam scorpionibus cedi. z cesam in obscurũ
carcerem claudi. diebusq̃. xii. sine cibo z potu fa
me cruciari. ¶Et cum carcere clausa manet lux celi
ca fusa refulget. fragrat odor. dulces cantant ce/
li agmina laudes. sponsus amat sponsam. salua-
tor visitat illaz dicens. ¶Agnosce o filia creatorem
tuũ pro cuius amore laboriosum subisti conflictũ
¶Constans esto quia ego tecũ sum. ¶Illis aũt die-
bus per colũbam domin⁹ ei cibũ ministrauit. re-
ge aũt illo interuallo dierũ quibusdam de causis
regni vrgentibus extra regionis ꝓfinia profect⁹
est. ¶At regina vxor eius cũ mira audisset de vir-
gine. nimio ad eam amore succensa cũ porphirio
militũ principe in secretis fidelissimo suũ deside-
riũ ad colloquiũ habendũ cum virgine aperuit.
z cũ ipse etiam hoc affectaret. cõuenerũt vt de no
cte occulte ad virginem ingrederentur. ¶Cũ ergo
regina initroisset. vidit locũ mirabili claritate ful
gere. z angelos plagas eius pungentes. ¶Incipi-
ens autẽ katherina gaudia vite eterne fidelibus
ꝓmissa predicauit. z fidem docens ad xp̃m con-
uertit. martiriũ quoq̃ eius predicẽs. ¶Et ita vsq̃
ad mediam noctem sermonẽ protraxit. porphiri-
us autẽ his auditis ad pedes virginis cecidit in
xp̃m credẽs cũ .cc. militibus qui a porphirio ista
audierũt. ¶Expeditis autez negotiis reuersus
maxentius ad alexandriam de virgine interro-
gat. ¶Et cũ ad carcerẽ ministri fuissent missi vt nũ
ciarent quid de ea secutum fuisset z an viueret. si
gnificantes eam viuam z sospitem. coram se fecit
adduci. z viuacem cernẽs z pulcram quã crede-
bat fame cõsumptam. extimãs cibos sibi contra
suũ mandatũ ministros. cepit velle torquere cu-
stodes. ꝑ katherina compatiens ait. ¶Ego ab ho-
minibus cibũ nõ accepi. ꝑ a dño meo ihu xp̃o. ait
aũt ei impator. ¶Recole qõ tibi dixi. ¶Non te qua/
si famulã retinere cupimus. ꝑ vt regina potens z
electa in regno meo triũphabis. z illa. ¶Attende z
tu inquit obsecro. tiudicii tui veridica ratõne di
scerne. ¶Quẽ magis eligere debeo. ¶Aut potentez
eternũ gloriosum z decoz. vel infirmũ mortalem
ignobilẽ. z deformem. ¶Indignatus tirannus ait.
¶Eduobus vnũ elige. aut dijs sacrificare. aut di-
uersis supplicijs iterire: z illa. ¶Quecunq̃ potes
cogitare tormenta ne differas. q̃ carnẽ z sangui-
nem meũ xp̃o offerre desidero. sicut ipe ꝑ me ob-
tulit semetip̃m. ¶Tũc quidã pfectus suasit tyrãno
vt ifra q̃driduũ rotas quatuor fieri faceẽt serris
ferreis z clauis acutissimis circũseptas. vt cõtra
se adinuicẽ voluentibus tãhorribile artificiũ vir
ginẽ suprapositã dissecarẽt. z ceteris xp̃icolis ti-
morem inferrent. ¶Cũq̃ ꝑparatis rotis virgo im-
poni deberet. orauit dñm vt ad laudẽ sui nois et
cõuersionẽ circũstantiũ machinam illam dissipa-
ret. ¶Qõ z subito factũ ẽ. z ita cũ tanto impetu cõ
fracta. vt q̃tuor milia gentiliũ pcussi a fragmẽtis
eius interirẽt. ¶Regina aũt q̃ desup e fenestra ista
aspiciebat. nõ se valens vltra celare. descendit et
imperatorẽ de tanta seuitia durius increpauit. ¶Rñ
ꝑpendens tyrannus eam ad fidem cõuersam. fu-
riis inuectus mandauit vt si sacrificare dijs recu
saret. auulsis prius ab ea mamillis a satellitibus
decollaret. ¶Que cũ ducereẽ ad supplicium. kathe-
rine se cõmendauit vt ꝑ ea oraret. At illa ꝓfectas

ait. Noli timere a deo dilecta regina: q; hodie tē
porale regnū ineternū mutabis. t p mortali spō
so accipies immortalē. Ex quibus verbis ita est
constans effecta. vt ministros hortaret ne quod
iussi fuerāt morarētur. Cū igit extra ciuitatē ex
tractis mamillis decollassent. Porphirius corp⁹
eius sepeliuit. Sequēti die inquirit tirannus q̄s
corpus regine sepelisset. Et cū aliquos torquere
vellet ad inueniendū rem istam. Porphirius in
mediū prorūpens ait. Ego sum q̄ reginā sepeliui
t fidē xp̄i suscepi. Tūc maxentius amens effect⁹
mugitū terribilē emisit dicens. O me miserum
t miserādū. ecce porphirius qui erat vnicus aie
mee custos t totius laboris mei solatiū decept⁹ ē
Q̄ō cū multitudis suis dolendo retulisset. respon
derūt illi. t nos xp̄iani sum⁹ t parati p xp̄o mo
ri. Tūc maxentius iracūdia ebrius. precepit eos
oēs cum porphirio decollari. t canibus proīci
corpora eor. Demū katherinā aduocans ait. q̄
uis arte magica reginā mori feceris. tamen si resi
pueris. puma in palatio meo eris. Hodie igitur
aut dijs sacrifica. aut caput amittes. at illa respō
dit fac q̄cunq; animo concepisti. paratam me vi
debis ad omnia p christi nomine sufferenda. da
ta igitur sententia decollationis contra eā. cū ve
nisset ad locū passionis orauit dicens. O spes et
salus credentiū. O gloria t decus virginū hiesu
rex bone. obsecro te vt quicūq; passionis mee me
moriā fecerit. siue in exitu anime siue in quacūq;
tribulatione me inuocauerit. ppiationis tue cō
sequatur effectū. Vox q̄ de celo facta ē veni dile
cta mea. Ecce ianua celi tibi aperta ē. Haz t his
qui passionis tue memoriā fecerint. auxiliū de ce
lo eis promitto. decollata ergo de corpore ei⁹ lac
pro sanguine emanauit. Et angeli rapientes cor
pus eius ab illo loco ad montem sinay distantez
p. xx. dietas deferentes. honorifice ibi sepelierūt
Ex cuius ossibus dicit oleū emanare q̄ langui
dos sanat. passa ē aūt circa ānos dñi. cccx.

Agnes bea. §. xxxix.

tissima cuius passionem rome celebratam descri
bit Ambrosius. fuit circa tempa ista vt patet ex
eius historia. hec ex nobilibus orta natalibus ci
uibus romanis iuuencula corpore. quia. xiij. ānō
rū. animo cana. pulcra facie sed pulcrior fide. dū
a scolis reuertitur a p̄fecti filio adamat. Cui gē
mas t innumerabiles diuitias repromittit si con
sensum eius coniugis nō negaret. Agnes aūt ta
lem fertur ei dedisse responsum (ait Ambrosius)
discede a me pabulū mortis quia iā ab alio ama
tore preuēta sum. cuius mater virgo ē cuius pat
feminā nescit. cuius pulcritudinē sol t luna mirā
tur. cui angeli seruiūt. cuius opes nūq̄ deficiūt.
cuius diuitie nūq̄ marcescūt. cuius odore reuiui
scūt mortui. cuius tactu cōfortant infirmi. cuius
amor castitas. tactus sanctitas. vnio virginitas.
cui⁹ generositas celsior. possibilitas fortior. aspe
ctus pulcrior. amor suauior. t oīi gratia elegan
tior. Hic anulo suo subarrauit me dexteram meā
t collū meū cinxit lapidibus p̄ciosis. Induit me
ciclade auro texta. t immensis monilibus orna
uit me. posuit signū in faciem meā vt nullū aliuz
preter eū amatorē admittā. sanguinis eius orna
uit genas meas. Jam corpus ei⁹ corpori meo so
ciatū est. Ostendit mihi thesauros incompabi
les quos mihi se donaturū p̄misit. si in eo pseue
rauero. Audiēs hec insanus iuuenis lecto p̄ster
nitur t q̄ amore egrotaret a medicis aperit. Cū
q̄ pater virginis hec eadez virgini replicaret. t
illa puoris spōsi fidem se violare nō posse asseve
ret cepit p̄fectus pater iuuenis inquirere qui ille
esset spōsus de cuius potestate se agnes iactaret.
Cū aūt quidā assereret xp̄m illam sponsum dice
re. blandis prius sermonib⁹ prefect⁹ demū terro
ribus eam pulsat. Cui agnes. Quicqd vis age.
q; qō petis nō poteris obtinere. Et prefectus ad
eam vnū e duobus elige. aut sacrifica dijs cū vir
ginibus dee veste. aut cū meretricib⁹ scortaberis
Cui agnes. nec dijs tuis sacrificabo. nec sordib⁹
polluar alienis. Habeo enī habeo custodē corpo
ris mei angelū dñi. Tūc p̄fect⁹ iussit eam spoliari
t nudā ad lupanar duci. Sed tantā densitatē cō
tulit dñs capillis eius. vt meli⁹ capillis q̄ vesti
bus tegeretur. Ingressa aūt agnes turpitudinis
locū. angelū dñi inuenit preparatum. qui locū cla
ritate numia circūfulsit. sibiq; stolā candidissimā
preparauit. Prefecti autē filius ad lupanar cum
alijs iuuenibus venit t eos primus ad eam inui
tauit. sicq; lupanar fit locus orōnis. vt mundior
exiret q̄ fuerat ingressus q̄ immenso lumine da
bat honorē. Qui enī ingressi sed ex miraculo ter
riti cōpuncti redibāt. Quos ille miseros t vecor
des appellās ad ea furēs intrauit. et cū eā vellet
ptingē p̄focat⁹ a diabolo expirauit. in ip̄m lumē
irruens. cū deo nō dedisset honorē. Qō p̄fectus
audiens cū ingenti ploratu venit ad eam. t cau
sas mortis eius diligentius scisciat. Cui agnes
interrogata ait. Ille cuius volūtatē volebat per
ficere. potestatē in eū accepit t occidit. Haz socij
eius qui viso miraculo territi sunt redierūt illesi.
Cui p̄fectus. In hoc apparebit q̄ nō magicis ar
tibus hoc feci⁹ti. si impetrare poteris vt resuscite
tur. t illa ad eū. q̄uis p̄fidia vestra hoc nō mere
atur: tñ vt virtus dñi nostri hiesu xp̄i agnoscat.
hinc recedite vt orem. Ip̄a aūt orante iuuenis su
scitat. t suscitat⁹ cepit p vrbē discurrere t clama
re. verus est t vnus deus quē xp̄iani colūt. q̄ me
a mortuis suscitauit. Ad hec templor pontifices
turbati seditionē excitant i populo clamātes t
dicentes. Tolle magā tolle maleficā. q̄ mutat mē
tes t animos alienat. Prefectus aūt ex miraculo
stupefactus eā liberare voluit. §. p̄scriptōem me
tuens vicariū dereliquit. Et q; eā liberare nō va
luit. tristis abscessit. At aspasius vicarius iussit i
ignē copiosum iactari. Quo pacto flama i duas
ptes diuisa pp̄m seditiosum exurebat. Tūc aspa
sius in guttur ei⁹ gladiū immergi iussit. t sic spō
sus candidus t rubicūdus sponsam sibi t marty
rem p̄secrauit. Cū aūt corpus eius xp̄iani t parē
tes cū gaudio sepelirent. vix a paganis in eos la
pides mittentibus euaserūt. Emerētiana aūt

virgo ⁊ collateranea ei⁹ adhuc cathecumina. dū iuxta ei⁹ sepulcrū staret ⁊ gētiles molestantes cō stanter argueret. ab eis lapidata ē. in suo sangui ne baptisata. vñ ecclesia de ea solēnisat. Statim q̄ terremot⁹ choruscatōes ⁊ fulgura exorta sunt adeo q̄ ex paganis plurimi perierūt. ꝓpter qō de cetero aduenientes sepulcrū ei⁹ minime leserūt Cū xo. viij. die parentes eius iuxta tumulū ipi⁹ vigilarent. orādo viderūt chor̄ virginum fulgi dis vestibus radiantē. inter quas viderūt btām agnetē simili veste fulgētē. ⁊ a dextris eius agnū stantē niue candidiorē. Quibus illa. Tlidete in quit ne me quasi mortuā lugeatis. sed cōgaude re mecū. q̄ cū his oñibus lucidissimas sedes ac cepi. Constantia xo filia constantini. cū grauī lepra ꝓcussa esset. audiens hanc visionē adiit ad sepulcrū eius ⁊ orationi incūbens. cū obdormis set vidit in somnis beatam Agnetem sibi dicen tem. si in christum crediderīs continuo liberabe ris. Que euigilans ⁊ credens cōfestim sanata ē. ⁊ incolumis effecta gaudiū patri ⁊ toti familie fe cit. ⁊ baptismū recipiens sup corꝑ beate agne tis basilicā fecit. ⁊ in virginitate ibi deo seruiens multas exemplo suo ibi virgines cōsecrauit.

Beata marga- .§.XL.

rita antiochena natione de parentibus gentilib⁹ orta. nutrici tradit. ⁊ studiose ab ea nutrita adul ta effecta se spōte baptisari fecit. ꝓpter qō pri pa triarche gentiliū plurimū exosa matre defuncta cū nutrice permansit. custodiens ⁊ pascens oues eius. Et cū annū. xv. attigisset ⁊ corꝑe pulcerri ma foret. quadaꝝ die p loca vbi gregem pascebat casu ptrāsiens q̄dam seneschallus imperatoris no mine olibrius infidelis. visa virgine in cōcupiscē tiam eius vehementer exarsit. vī ⁊ iussit eam ad se adduci. Que cū sibi p̄sentata fuisset. ab ea no men inqrit religionē ⁊ genus. At illa ꝓstanter re spondit se Margaritā nūcupari: genere nobilis religiōe xp̄iana. Cui olibrius. Prima duo sibi cō ueniūt. ꝑ tertiū nimis discordat. vt puella tā pul cra tam nobilis vt merito margarita voceris. cre dat in crucifixū q̄ nec sibi nec alijs auxilium ferre potuerit. tūc Margarita tam recte tam prudēn ter de fide xp̄ianor̄ ⁊ infidelitate gentiliū rñdit. q̄ eius rōnibus supatus vinctū se erubescens iuſ sit eam in carcerē mancipari. Seq̄nti die corā eo adducta iubet aut sacrificijs cōsentire. aut diuer sis supplicijs deperire. Renuēs ipa exuit. suspē ditur. ⁊ virgis acerrimis vsq̄ ad fluxum sanguī nis ⁊ cedentiū defectuꝝ laniat. At illa virtute dei cōfortata nec suspirauit nec gemuit. nec saltē vul tum tristem cōtraxit. Et cū adhuc dñm p̄dicaret putans se p̄ses irrideri. pectinib⁹ ferreis iussit car nes eius vsq̄ ad ossa sulcari. Qō dū fieret ⁊ ꝓ pter eā populus fleret cōpassione motus. ⁊ ipe ti rann⁹ quasi ei pie ꝓsulens vt assensum p̄beret ne tantam iuuentutis pulcritudinem amitteret. illa ait. O mali cōsiliarij. hec cruciatio anime ē salua tio. Ad tirannū xo ait. Impudens canis. insati abilis leo. tu in carne potestatem habes. sed xp̄s animā suā seruat. ⁊ tirannus. Jam nō parcā iam nō miserebor. consulentes sibi deludit. deos bla sphemat. tormenta ꝓtemnit. In carcerem igitur reponitur. vt excogitatis supplicijs alijs acrius puniatur. Sed statim tenebre immēso lumine ir radiantur. Diabolus aūt in forma draconis ap parens quasi eaꝝ deuoraturā vt ipam teneret su bito signo crucis oppositō euanuit. hoc tamē de dracone iacobus de voragine dicit apocriphum Deinde in specie humana ei diabolus apparuit. adsuadendū ei assensum p̄sidi vt tormenta acrio ra euaderet. At illa oratione facta diabolū esse intel ligens p caput eū apprehendens in terrā ꝓiecit. ⁊ pedem sup illū ponens ait. Sternere supbe de mon sub pedib⁹ femine. Et ille clamabat. O mar garita satis illusisti mihi. me ammodo sine abire Et illa nō dimittā te nisi mihi dicas cur xp̄ianos sic multipliciter temptas. Qui respondit. Jllatu rale sibi esse odiū contra virtutū viros. Et q̄uis sepe repellatur ab eis. spe tñ ⁊ desiderio seducen di semp eis infestus existit. Et q̄ iuuidet nobis tri bui felicitatē quā perdidit. ⁊ si hanc recupare nō potest. eam alijs auferre contendit. Et his dictis dū virgo pedē eleuauit statim vt fumus euanuit

Sequenti die virgo iudici p̄sentat. ⁊ p̄sentib⁹ populis sacrificare nolens exuitur. Et appositis ad latera facibus caro recens lacerata vsq̄ ad ī tima cōcrematur. ita vt mirarētur oñes quomō tam fragilis puella tanta posset tolerare tormēta Sed insensatus iudex doliū iubet aqua frigida ī pleri ⁊ ligatā in ea diutius detineri. vt cōmutatō tormentor̄ pena esset grauior nō refrigeriuꝝ. Jn missa in aquā fit terremot⁹ magn⁹. vñ oñes qui aderāt ꝓturbātur. ⁊ inde virgo illesa egreditur. multiq̄ ex hoc miraculo ad xp̄m cōuertantur. ti mens igit tirann⁹ ne numer⁹ credentiū augeret ex hmōi miraculis. ꝓcepit xginē decollari. ⁊ eos etiā q̄ cōuersi fuerāt ad fidē. varijs supplicijs fe cit occidi. Beata aūt margarita ad locū passiōis adducta. facta oratione. primo p se deinde p xp̄ia nis oībus ac etiā p̄secutorib⁹ suis. necnon ⁊ p pturientibus se ei recōmendantib⁹ in partu vt sb uentionē ꝓciperēt. decollata ē. xiij. kalē. augusti. Et ideo mirū ē q̄ a q̄busdā añ octo dies ei⁹ festū celebrat. qō forte ideo ē. q̄ ꝑm illos tali die marti riū ꝓcuit. Sub q̄ impante passa sit nō habetur exp̄sse ꝑm vin. in spe. histo. li. xiij.

Sub p̄dicto tirāno olibrio narrat Vin. vbi supra q̄ndā virgi nem noie reginā vnicā p̄ri gentili. xv. annor̄ q̄si silib⁹ cruciatib⁹ tortā p fide ⁊ demū decapitatā.

De sancto .§.XLI.

xp̄ofero de q̄ etiā nō ꝓstat q̄ tpe passus fuerit. re fert Vincē. vbi supra. q̄ fuit ꝓcere statur̄ ⁊ vul tu terribilis. ⁊ xp̄ianus factus cū aduenisset in sa mo ciuitate licie vbi regnabat q̄daꝝ noie dagnes p̄secutor fideliū. ⁊ cū ignoraret ydioma illius re gionis. facta oratione impetrauit ⁊ intelligere ⁊ loq̄ eor̄ lingua. Qui veniens ad locuꝝ vbi martires cruciabātur. arguebat iudices ⁊ tortores de cru delitate eor̄ ꝓtra xp̄ianos ꝓpter qō vn⁹ ex iu/

dicibus alapa eum pcussit. Cui xp̃oferus ait. nisi essem xp̃ianus t p deo iniuria t tormẽta pati vel lem. iniuriã mihi factã protinus vindicassem. cũ aũt hoc ad regem retulisset. interea xp̃oferus po pulũ allocutus p p̃dicationẽ suã baculuz q̃ndam quẽ in manu gerebat fixit in terrã ad honorẽ dei t populi cõuersionẽ. vt flores t fructus produce ret impetrauit. ad qd̃ miraculũ multi ꝓuersi sunt t baptisati. Hec itez audiens rex turbatus misit milites qui eũ ligatũ adducerent. Qui cũ appro pinquãtes ad eũ nõ auderent accedere. Ille ait. Quid vultis aut quẽ q̃ritis. Rex inquiunt misit nos ad te vt vinctũ corã eo te ducamus. Ipe vo ait. Si voluero nec vinctus nec solutus duci po tero. Et illi. Ergo si nõ vis venire vade quocũq; volueris. Nõ ita inquit erit. sed ego ibo vobiscũ Quos cũ in via p̃dicando cõuertisset t baptisari fecisset. tandẽ ante regẽ stetit. Eius aũt magnitu dinẽ admiratus genus eius inquirit. Gen⁹ meũ inquit xp̃oferus facies mea indicat. q; ex regione chananitida. a parentibus repro⁹ dicor sed hoc nomẽ in baptismo spernens christoferus nũc ap pellor. Cui rex. Q̃stultũ tibi nomẽ imposuisti. xp̃i fez crucifixi. q̃ sicut nec sibi. nec tibi ꝓdesse pote rit. Vnũ tñ dico tibi. q; si sacrificaueris magnas diuitias t honores a me cõseq̃ris. Sin aũt. mul tis supplicijs cõsumeris. Volentez ergo assentire rex iussit in eculeo suspendi t vsq; ad nudationẽ costarũ vnguibus laniari. Suggestione autez facta regi sup hoc. miũt ad euz duas formosas t lasciuas mulieres. t cũ ab illis meretricib⁹ plau su manuũ t amplexibus vrgeret. sanctus surgẽs ab ore inquit. Quid vultis t ad qd̃ introducte estis. At ille claritatẽ vultus eius ferre nõ valen tes sed pterrite t ꝓpuncte dixerũt. Miserere no stri sancte xp̃ofere. vt in deũ quẽ p̃dicas possim⁹ credere. q; ad hoc introducte sumus q̃ multos la sciuijs decepimus. ita t te ad ydolatriã trahere mus. Sanctus aũt dei blande eis alloq̃ns p̃dica tione sua eas ad xp̃m cõuertit. Hoc aũt audiens rex. s. eaz cõuersionẽ. iussit eas ad se vocari t ait. Nũquid t vos a dijs nostris recessistis illi⁹ male ficijs. Sed p deos adiuro q; si nõ sacrificaueritis. mala morte pibitis. At ille dixerunt vt cõgrega ret omnes ad templũ t plateas mũdarẽt. Credẽs aũt rex ex his verbis q̃ vellent sacrificare. cõgre gato omni populo. venientes ad templũ t ascen dentes ad ydolũ iouis dixerũt. Si deus es. iube quid faciamus q; rex ꝓcepit vt sacrificemus. Et cũ ydolũ nihil dixissz. alligãtes oia ydola ad ter ram prostrauerũt t cõminuta sunt. Que astanti bus dixerunt. ite t vocate medicos q̃ deos vros curent. Qd̃ audiens rex ait. Ego vos monui de os adorare t nõ cõterere. Sed testor p virtutem eor. q; diuersis supplicijs faciã vos iterire. Que rñderũt. Stulte si dij erãt cur a fragili sexu pmi serũt se cõteri. Jussu ergo regis aq̃lina suspendi tur. t ligato ingenti saxo ad pedes eius oia mem eius disrũpũtur. Qui cũ migrasset. sor⁹ eius ni ceta man⁹ t pedes ligata in ignẽ proijcit. t illesa egrediens decapitat. Deinde xp̃oferum cathe nis ferreis ligatuz mandauit virgis cedi. postea ligatũ in igne in medio ciuitatis cremari. Sz in columis in ipso igne pplm exhortat. Postea fe cit molarẽ lapidẽ in collo eius ligari t p ciuitatẽ distractũ ad stipitẽ ligatũ sagittari sagitta autez vn⁹ reuersa retrorsum oculũ regis insultãtis per cussit. Demũ decapitatus est. t de sanguine eius oculũ linens sanat⁹ est. Addit ad predicta Ja cobus de voragine de cõuersione eius. videlicet q; cum esset maximus corpore vt gygas. t q̃reret principẽ maximũ cuz quo maneret. audita fama de vno rege q̃ potentissim⁹ dicebat. ad eum acce dens honorabiliter ab eo susceptus est. t in curia sua ad pmanendũ hortat⁹. Sed cũ q̃dam die io cularis quidã quandã fabulã corã rege referret i qua sepe diabolũ nominabat. rex vt xp̃ianus si gnũ crucis subito sibi faciebat. Et cũ xp̃oferus q̃ nondũ xp̃ianus erat. miraret cur hoc faceret p̃q̃ siuit. Qõ ille explicãs. s. q; diabolũ ne ei noceret timebat. dixit xp̃ofer⁹. Ergo diabolus maior do m⁹ nus q̃ tu est. exquo times. Vale igit q; diabo lũ volo repire cũ quo maneã. Et cũ p desertũ trã siens diabolũ q̃reret. apparuit ei in forma homi nis magni t terribilis dñi cum comitiua multoz militũ. q̃ cũ ab eo q̃reret quid vellet seu quo pge ret. t ille rñdisset se dñm diabolũ q̃rere. dixit dia bolus. ego sum quẽ q̃ris. Qui se obtulit cum eo mansurũ ad sua obseqa. Cũ aũt cũ eo proficisce retur in q̃dam via inuenerũt signũ crucis i ligno erectũ. propter qõ declinãs viã rectam p devia; t spinosa eũ duxit. ad rectã viã postea reuertẽs cũ eo. admiratus xp̃oferus causam q̃siuit q̃re viam bonã dimisisset. Et cum nollet causam reddere. t xp̃oferus declarasset se ab eo recessurũ nisi itima ret. Rñdit diabolus q̃ illud signũ timebat ꝑpter quendã in eo crucifixũ qui eũ deuicerat. t xp̃ofe rus. ergo ille maior te est. Illum ergo volo q̃rere ihm xp̃m. Demũ de eo interrogans homies plu res. directus fuit ad sanctũ heremitã. Qui istru ens eũ de fide christi t moribus seruandis a chri stianis. inter q̃s erãt q̃ oportebat ieiunare orare t hmõi agere. t ille diceret vt nõ assuetũ nõ pos se facere. Demũ dixit t iniũxit ei in obsequiũ tan ti regis t dñi. cũ maxim⁹ corpe eẽt. maneret iuxta quẽdam fluuiũ q̃ habebat aquã ꝑfundã t multi in trãsitu eius submergebãtur. vt ipse homines volentes transire in humeris suis deferret. Qõ acceptauit. Et faciens iuxta illũ habitaculũ puũ de lignis. trãsuadabat cũctos. Quadam aũt no cte puer puus clamauit vocãs eũ vt euz deferret p flumẽ. Qui egressus de habitaculo nullũ inue nit. Ter aũt puer hoc egit. Sed tercia vicevidit puulũ q̃ erat dñs hiesus christus in forma pueri. Ponẽs ergo eũ in humeris suis. cũ flumẽ transi ret fluctus intumuerũt t puer ita ponderauit ac si haberet maximũ pondus sup se t q̃si periclita batur. Trãsito aũt fluuio deponẽs puulũ t dixit Vere puer in magno periculo me esse fecisti. Ita eñ ponderasti ac si baberẽ totũ mundũ sup me. Cui ille. Nõ mireris q; illũ habuisti in humeris. q̃ totũ mundũ regit. Ego eñ sum dñs ihs xp̃us

cui in hoc ope deseruis. Et magna ē merces tua. Exinde processit ad pdicandū vt dictū ē. Hec tū nō scribit Elin. vbi supra. vel q; abreuiare voluit vel q; forte nō reputauit ista autētica licet martiriū eius celebret ecclesia.

De sancto .§.XLII.

Antonino narrat Elin. vbi supra. q; de appamie oppido oriundus fuit nobilis genere. q; ab infantia bonis cepit pollere virtutibus ⁊ sacris litteris edoct⁹. sacra; pcepta legebat ⁊ ea implere satagebat. Cūq; desiderio martirij estuaret ab oppido appamie egressus xp̄ianos pquirēs q; plurimos inuenit. Inter quos dū cōmoratus ad sacerdotij ordinē est ꝓmotus. Cunq; pdicando iter faceret labore itineris siti estuās. deū exorauit vt sue necessitati subueniret. Et solū virga fiducialiter p/cussit. statimq; inde fons emanauit. vū refrigeratus ē. ⁊ infirmātibus etiā aqua illa sanitatē pstabat. Appamiā aūt reuersus in religionis ꝓposito psistens pdicabat. ⁊ gentiliū pfidiā increpare nō desistebat. Cūq; aduersus eū diabolica rabies in sacrilegoꝝ pectoribus inflamata concresceret. diuino spū repletus. paucis q; secū erāt xp̄ianis martiriū suū imminere pdixit. Cū aūt xp̄iani loca sacra vbi martirū corpa q; scebāt causa orationis visitarēt. Antonin⁹ erat cū eis. Qz ab eis discedens longius se iturū causa orōnis innotuit seq; minime reuersurū. Sentiēsq; insidiātes sibi appropinq̄re gētiles vltro se obtulit. Qui capt⁹ ab eis cedendo in via vsq; ad flumen ad radices appamie decurrens duct⁹ ē. Ibiq; decollatus est Et caput eius ⁊ corpus ei⁹ totū discerptū in fluuiū ꝓiecerūt. ne a xp̄ianis inueniret. Miro autē mō sanguis ille q; de corpe ei⁹ exiuit inter aquaꝝ collisiones coagulat⁹ ē. nihilq; ex eo aq̄rū impulsus dispsit. Fideles aūt audita ei⁹ cōsumatōe ad locū venientes corp⁹ qō inuenerūt honorifice sepelierūt. Caput xo amputatū ⁊ iactatū in flumē statim āgelica susceptōne puo mansiolo collocatū ⁊ in nauicula positū. diuinit⁹ p̄pata āgeloꝝ in similitudinē duarū aq̄larū ductu ad locum destinatū applicuit. Et festus q̄dam princeps regionis illius p spūm intelligens caput sancti antonini deuote suscepit ⁊ ei eccl̄iam fabricauit.

Sanctus qui .§.XLIII.

dam martir egregi⁹ roman⁹ noie vt refert Elin. spe. histor. li. xiij. passus ē sub galerio. q; factus ē cesar a diocletiano. ⁊ post mortem diocletiani imperauit cuz ꝓstantino ad tēpus vt infra patebit. Hic igit̄ tirānus cū edictū vbiq; misisset vt xp̄m negaret. quicūq; viuē vellet. vir acris ingenij romanus excellētie pauentiū alios cōfortabat. ⁊ ne cederēt turbini suadebat. Itaq; cōspirat ꝓfederatus grex xp̄ian⁹ fidē tueri vel libēter emori. Cūq; relatū esset iudici plebis rebellis romanū esse ducem. p̄ceps iubeb̄ rapi. ⁊ solus tāq; incitator oīm causaz edicē pro ꝓtumaci plebi. at ille nō resistēs se q; vinci petijt ⁊ vltro in tergū manus torsit. Cui tirānus astanti ait. Infame monstrū tu vē/tilator vrbis ⁊ vulgi procella leuis. mētes mobiles inq̄etas. equū ē nifallor. vt mox future cedis prim⁹ exitiū luas ⁊ feras ipse qō ferendum suaseras. Cui ille ore libero rīdit. Amplector o p̄fecte nec me subtraho vt pro fideli plebe solus imoler dign⁹ subire quecunq; vestra crudelitas iusserit. tūc scindunt milites vtrūq; viri latus mucrone longa p artus tractū vulnera sulcāt. obliq; rectis recta trāuersis secāt. vt iam retectis ossibus albesceret pect⁹. Inter hec q̄tus manēs romanus ait. Hoc totū p̄fecte qō laceramur non dolet. dolet q; pectori tuo error insedit. ⁊ q; populos istos pditos tecū trahis. Elix martir oronez pegerat. cū furēs asclepiades q; martirē torq̄ri iubebat interserit. vertat ictū carnifex in os loq̄ntis ⁊ i maxillas manus sulcosq; acutos ⁊ fidiculas transferat. verbositatis ipse rūpaī locus. vt scaturiētes auras pforatis follibus pdat. Implet iussa lictor impius. ambas genas stridētib⁹ vngulis faciem secat votis. hirsuta barba carptim cutis soluit. ⁊ vsq; ad mentū vult⁹ oīnis scindit. Martir aūt inter fluentē sanguinē fatur. Grates tibi o p̄fecte magnas debeo. q; multa pandēs oza iam xp̄m loquor christiq; gloriaz Ecce tot laudant oza quot sunt vulnera. Qz q; luctari tecū iā nō licet rōne p funda cōsulamus ꝓrima. Interrogatur ipsa naturaliū sensuū simplex. ⁊ sine arte fuci impita sententia. Da septennē circiter vel infra puer. innocentie vt pcūctemur q̄d recens infantia seq̄nduz ducat q̄d nouus vigor sapiat. Hāc vocē p̄fectus amplectēs. vnū de catherua ifantū nup ablactatū adesse pcepit. Cui roman⁹ ait. Quid tibi videtur filiole eē vex ⁊ cōgruēs. vnūue xp̄m colere ⁊ in xp̄o patrē. an mille formarū deos adorare. tūc infans arrisit nec morat⁹ retulit. Quicq̄d hoies dicāt. vnū oportet esse deū ⁊ vere vnicū. Cunq; hic sit christ⁹ hiesus. ip̄e ē verus de⁹. Nā deoruz genera multa nec pueri putāt. At tirānus stupuit pudore fluctuās. nec eū. decebat innocēti etatule vim legis inferre. nec furor sinebat loq̄nti talia pcere. Quis tibi inquit ē actor vocis huius. Rīdit ille. Pater ⁊ mr̄i deus. Ego vt de fontib⁹ gemellis vberū lac puus hausi. xp̄m hausi credere. Illa imbibit ex patēti spū docta. q; me pasceret i/ter ip̄a cunabula. Tūc excl amās asclepiades. ergo inquit adsit ip̄a mater. ⁊ disciplīne sue tristem exitū spectet. Statimq; iussit infantē remota veste; virgis ꝟberari. tenerūq; duris ictib⁹ tergū secari. Deniq; p̄cepit vtrūq; pdi. s. puer. gladio decollari mgr̄m igne excremari. Puerum carnifex poposcit. mr̄ dedit. Nec fletibus immorata tīn ei vnū oscul̄ imp̄sit. Vale inq̄t fili dulcissime ⁊ cū beatus xp̄i regna intraueris. memēto mr̄is iā ex filio patrone. Tūc pcussor dū ceruicul̄ ense ferit docta psallere mulier hymnuz canebat carminis dauidici. preciosa sancti mors sub aspectu dei. cūq; inde retortis brachijs roman⁹ ingereret rogo. scio inquit ille non futurū vt nūc cremer. nec hoc passionis genus mihi ē datum. sed restat vt igēs fiat miracul̄. hec eius verba sequitur immensus fragor nubis ruentis et nimbus p̄ceps vndatim

ignes obruit. ¶ Qđ audiens iudex magice hoc artis ludibrio iratus attribuit. Tūc iussit martirem foro ptrahi ⁊ in tenebras noxiales carceris trudi. Cuius colluz lictor fune nephādus elisit. ⁊ sic eī peracta passione anima vinculis corporis absoluta celum petijt.

De sancto .§.xLIIII.

Marino puero narrat Elin. spe. histo. li. xiij. mirabilē passionē hic etēm romane vrbis cuiusdaz senatoris filius fuit. q̄ capescendi martirij desiderio accēsus. a martiano cōprehensus ē. ¶ Qui martianus licet dicaī in hmōi historia impator tamē ſm vin. videī potius fuisse p̄ses. ¶ Qui cū interrogatus genus suū seu cōditionem. xp̄ianū se libere ꝓfiteret. ⁊ sacrificare vt ei suadebaī cōtemneret. nec minas timeret. iussu tiranni extensus ē et durissimis lozis in dozso ⁊ ventre concisus. post qđ in carcerē trusus. Seq̄nti vo die in eculeo suspensus ē ⁊ corp⁹ eī⁹ vngulis dilaniatū. Deinde serra lignea cū lapide immisso desup ea facta est vt sup eū posita membra eius diuideret. q̄ in nullo cū lesit. Post hec iussit sup craticulā igne supposito supponi. ꝫ statim fluuius de terra egrediens ignē extinxit. Addidit tirānus ⁊ frixoriū super ignē vehementē posituz ⁊ in eo mitti. q̄ in eo positus deū glorificabat ⁊ ad tirannū aiebat. parasti carnes ad edendū. iam nūc accipe ptem tuā aliquā ⁊ ede donec alie p̄parenī. Hec eo dicente. descendit ros de celo ⁊ ignez extinxit. Adissus exiit de in chaldariā pice plenā igne succēsam. vt capite in ea merso deficeret. ¶ Qui spōte ī chaldariā se iniecit. ꝫ chaldaria in duas ptes scissa est ⁊ pix effusa. sanct⁹ aūt in medio stās. deū glorificabat.

¶ Nō ptent⁹ martian⁹ harenaz i p̄pari iussit ibiq̄ eū positū leonē ⁊ leopardū ad eū mitti vt deuorarent. ¶ Que vere instigate de cauea exeūtes ad sanctū puerū accesserūt. ⁊ leo humeros eius blādiendo cōstringebat. pardus ad pedes iacebat. Et tirannus. ¶ Que ē ista fantasia quā video. Cū aūt iussisset bestias reduci in caueā suā q̄ntūcūq̄ ad hoc molestarētur. non poterāt a pedib⁹ sancti amoueri. ꝫ sancto hoc eis iubēte regresse sunt ad locū suū. Iterū ad eū emitti fecit leenā ⁊ vrsam q̄ currētes ad eū sciderūt vestimēta eius ⁊ corruentes ad pedes eius mortue sunt. Post immitti fecit pardū cū trigide. q̄ ascendentes ad collū eius cōplexe sunt eū. ⁊ vna ex eis ip̄m osculabaī. alia sudorē de facie ei⁹ extergebat. iussit ⁊ thaurū adduci in dozso cauteriari vt magis fureret. ipsum q̄z puerū ad cornua ei⁹ ligari. ⁊ ardentib⁹ cornib⁹ thaurus nō sentiebat nec cauteriū curabat. ꝫ sanctū dei lingua lambebat. Post ista in pira lignorum accensa fecit poni. nihilq̄ tetigit ignis ex eo aūt amouētes miserūt in caminū seu furnū igniti: ꝫ angeli duo descendētes ad eū cū eo būdicebant deū nihil doloris exptus. Adductus ide ad templū ydoloꝝ. facta oſone oīes dij corruerūt ⁊ in puluerē redacti sunt. Videns hoc romanus pplus exclamauit. Vere magn⁹ est de⁹ xp̄ianoꝝ. Cōsulus ergo p oīa martian⁹ mādauit euz decollari. Exultās aūt sanct⁹ ait. Veni pat gle accipe caput pueri tui. Pater quoq̄ ei⁹ ⁊ mater hortabātur cū felici agone curſum suū p̄ficere. sciētes eū susceptūrū coronā victozie. ¶ Qui ofone facta cōsignans se pacē fratrib⁹ dedit. et flectens genua spūm deo reddidit. Scurro tū iā mortuū pcussit ⁊ caput amputauit. Cū aūt p̄cepisset martianus corp⁹ ei⁹ inter corpa latronū ꝓici. ⁊ custodiri ne a xp̄ianis acciperet. Facta inūdatōne aq̄rū ⁊ multiplicatione tonitruoꝝ ⁊ fulguruz territi ministri fugerūt. ⁊ a fidelib⁹ corp⁹ acceptū sepulture ē traditū. Martian⁹ aūt a deo pcussus terribili iudicio vt vermes de ore ei⁹ ebullirēt. coact⁹ est confiteri deū verū esse deū xp̄ianoꝝ. ⁊ miserabiliter expirauit.

Lucianus .§.xLv.

presbiter antiochen⁹ sb maximino impatore q̄ diocletiano successit. et cū cōstantino aliquo tpe simul impauit vt dicet infra passus ē. Hic vt refert Elin. li. vbi supza. moribus cōtinētia et eruditōe p̄cipuus. cū ad tribunal iudicis fuisset adductus cur inquit ad eū p̄ses vir rōnis ⁊ prudēs. sequeris sectam cuius nō potes reddere rōnem. Aut si ē aliqua audiam⁹. Tūc ille data sibi facultate dicendi. oſonem de fide nostra habuisse dr. Qua finita addidit. Astipulaī his ipse in hierosolimis loc⁹. ⁊ golgotana rupes sb patibuli honore disrupta. Antrū quoq̄ illud quodā illisis inferni ianuis corpus denuo reddidit animatū qđ purius inde ferreī ad celū. Aut si adhuc vobis min⁹ digna videntur hec q̄ in terris substantiā gerūt. ac capite etiā de celo astimulatozē fidelem. Solē vo bis ip̄m hozū produco testem. ¶ Qui cū fieri hoc p impios videret in terris. lumē suū abscondit ī celo. Requirite in annalibus vr̄is. inuenietis tēporibus pylati xp̄o paciente fugato sole interruptū tenebris diem. q̄ si terre. si celo. si sanguini eoꝝ a q̄bus veritatē p tormenta pquiritis fidē nō accōmodatis. quō vobis meis allegationibus q̄z crede/tis. Et cū pene iam his verbis auditozibus suadere cepisset. arripi iubeī in carcerē. ibiq̄ tumultu populi necari. ¶ Hiero. quoq̄ in libz. de viris illustri. sic ait de eo. Lucian⁹ vir dissertissim⁹ antiochene eccleſie p̄sbiter. tantū in scripturarū studio laborauit vt vsq̄ nūc quedā exemplaria scriprurarū luciana nūcupenī. Ferūtur eius de fide libelli ⁊ breues ad nō nullos epl̄e. passus est nicomedie ob cōfessionē xp̄i sb p̄secutione maximini.

¶ Narrat etiā eusebius in historia eccle. q̄ q̄daz mulier venerāda pulcritudine pariter et pudicitie formosa nobilis genē ⁊ epulēta fuit. cui erant due filie v̄gines pulcre ad regulā materne pudicitie erudite. q̄s in timore dn̄i mr̄ educauerat. Et cū mr̄ cū filiab⁹ summo studio pquirenī. ⁊ ille declinādi turbinis gr̄a sui absentiā p̄curassent. Demū inuēte mr̄ cū filiab⁹ a militib⁹ cōphense. antiochiam venire p̄urgenī. ⁊ cū iter agerēt. ait mat ad filias. Scitis dulcissime mi filie quō vos ī disciplina dei educauerim. Scitis q̄ a puulis de⁹ nobis p̄r. deus nutritoz. de⁹ institutoz extiterit. ⁊

castitatis bonum ita mecuꝫ pariter dilexistis. vt ne oculus q̄dem vester vnq̄ lasciuiori fuerit maculatus aspectu. Prostituent ergo publicis lupanaribus membra. q̄ aer pene ipe publicus habuit incognita. Me q̄so filie q: nec tā pua in deo nobis est fides vt morte ptimescam⁹. nec tam despecta pudicitia vt viuere cū turpitudine etiā cupiamus q̄npotius si placet qō in oibus tenetis. etiā in hoc seq̄mini matris exemplū. p̄ueniam⁹ t impudicoꝝ p̄ripiam⁹ incursum. Cuꝫ ꝯ filias ad hoc ꝓpositū videret accēsas. ad fluuiū q̄ndam in itinere positū deuenerūt. Et cū simulassent necessitatis cā ad aquā descendisse. custodibus earū nil sup hoc cogitātibus. rapidi fluuij fluentis se iniecerūt. Sꝫ t alie virgines simili de causa marinis fluctibus se iniecerūt apud antiochiā. Hec Eusebius de lege cōi hoc nullo mō ē licitū. ꝑ instinctu spūssci hoc fecerūt vt vī dicē Aug. de ci. dei. j. li.

Petrus .§.xLVI.

alexādrine vrbis eps p oīa insignis t in oib⁹ p̄fectus vere sacerdos t hostia dei subito rapiē. et tanq̄ ex maximini p̄cepto capite obtrūcaē. Cū q̄ alij plures simul ex egipto epi trucidantur. vt refert vinc. li. xiij. c. xv. hic tpe epatus sui nūq̄ voluit in cathedra sua sedere. ꝑ sup scabellum cathedre ei⁹ residebat. propter qō frēq̄nter clerus t populus ꝓtra eū ꝓ̄grebaē. ꝑ nequaq̄ acq̄escebat. q: quotiēs ascendebat splēdor igneus de ipsa sede egrediens ei apparebat. cui⁹ aspectu vir sctūs ita accendebaē vt interdū se nesciret esse in corpore. Cū aūt quadā solēnitate clerus t epi de tam hūili eius sessione ꝓ̄grerenē ille coact⁹ rem celare nō valens. Cur inq̄t affligitis cor meuꝫ. an nō videtis virtutē igneā q̄ emicat de ipo solio t spīm chorusc̄are nō cernitis. Cunq̄ oēs demisso capite tantā rem audientes cōticuissent. subiūxit. Credite mihi filioli. si videretis q̄ video. nūc cognosceretis q̄ ē sacerdotalis virtus t q̄ gr̄a in ipsis habitat. ad cuius maiestatis p̄sūtiam ego territus i eadem cathedra sedere nō audeo. Hic igiē epus inter p̄cipuos egregius. xij. annos in epatu illius vrbis exegit. quos tres ante p̄secutionem. reliq̄s ẋo. ix. in diuersis temptationū generibus duxit. Cū q̄ se semp in oīi agone p̄secutionū posit⁹ artioribus vinculis ꝓtinentie distringeret. t ad vtilitatē atq̄ instructionē ecclesie ẋbo dei nobiliter insisteret. ad hūc maximin⁹ cōp̄endendū tribunū q̄ndam direxit. Qui ingressus alexandriam. repperit eū cū multitudine populi sanctoꝝ aplōrū ꝓmemoratione celebrantē quem ꝓphensum et vinculis alligatū posuit in custodia carceris. Et post dies aliquot maximin⁹ admonuit tribunuꝫ vt q̄celerius eū puniret. Interea dū in carcere seruareē et vniuersus populus alexandrie fores carceris obseruaret amore sui pastoris. arri⁹ infelix ab ipo. b. petro excōicat⁹ t degradatus ꝑpter dogma erroris sui. cognita sentētia maximini aduersus sanctū petrū festine venit ad ecciam obsecrās vt ꝑ eo apud epm clerus t pplus intercederet. putās q̄ post discessum ei⁹ ipe leuaretur epus. Venientes igiē q̄ rogati fuerāt ceperūt ꝑ arrio. b. epo supplicare. Quib⁹ sanct⁹ eps cū magno suspirio rīdit. q: iā arrius deo mortuus t a facie dei ꝓiectus esset eo q̄ grauiter in eēntiā deitatis blasphemasset. dogmatisans pfem t filiū t spūmsanctū nō eē vni⁹ nature t eēntie. et apprehendēs duos p̄sbiteros. s. achillā t alexandrum de turba seorsum ait secreto. Ego q̄dē t si peccator sum. tū scis vocatōe celesti ad hūc agonē martirij me eē vocatū. Vobis igiē est piū cōfiteri misteriū dei. qō mihi reuelatū ē. q: vos post martiriū meū sedeꝫ t epatum meū ꝓsecuturi estis. t tu q̄dem pri⁹ achilla. postea ẋo alexander. In hac ẋo hora noctis vt vobis totū de arrio aperiā. cū solenni ꝓsecutudine deo sacrificiū ofonis ꝓsumassem. ecce sbito apparuit mihi in hītu pueri. xp̄us dn̄s meus. ad cui⁹ p̄sūtiā splendorē nimio illustratus vultū maiestatis ei⁹ nō valebā aspicere. erat autē indut⁹ collobio lineo candido nimis. scisso a summo vsq̄ ad deorsum. t ābab⁹ manib⁹ cōiūgebat eū circa pect⁹ in eo q̄dāmō coopiens nuditatē suā. Quē vt vidi. timore nimio corrept⁹ tādem ꝓfortat⁹ aio ad eū. Quid est dn̄e q̄ video tunicā tuā descissam a summo vsq̄ deorsum. Qui rīdens dixit mihi. Quotidie vides tractus t nescis quō scissa ē. arri⁹ hoc fecit. q̄ sepauit a me populū hereditatis mee ꝓpatum sanguine meo. p̄cipio t moneo nunc ne eū recipias in cōionē. nec rogantibus his q̄ venturi sunt ad te q̄s ille direxerit veniā ei p̄stes. Hec q̄ tibi manifestaui duobus p̄sbiteris tu nota facies. vt ipi post te eū anathematizando abīciāt. ne ei⁹ errore pplus decipiaē. Exhortatōnis igiē fmonē faciens vt in catholice fidei vnitate maneāt. t ꝓmendās eos domino quē crediderāt dimisit eos in pace. Mimio q̄ amore illi⁹ cū pplī circa carcerē detinerentur t apte de carcere educi nō posset. noctis medio tribun⁹ vna cū militib⁹ rupto carceris pariete ꝑ medīū foramē ad locū vbi decollādus erat eū ꝓduci fecit. sanctus itaq̄ petrus oīone facta ad sepulcrū beati marci t sanctoꝝ successoꝝ. ei⁹ aniani. demetrij. t theone inclinās genua sua t gr̄as agens deo q̄ eū martirib⁹ suis associasset. extendit cerui cem suā gladiatori. t ita pcussus palmā martirij adeptus est.

Bublicinio .§.xLVII.

q̄ simul impauit cū ꝓstantino vt dicē infra passi sunt. vij. ydus martij. apud sebastē hermenie minoris. milites. xl. sō agricolao p̄side q: cū p̄cipui erāt quirion t cādidus. q̄ cādidus ait agricolao digne tibi hoc nomē impositū ē. agrestis eī blāditor es. sctūs aūt q̄rion ait ad socios. sepe pauci multos i fugā ꝓuertim⁹ nūc ẋo tres sunt q̄ nos impugnāt. sathanas. t dux lisias. t p̄ses agricolaus. t hij tres vnū sunt. s. i malicia seducēdi. absit aūt vt hic vn⁹. xl. vincat. Jussi sunt aūt lapidibus cedi. ꝑ mīstri leuātes lapides alterutrū se cedebāt. Exardescēs aūt dux lisias t tollēs lapidē vt aliquē sctoꝝ p̄cuteret. i faciē p̄sidis adduxit lapidē t ꝓminuit faciē ei⁹. Stātib⁹ aūt sctis añ fa-

ciem ꝑsidis apparuit eis diabolus tenēs dextera manu gladiū. sinistra vero draconē q̄ dicebat in aurem ꝑsidis. meus es. certa. Erat aūt in seba ste stagnū habēs aquā multā. qō tūc vehemēter frigidū erat tpe hyemis vbi positi sunt in medio eius nudi. Ad vesperū positū ē balneū iuxta stagnū vt si quis vellet resipiscere fugeret ad balneum. ꝛ ibi positi sunt iuxta custodes milites ꝛ clauicularius. Unus aūt ex illis. xl. pusillanimis effectus refugit ad balneū. Qui mox vt attigit calorem resolutus ē. Quod videntes alij dixerunt quasi ex vno ore. Ne in fluminibus iraſcaris dñe clauicularius aūt vigilans ꝛ auscultās ceteris q̄ custodibus dormientibus. vidit de celo coronas descendētes. xxxix. Et expgefaciens custodes ꝓiecit vestimēta in facies illoꝝ ꝛ exiluit nudus in stagnū clamās. Et ego xp̄ianus sum. victus aūt sathanas ꝛ trāsfigurans se in virū ligatis manibus genua dixit in cōspectu oīm. Ue mihi victꝰ sum ab istis. et factus sum ridiculū oībus q̄ non habui vnanimes ministros. Unius aūt mater ꝓdurat cuz ipis cuius filiꝰ ceteris erat iunior. Que timens ꝓ filio semꝑ cōfortabat cū cui nomē erat melichon. Jussum ē igiť omniū crura cōfringi. ꝛ simul oēs ꝑter illū minorē animas reddiderūt Quoꝝ corpa sup birocia iussa sunt imponi vt cō burerent. Junior autē relictus ē ad oꝛā fluminis quez mater suscipiens in humeris portabat post ceteros. Qui dū portaret emisit spūm. cuiꝰ corpꝰ mater ꝓiecit inter sanctos. Qui oēs ꝓbusti sunt. quoꝝ cineres iactati sunt in amnē. ꝗ in loco preciti ꝛ nodoso resteterūt ꝛ congregate sunt ꝛ nihil eaꝝ imminuit fluuiꝰ. post tres dies reuelate sunt ep̄o ciuitatis ab ipsis sanctis. Qui accipiēs clerū ꝛ populū prexerūt illuc. ꝛ viderunt reliq̄as in aq̄ fulgentes tanq̄ luminaria sup quas aq̄ decurrebat illarū nihil secū trahēs ꝛ si q̄d alicubi relictū fuerat a splendore demōstrabat. Isti oēs martires capadoces fuerāt ꝛ milites vt in passiōe eorū scriptū ē. Et cū passi sint. v. Jdꝰ martij i martirilogio tñ passio eoꝝ nūciat. vij. ydus martij. ꝗ de istis martiriū cruciantibus varijs ac etiā alijs p̄cedentibus passionibus martiriū notandū diligenter q̄ dicit Gelasius papa. di. xv. sancta romana Gesta sanctoꝝ martirū q̄ multiplicibꝰ tormentoꝝ cruciatibus mirabilibus cōfessionū triū phis irradiāt q̄s ita catholicoꝝ esse dubitet ꝛ maiora in agonibus eorū fuisse ꝓpessos. nec suis viribus. ꝗ dei gr̄a ꝛ adiutorio ea tolerasse. Sed iō fm antiquā auctoritatē ꝛ cōsuetudinē singulari cautela in sancta romana ecclesia nō legūtur. q̄ ꝛ eorū q̄ scripserūt noīa penitus ignorātur. et ab infidelibus aut dictis supflua aut minus apta q̄ ordo rei fuerit scripta esse putātur. vt q̄rici. iulitte. georgij. ꝛ hmōi. ne vel leuis subsannādi oriretur occasio in sancta romana ecclesia nō legūtur. Nos tamē cū predicta ecclesia oīm martures et eoꝝ glorioſissimos agones q̄ deo magis q̄ hoibus notos sunt cū oi deuotōe veneremur. hec ibi.

Capitulum. ij.

Post narrationem passionū plimoꝝ martirū q̄ ꝓtigerūt sb diocleciāo ꝛ maximianoꝝ successoribꝰ eoꝝ. s. maximio ꝛ licinio ꝛ maxētio. refertēdo ad historiā illoꝝ ipatoꝝ. Euse. i his. ec. li. viij. sic ait de diocleciāo ꝛ maximiāo. cūꝰ iā aliq̄ñ. ñ rōne aut hūanitate crudelitatis tāte nimietate saciati respicē ad īmanitatē sceleris sui cepissēt. ꝺsolatas vrbes ciuibꝰ ꝛ optis iura nudata cultoribꝰ. orbatos filijs pfes. ꝛ pentes liberos. ad clemētiā se hūanitatēq̄ conuertūt. edictūq̄ ꝓcipale ꝓponūt qm̄ fas ñ eēt tot ciues i q̄bꝰ fidei sue cēt obstinata psuasio mortis tradē. placē de reliq̄ vt sb genꝰ hoim neq̄q̄ q̄dē sbirēt interitū. oēs tñ q̄ hāc spem pfessiōis tenerēt dextris oculis ferro effossis. eisdēq̄ cācē adustis i sinistro pollice. Nihilominꝰ cācē debilitato p singlas q̄scūq̄ ꝓuicias i ergs ferriq̄ metalla vel opis vl pene gr̄a deportādo hec fuit clemētia ꝓcipal q̄ optis ciuibꝰ ē ꝓsultū. ꝛ qm̄ dñs q̄dē tradiderat familiā suā castigare pauci. cruenti ꝛo īmanitatis ministri deseuierūt i mlti. adest ꝓtinuo dei vltrix dextera. ꝛ illos q̄ p̄ro dū pacē ꝟuarēt ꝛ eccie cū oi ꝓspitate gubernauerāt ipiū i tātā rep̄ mutationē deduxit. vt augustꝰ ille. s. diocleciānꝰ i id vanitatis atq̄ amētie pueniret. q̄ depositis cū collega pio augusto. s. maximiano herculio regni insignibꝰ pauati ꝛ plebei postmodū viuerēt. Hugo aūt dicit q̄ diocletianꝰ ab inuito exegit maximiano vt sil purpurā ipiūq̄ deponēt. ac iunioribus i republica ꝓstitutis ipi in priuato hītu ꝓsenescerēt. Jgiť sb vna die diocletianꝰ apō nichomediā. maximianꝰ ro apō mediolanuz deposuerūt ipiū. Tūc galeriꝰ maximinꝰ ꝛ ꝓstātiꝰ pr̄ ꝓstātini q̄ priꝰ fuerāt cesares. augusti creati i duas ꝓcurationes. s. orientis ꝛ occidētis primi romāi diuiserūt impiū. ꝛ galeriꝰ maximinꝰ illiricū asiā ꝛ orientē tenuit. Cōstātiꝰ ro vir summe māsuetudis ꝛ ciuilitatis gallia tñ hispaniaq̄ ꝓtēt. galerio ceteris ꝓtibꝰ cessit. deide tñ galeriꝰ maximinꝰ duos post se cesares elegit. maximinū quē i orientē posuit. ꝛ seuerū quē i ytalia ꝓstituit ipe i illirico ꝓstituꝰ. dicit tñ Euse. i cro. q̄ galeriꝰ cepit impare āno dñi. ccc. mūdi ro ōtermillesimo. cclxx. soluscq̄ biēnio tenuit impiū. Et in ecclē. histo. idem dicit. q̄ ille qui augusto secūdus in honore postmodū ro in primis etiā successor fuit. q̄ incētor ac fignifer nfe psecutionis fuit. s. galerius.

In occiduis vero .§.i. ptibꝰ ꝓstāti pr̄ ꝓstātini ꝛgebat ipiū. Sz hic mīta clemētia erga hoies. erga deū vero maxima religione vtebatur. Hic constantius vt refert zozomenꝰ in historia tripertita. quosdā in suo palatō ꝓbare volens an boni ac solidi essent viri. ꝓcepit vt siq̄dem ad sacrificādū venirēt ꝛ deos eius colerent. circa eū essent ꝛ in suo cingulo ꝓmanerēt. Si vero refugerent egrederētur de palatio: gratias agētes q̄ minime punirēt. Cū igiť i vtroq̄ apparerēt. alij q̄dē religiōis defectores. alij ro diuina pfitibꝰ ꝓponētes. deliberauit illis amicis ꝛ

cōsiliarijs vti qui fideles in melioribus cōstantes-
q; pmanserāt: alios vero velut effeminatos expu
lit a suo colloquio credēs eos nūq; circa pncipē
fore deuotos: q̄ sic essent dei sui patissimi ꝓdito/
res. ¶ Itaq; vt ait eusebi⁹ vbi supra. hic ꝓstan-
tius neq; ex ꝓsortij rabie regnū suū piorū sangui
ne maculauerat. neq; orationū domos ⁊ cōuenti
cula nostroꝝ imitat⁹ maximā vesaniā hostili va-
statione destruerat. quinpoti⁹ cultores dei vene/
rationi habuit ⁊ honori. vñ et merito religios⁹ pa
ter religiosiorē filiū cōstantinū regni ptūi relict
heredē. ¶ Hic vt ait hugo dei nutu cōstitut⁹ est
impator in brytannia adhuc regnante maximia-
no galerio in ptibus oriētis. Sed et licinius q̄ co
gnatus cōstantini erat habēs scz germanā ꝓstan
tini in vxorē cōmuni oīm snīa ascitus imperiū au
gustus ꝓnunciat vt testat eusebius in histo. ec-
clesiast. li. viij. Que res maximinū vehemēter of-
fenderat. q̄ his tunc adhuc solummō cesar in o/
rientis ptibus habebat. neq; id vltra ferēs vi ra
ptum sibi nomē augusti assumit. Qui maximin⁹
postea ꝑ plures annos ꝓfectus est in bellū cōtra
licinū. et demum supatus ⁊ occisus est a licinio.
maximian⁹ vero q̄ herculi⁹ ꝓm eusebiū vbi supra
quē pauloante collegā fuisse dyocletiani. et cū eo
imperij insignia deposuisse memorauim⁹. cū a fi-
lio suo maxentio in vrbe roma tyrannidē tenente
sibi fauore quorundā augusti nomē ⁊ dominium
vsurpauerat fuisset expulsus: ad cōstantinū tāq;
ad generū miseratōis cā cōfugiens: insidias ipi a
q̄ honorifice fuerat suscept⁹ mollit. in qnib⁹ turpi
ter deprehēsus turpius perijt. ita vt post interitū
statue ei⁹ ac imagines auferent atq; in edib⁹ pu-
blicis vocabula noīs eius mutarent. ¶ Huic cō/
cordat hugo dicens sed breuius. q̄ maximianus
herculi⁹ psecutor: imperiū qđ abiecerat iterū ar-
ripere volēs: a cōstantino nondū impatore. s. v/
nico: massilie oppressus et extinct⁹ ē. Et addit hu
go. Galeri⁹ vo. s. maximinus august⁹. cū seuerū
cesarē factū ab eo ad italiā misisset cū exercitu. et
vrbē iam obsedisset: militū suoꝝ scelere desertus
et ꝓditus rauēne interfect⁹ est. Dyocletian⁹ au/
tem imperiali dignitate deposita salone defun/
ctus est.

Prefatus autē §. II.

maxentius filius maximiani a ptorianis militib⁹
rome impator fact⁹: tyrannidē exercebat. qui vt
inquit eusebi⁹ in histo. eccle. primo velut inuitā/
te erga se plebis gratia fidei nostre veneratorem
se esse simulabat. ⁊ ob hoc psecutōes reprimi oēs-
q; iniurias a xpianis arceri iubet. Sed nihil in
reliqs artib⁹ suis nihil ī vita vel morib⁹ qđ xpia
nis primū videret oñdit. In tanta em̄ flagitioꝝ
et scelerū fece versabat. vt nihil facinorū pessimo
rum ab eius actib⁹ esset alienū. Denicq; senatorū
et maxime nobiliū matronas publice abstrahi et
ad suā libidinē deduci iubebat: post cōtamina-
tionē viris suis reddi iubebat. nō tā expleta libi-
dine q̄ immutata. Tantus vero metus pfes ple-
bem q̄ oppresserat. vt ne hocip̄m quidē qđ vi vel
metu erāt palā ostendere auderēt: sed ferebāt in-
suetam seruitutē gemētes: et aliqd ꝑ libertate co
gitare metu inhibebant. cū ille nō ira iam sed li-
bidine cedis agitaret. Deniq; quadā die impat
militib⁹ suis exire ꝑ plateas toti⁹ vrbis. et oēs q̄
occurrissent cuiuscūq; etat⁹ ⁊ sexus gladijs cede-
rent. Innumereq; multitudines populi romani
nō hostiū sed ciuiū telis deiecte sunt. Senatores
vero et hi maxime q̄ honorib⁹ et diuitijs clario-
res in curia videbant. cōfictis criminib⁹ tāq; rei
puniti ⁊ ꝓscripti sunt. Addidit ꝺo etiā h̄ fastigiū
scelerib⁹ suis. q̄ artis magice ꝯ industriā summis
studijs excolit ⁊ ad ministeria explenda pquire-
bant mulieres nobiles grauide ⁊ adhibite fune/
stis sacris medie scindebant. rapiebant. et puuli
infantes eorūq; esca viscerib⁹ cuulsa pscrutaban
tur. Jugulabant ⁊ leones et nephandis quibus/
dam cōmentis ac p̄cantationib⁹ demoniaca arte
cōposita bella per hoc dicebant arceri. et crede-
batur ius falsq; regni ꝑ nephas posse seruari. His
vero malis omnib⁹ etiā illud addit. q̄ oēs qui ꝑ
ceteras vrbes vel agros fuerāt tyrannica crude-
litate deterriti. dum nil sibi ad vitā tutū putant:
relictis agris perloca abdita ⁊ latebras eunt. sub
hoc passa est katherina vt supra dictum ꝺest. Nec
obstat q̄ rome fuerit factus imperator. quia po/
stea accessit ad ptes orientis. ꝓtra quē cōstantin⁹
accessit ⁊ bello eū superauit ⁊ vicit atq; occidit.

Maximinus ve/ §. III.

ro galeri⁹ in oriente ⁊ egipti partib⁹. simili ꝑ oia
crudelitate et vesania tyrannidez gerebat. ita vt
alter alterum in scelerib⁹ videretur. imitari ⁊ cui
potissimū flagitioꝝ palmas deberes dare. Ita-
q; maximinus delitijs luxu atq; omniū dissolu-
tionum genere fluitans. turpissima suis militib⁹
ꝓebebat exempla. ita vt nullum vel breue oppi-
dum absq; adulterio nobilium matronarū q̄ per
loca fuissent reperte: vel corruptōne virginū pre-
teriret. Talis hic tantusq; vir qui pudicicie hone
statis iusticie ac totius equitatis hostis publicus
erat. Qui vi etiam chr̄istianorū hostis et persecu
tor existeret. aduersus quos tantuz crudelitatis
exercuit vt p̄decessores suos vincere festinaret in
scelere. Ignes. laminas. trucef. bestias. maris ꝓ-
fundum. truncationē membrorum. effossiones o-
culorum. et singulis mēbris specialia inferre sup-
plicia gestiebat: cum tamē illi magis cōstantes ⁊
fortes inuenirent in tolerando q̄ iste ingeniosus
et callidus in exquirēdo. ¶ Verū cū duob⁹ gra
uissimis dominis libidine et crudelitate preceps
ageret. fuit apud alexandriā virgo quedā do:o-
thea satis nobili orta familia. ingentib⁹ diuitijs
et ꝓpinquis nobilib⁹ pollens ⁊ forme ⁊ decoris
gloria tanta fuit: vt mirū ac speciale in ea dei fig-
mentū crederet. Sed illa religione animi et ho-
nestate vite pulcrior esse studebat: vt virgo deo
sacrata persisteret. Comperto autem q̄ esset chr̄i
stiana maximinus et scōm sua edicta magis pe-
ne q̄ libidini subijcienda videretur. per occultos

nuncios de stupro virginē interpellauit. Illa eq̄ nephas sibi esse respōdit templū corpis sui quod deo cōsecrauerat idolor̄ cultu aut libidinis pfa/gione pollucre. seq̄ ad mortē paratā eē. a crudeli vero tyrāno nō decere blandū aliq̄d vl' molle p̄ferre. Cūq̄ ille libidines acri⁹ i eā accensus inca/lesceret. et verbis nō acquieuisset: vi agere decerneret. virgo pudicissima oīb⁹ facultatib⁹ suis domo atq̄ familia derelictis: nocte clam cū paucis fidelissimis famulis r cū amicissima sibi castitate decessit illusumq̄ tyrānū vanū r amentē dereliq̄t Sed r alias plurimas nobiles mulieres simul ac virgines adhortus. sed exemplo nihilomin⁹ illi⁹ paratiores ad mortē q̄ ad seruitutē libidinis crudelib⁹ supplicijs affici iubet. Hoc mō maximinus et maxenti⁹ in oriēte simul ac occidēte velut vno demonis spiritu armati passib⁹ eisdēq̄ vicijs ac/censi deseuiebāt tyranni. Et subdit idē eusebi⁹ in historia ecclesiast. Cū maximini p decē annos erga xp̄ianos fuisset crassata crudelitas. ip̄m actorem scelerū vltio diuina corripuit. Et ille q̄ letis et saginatis carnibus incedebat supbus. inflatis subito visce. ib⁹ suppuratisq̄ distendit. in p̄fundiorib⁹ dehinc pectoris ptibus ob ortū vuln⁹. totus intrinsec⁹ viscerū secessus tabe serpente depascitur. Post etiā fistulis q̄busdā in supficie p̄uru lentis meatib⁹ ebullire cepit innumera vermium multitudo. fetor vero tā intolerabilis erat: vt nullus oīno nec medicor̄ quidē p̄pius accedere posset. deniq̄s plerosq̄ medicor̄ q nec morbo aliq̄d mederi nec vim fetoris tolerare possent interfici iubet. In quib⁹ cū quidā potius iugulandus q̄ medicatur⁹ assisteret. inspiratus a deo. cur inq̄t impator erras. et qō de⁹ infert ab hoībus putas posse reuocari. Nec human⁹ est iste morb⁹ nec a medicis curat: sed recordare quāta in seruos dei egeris. quāq̄ in religionē diuinā impius r p̄phanus extiter⁹: et intelliges vñ tibi sint poscenda remedia. Nā et ego quidē cū ceteris mori potero. tu tñ a medicis nō curaber⁹. Tūc se primū hoiez maximin⁹ esse intellexit. et scelerū suor̄ immanitatē recordat⁹: primū oīm errasse. fer impie egisse p̄fitet. et velut penitens satisfacere incipit deo. Tunc cōuocatis his q̄ in officio sibi parebāt. legem scribit et cōtinuo emitti iubet. q nō solum a xp̄ianis desinat p̄secutio et arceat oīs iniuria: verum r reedificari eor̄ p̄mittant eccleſie. vt solitis cultib⁹ r obsecrationib⁹ vacantes: etiā p ip̄i⁹ salute excelso supplicēt deo. Tunc velut post nimiā tempestatē si solis splendor reddit⁹ fuisset terris ceperūt duces p̄pli nostri p singulas quasq̄ vrbes frequētare cōuent⁹. ecclesias instaurare. r cōcilia agere: sacerdotia repare. Inde stupor ingēs gentilū de tanta tāq̄ subita cōuersione rerū. ita vt admiratione ipa fateri cogerent. magnum et solū verū deū esse xp̄ianor̄. At vo maximin⁹ sex et nō ampli⁹ menses passus est nostros i pace p̄sistere. et p̄tinus quicq̄d ob turbandā eā nanciſci potuit molit. Igit primo phibere nostros per occasiones quasdā temptat ne ad cimiteria ꝓuenirent. Interea repisse se occasionē maximā ē nactus. eo q apud antiochiā simulacrū quoddā iouis nup cōsecratū artibus quibusdaz magicis et impuris p̄secrationib⁹ ita p̄positū est. vt falleret oculos intuentiū. et portenta quedā ostentare videretur r responsa p̄ferre. Idq̄ oībus et ipis imperatorib⁹ p certo cōfirmat. qō postea q̄ ab oībus creditū est asseuerat Idē deus ille dedisse responsa ne xp̄iani habitarēt in vrbib⁹. Tunc vero rursus aduersus nos p̄secutionis rabies instauratur. et maximin⁹ interim instantia summa p vrbes singulas ac p̄uincias sacerdotes simulacrorum ac pontifices statuit. multisq̄ honoribus et muneri⁹ afficit et oīa prorsus diligēter egit q̄tenus cunctos beneficijs suis p̄ueniat vt per hoc p̄mptiores eos efficeret in odiū et necē xp̄ianor̄. Cōfingunt acta quedā vt velut apud pilatū de saluatore nostro habita. in quib⁹ aduersus xp̄m oīs blasphemia conscribit. q̄ acta p oēs regni sui p̄uincias p̄lato edicto mitti p̄cepit. et p vrbes singulas p vicos p agros etiā p̄poni. p̄ceptor⁹ q̄s pueror̄ tradi iubet vt pro his q̄ ad meditandū vel ediscendū dictare solēt: hec tradāt pueris memorie cōmendanda.

De impiis edictis p̄dicti galerij maximini p quē multa flagella dīs p̄secutor⁹ xp̄ianor̄ immisit. §.IIII.

inq̄t idē eusebius li. ix. histo. eccles. Tanta in breui aduersus nos crudelissim⁹ tyrann⁹ excitauit. vt lōge seuiora priorib⁹ r duriora pateremur. Q̄n em aduersum nos legationes p̄uinciarū et vrbiū: q̄s tot r tanta imperialia edicta venerāt. ita vt etiā ereis tabulis incidi leges q̄ aduersus nos date fuerant iuberent: quādo pueris scolarū meditatio de pilato et iesu haberi cōtumelie nostri gratia iussa ē et cōuitijs referta ac blasphemijs per totā diē decantari. In his vero legib⁹ quas aduersus nos ere incisas velut ineternuz mansuras iactant ac superbe descripserat. q exquo xp̄iani vrbib⁹ pellerentur: et aeris leta esset temperies r terre fecunditas abundantior: ideoq̄ satis recte consuli ad deor̄ immortaliū gratiā vt inuisum h̄ hoīm gen⁹ ex oībus locis i quib⁹ eor̄ maiestas colit pellere tur. Nec morat dei p̄uidentia dū adhuc per aliquas longius positas ciuitates impia mitterent edicta: arrogantiā tyrannice vocis refrenās quaq̄ letas segetes p xp̄ianor̄ fugat vberes fructibus descripserat campos: ymbres restringit in nubibus r effectas aridas sterilitate segetes derelinq̄t. Arescit etiā herba campor̄. et nō solū hominib⁹ fructū verumetiā pecudib⁹ pabulū negat. fames q̄q̄ thetra r obscena vbiq̄ crassat. Aeris q̄q̄ temperies quā suis impijs actibus descripserat famulari. in tantā corruptionē versa est: vt humana corpora vlceribus pessimis que ignis sacer appellantur. necnō ex his qui dicunt carbunculi repleren tur: ita vt ora hominū atq̄ oculos occuparēt. vt si q̄s forte ex his effugisset mortē lumib⁹ orbaret Sz r alijs nihilomin⁹ pestilētib⁹ morbis virorū ac mulier̄ īmēse multitudies r p̄cipue infantiū cateruatim cadebāt. Addit etiā illud his malis

ait idem eusebius. vt armenox gens olim et vti/
lissima t amicissima populo romano. dum ab eo
christiane religionis ritū cui deuotissime dedita
est. in idolox cultū mutare cogeret. et demones
venerari p deo. inimici pro amicis t p socijs ad/
uersarij effecti sunt seqz manu aduersum nepha/
ria eius edicta defensare pararēt: ac sponte bellū
inferrent. Que simul oia coaceruata stulte ab eo
penas arrogantie deposcebāt. p quo p fugā pse/
cutionēqz christianox: pacē sibi et rerū oīm copi/
as atqz etiā aeris temperiē deseruire iactauerat.
Igit cū ipe et exercit⁹ bello armenico vehemen/
ter t acriter vrgeret. populos p vrbes et vicos
fames dira absqz vlla miseratōe vastabat. In vr
bib⁹ tante p dies singulos multitudies cadebāt:
vt nec loca ad sepulturas inuenirent. Cplurimi
vero ita exhausti incedebāt vt simulacra magis
carne carentia q̄z hoies putarent. colore tetro lu/
minib⁹ in pfundū demersis huc atqz illuc corpe
mutabūdi: et iāqz lapsuri ingrediebant. Interea
p plateas oēs t angiport⁹ erāt oia repleta cada/
uerib⁹ mortuox. nec erat oīno q̄ sepeliret: dum t
ipi q̄ supesse videbant adhuc morbo inualidi es/
sent: et q̄si ptinuo morituri. Ex quo fiebat specta
culū miserabile. ita vt q̄plurimi a canib⁹ deuora
rentur. Hec extitit legū maximini atqz arrogātie
et elatōis ei⁹ et iudicij de xp̄ianis habiti remune/
ratio. Hec illi⁹ in deū pietas t religionis vt asse/
rebat celitus tradite maiestas. Qui vero supesse
videbant. cū vrgerent inopia clamare ceperunt
oēs t sponte xp̄ianox pietatē et misericordiā im/
precari. quisqz pauloante extores patria t domo
egerāt nūc supliciter exorare vt more sibi solito
iuuentutib⁹ auxiliū sibi alimonie deferāt. Cum
vero nostrox plū quib⁹ re vera p dei gratiā (qō
maxime oīb⁹ mirabile fuit) nec fames in aliq nec
lues fuerat dīnata: in nullo pisus iniurie memo/
res. more sibi solito ad misericordiā inimicox pce
ptis dīnicis instituti. cōferre certatim vnusquisqz
put poterat cibos. t sustētare ac reficere peunte⁹
Et nō solū cū eis cibos sed et affectū pticipare ce
perūt. ex q̄ indigentib⁹ etiā pua sufficere videbā
tur: eo q̄ cū magna pietatis affectōe p̄bebantur.
Illos quoqz qui morbi cōtagione laborabāt. ad
quos null⁹ gentiliū neqz ppinquox quidem in/
troibat: sedula t frequēti visitatōe curare. nec pa
ti omnino aliqd p pragiū. Quippe q̄s diuina gra
tia circūdaret cadauerib⁹ quoqz mortuox sepul/
turā cōferre t q̄ sunt nature iusta cōplere. ita bre/
ui ingressu solo xp̄ianox p vicos t vrbes malox
facies immutata. reb⁹ ipis atqz opibus verā esse
et piam xp̄ianox religionē in cordib⁹ omniū scri/
psit. multo tenaci⁹ q̄z tabulis ereis eā, falsam esse
tyrann⁹ inciderat. Tūc ergo videt cōpletū illud
qō i exodo scriptū est. q̄ scz egiptijs erāt tenebre
palpabiles t crasse: filijs aūt israel erat lux in oī/
bus habitationibus suis.

De victoria cō/ §.V.

stantini cōtra maxentiū qui sibi imperiū vsurpa
uerat sic ait hugo floriacēn. Cum. vij. annū impe
rij sui perageret cōstantinus. aduersus maxenti/
tium pessimis vt dictū est morib⁹ adornatū: nō
dum baptizat⁹. ꝓspirante secū collega licinio bel
lum parauit. Et dū illuc pgeret multaqz secū de
imminentis belli necessitate pugne, prim⁹ ptra/
ctaret: vidit p sopōrē in celo signū sancte crucis
flameo nitore rutilare. et angelos sibi assistentes
et dicentes. Cōstantine in hoc signo vinces. Las
siodor⁹ in historia tripartita plen⁹ hoc refert li.
j. dicens. Eusebi⁹ pamphilius cum iureiurando
ipm imperatorē dicentē audisse se refert: q̄ circa
meridiē declinante iam sole crucis signū ex lumi
ne factū: et scripturā ꝓsertaz ei dicentē in hoc vin
ce vidisset: ipe et milites q̄ cū eo tunc essent pgēti
nāqz aliquo cū exercitu pariter hoc inqt ei mira/
culum ostensum est. Dumqz cogitaret q̄d esset a/
cturus nox supuenit. et dormiēti xp̄s apparuit cū
signo qō vidit in celo. iussitqz vt fieret eius signi
figuratio q̄ foret auxiliū in cōgressionib⁹ plioꝝ.
Cūqz opus iam nō esset interprete sed apte mon/
stratum esset imperatori q̄d de deo credere cōueni/
ret: mox die facta sacerdotes xp̄i ꝓuocans de do/
gmate ꝓsulebat. At illi sacros libros offerētes de
xp̄o loquebant suaqz dicta ex pphetics cōpro/
bant. Signū vero qō apparuerat ei dicebant esse
tropheū victorie xp̄i aduersus infernū. Cōstan
tinus ergo vt ait hugo signū qō viderat in mili/
taria signa depinxit deinde i speciē crucis signuz
qō dicunt labarū transformauit. et sic instruct⁹ et
armatus cū magna spe victorie aduersus maxen
tium dimicatur⁹ iter accelerauit. Cui maxentius
per pontem nauigijs ꝓpositū egressus hostiliter
occurrit. iusserat q̄z nauib⁹ ad discipulā cōpositā
fluuiū sterni: et suppositis tabulis exequari. Sed
cū vtrūqz pugnaret et exercitus maxentij sancte
crucis virtute, psternerent. ad vrbē fugiendo re/
meare volens maxenti⁹. pontē vt diximus naui
gijs cōpositū ascendit. et subito subsedere naues
et ipe lapsu equi in pfundum aluei dimersus est.
Sicqz belli futuras cedes sui nephandi capitis re/
demit interitu. Tunc cōstantin⁹ vrbē romaz tri/
umphans ingredit. et ita totius occidētis impe/
rium vsqz ad occeanū deuenit tā ad cōstantinuz
q̄z ad licinū. Constantino ergo in vrbe recepto.
statim vt imagines ob honorē triumphi illi⁹ se/
natus erexit: vexillū sancte crucis in dextera sua
manu fecit depingi: et subter scribi hoc esse vinci
bile signum dei viui.

Peridemtem §.VI.

pus vt ait eusebi⁹ histo. ecclesia. Cōspirante etiā
tunc secū licinio (nondū em̄ in id vesanie incide/
rat quo postmodū dilapsus est) sciētes et pfiten/
tes auctorē sibi omniū bonox deū. vna eademqz
sentētia legē statuerūt. in qua deū xp̄ianox ple/
nissimis laudib⁹ psecuntur. et ipm auctorē toti⁹
virtutis atqz operis profitentur. ipmqz de tyran
no prestitisse victoriaz et ideo ab vniuersis huic
venerationē cultumqz deferendum. Hanc legez
etiā ad maximinū qui tunc orientis ptibus dīnaba
tur amicitiasqz eox expetere videbatur emittūt.

At ille ingentibus imperatoꝝ rebus gestis ꝓterritus. et si que scribank ꝓtraria sibi et aliena mentis sue ꝓposito viderentur: tamen resistere non audebat. Et rursum aliene auctoritati cedēs inuitus videri i hoc veniſſe erubescebat. In primis igit sic mente feroꝝ. hoc solū qō metus extorquebat indulsit. nec in aliq mutauit affectū: donec digna in eū verbera vltio diuina ꝓferet. Eteni cum cōtra meritū suū nomen augusti vel imperiuꝝ ꝑsumpsisset: extolli etiaꝝ aduersus regni socios in quib⁹ regalis institutio morū ꝓbitate ac religionis gratia refulgebat. Audet ergo primo se inter eos honore priorē ꝓstituere: at nō multo post rupto federe bellū licinio conak inferre. Devicto licinij cōtra maximinū vt ait hugo flor. Licinius ergo a roma digressus eū expugnare parauit. Et cū iā ferro licinij cecidisset. maximini exercitus ps q superat videſ imperatorē suū diuino fauore nudatū: licinio se subdidit. Maximin⁹ autem ipe galeri⁹ vt vidit a dijs suis se deceptum ꝛ ab hoibus derelictū: turpiter ꝛ infideliter fugit. Ueruntū dū reparasset exercitū. velletq cū hoste secūdo cōfligere: doloꝝ internoꝝ viscerum correptus vehemēter exagitari cepit: vt nec stratis quidē recumbere posset. Tunc homo edax inqt eusebi⁹ vbi supra. et q vino semp repleretur: nūc nec summis labijs quidē degustandū recipe cibū aut adoreten⁹ vinū sumere ꝑt. Itaq carnibus inedia ꝛ ariditate cōsumptis. hoc solū ꝓfecit infelix: q in vltimis vite posit⁹: iustū esse iudiciū dei et scelerū penas se merentē ꝓfiteꝛ expendere. Ad vltimū tñ morbo pri⁹ luminib⁹ amissis. et tūc magis q̄d aduersus xp̄m impietat⁹ admiserit. videns viuēdi finē fecit. Sed defuncto eo qui erga xp̄ianos inaudita crudelitate nunc simulata venia agebat. apta lnia legitimoꝝ principū ecclesiarum stat⁹ multo etiā clarior q̄s prius fuerat repari cepit. Tūc inimicis fidei penitudo vltima atrocitatis sue fiebat: ita vt ipe publicus puderet eos aspectus. Eteni prim⁹ ipe maximinus imperialibus edictis tyrann⁹ et impius. et deo atq hoib⁹ inuisus fuisset ꝓnunciatus. Tabule q̄s eius picte vel imagines eree: alie deijci ac ꝑcipitari iubenk: alie vero atris fucate colorib⁹ obliterate. iudices quoq ei⁹ q̄s ille in tyrannicis dñationibus ministros sceleꝝ habuerat: legitimi principes velut impietatis ei⁹ ac crudelitatis antistites iusserunt interfici. Quib⁹ etiā addunk eius filij. q̄s ille iaꝝ imperij assumpserat socios. Sed ꝛ ꝓpinquos ei⁹ q se ob huiuscemodi necessitudinē molestissimos erga ciues et ꝓuinciales polluerāt: parib⁹ supplicijs afficit licinius.

De inuidia licinij contra constantini gloriā. et ꝓsecutōe eius contra xp̄ianos. et bello inito ꝑ eum cōtra cōstantinū in quo victus licini⁹ ab eo et occisus est. §. VII.

Deniq inquit hugo flor. incredibile est memoratu q̄ breui cōstantini studio facta late ꝑ totū orbē eccia creuerit. et quāta cura erga sumptū edificandaꝝ ecclesiarū fuerit ardēs. Nam cū edicto publico edificarenk ecclesie per totū ei⁹ imperiū. ipe ad hoc pagendū ex regijs thesauris pecunias affluentissime ꝓferebat. Igit cū tali simplicitate (vt ait eusebius in histo. eccle.) ecclesiarū gloria apud deū hoiesq ꝓficisceretk et imago quedā celestiū haberetur in terris: religiosus princeps cōstantinus p dies singulos fide et religione crescens. ineffabili gaudio de ecclesiarū ꝓfectib⁹ replebak: vt etiam pleni⁹ dicek in sequēti titulo. Tūq ꝓbis oībus nō tam vt impator. sed vt pater colerek a cūctis. nō tulit infelix inuidia vel nostroꝝ pacē letis successibus crescere: vel illi⁹ erga nos studia ingrata durare. Etenim licini⁹ q primo q̄si ꝓbitate morū. non solū ab eo q̄si in societate regni fuerat ascitus: verūetiā in ꝓpinquitate ex cōiunctione susceptus. Sororē nāq cōstantini in matrimoniū acceperat: videſ imperatorē cōstantinū. non tā vi et metu q̄ amore et religione oībus imparе ac in summa veneratōe cunctis esse mortalib⁹ p̄cipue xp̄ianis: inuidia pcussus occult⁹ insidijs eū decipe parauit. At ille tot⁹ cōfidens i deo. ad oia se illo signo qō ei celit⁹ monstratū fuerat munie bat. Nec vllis ꝑ hoc insidijs fieri obnoxius poterat. Uerū licini⁹ iratus q ille xp̄ianoꝝ p̄bus iuuarek et ideo tutus maneret: stulta iracundia pmotus. impator quidē apertū bellū indixit. Regni quidē fidē societatēq cōtaminat: nostros vero ꝓuato ꝛ speciali odio ꝓsequi parat. Hec in q̄relam denotās. q non ita ꝑ se sicut ꝑ cōstantino xp̄iani in solennitatib⁹ et ex p̄cepto sibi traditis oronibus excubarēt. Uersa igit vice. is q paulo ante acerrime in eos vendicauerat: q tyrannoꝝ tpe aduersus xp̄ianos aliq̄d crudele moliti sunt nūc in nostros tela ꝓtorquet. primoq oim de palatio suo si quis christian⁹ esset exire iubet et exui omni militia. post hec ꝓfecit pestis et tyrannicis edictis statuit: omnes pui se xp̄ianos ꝓfiterentur in carcerē trudi: statim tñ inuenit aliquid in quo ꝓioꝛes crudelitate superaret. Addidit edicto ne q̄s alicui missо in carcerē cibū vel potū deferret. Denicq oēs q̄ ꝓtaminatis sacrificijs acquiescere nollent: nō toꝛtoꝛib⁹ sed lamiobus dari. vt eos porcorum more suspensos ꝑ frusta cederent: et in ptes diuisos in mare ad pabulū piscū ꝓijcerenk. Ecclesias quoq quas suis iam tpibus cōmunibus edictis extrui fecerat: rursus et ipe subuerterenk. Preterea et leges si q apud romanos bene et honeste a maioꝛib⁹ late fuerāt in barbarū ritū euerterentur. Auaritie quoq insatiabiliter cepit studere census innouare: agros cultoꝛibus vacuos tributis replere. Si quos inimicos factionib⁹ circumuentos in exiliū misisset. horum vxores illegitimis matrimonijs euulsas seruis suis ac satellitibus iungere. Ipe vero etiā cōtra etatis sue vires cepit adulterijs et corruptionib⁹ virginū delectari. Postq igitur (ait hugo flor (hmōi armis ꝓcinctus tyrannidē cepit agitare licinius. cōstantin⁹ veris virtutibus adornatus: tot tantisq flagitijs ire obuiā parat. nec aliq fuit difficultas victorie: vbi causa iustior fides purior ꝛ virtus erat eminētior. Facta igit ꝓgressiōe i bithinis

sus:apud thessalonicā capite truncat⁹. Sicq; deiecto licinio ꝛ extincto. Cōstantinus mira bellor felicitate soliditatē romani imperij sol⁹ obtinuit. Periit aūt licini⁹ anno regni sui.xiiij. vite vero sue anno fere.lx. vir aio seuerus:spadonūq; ꝛ aulicor vehemēs domitor. Appellabat quippe eos tineas soricesq; palatij.

De cōtrarieta §.VIII.

tibus q̄ apparēt circa cōstantini gesta et temporibus eius. Et primo de ipo cōstantino q̄ ad fidē ꝛ baptismū ei⁹ diuersi varia sentiūt. Nā Hiero. in additōe ad cronicas eusebij cesariensis dicit.qꝛ i fine vite sue baptizari se fecit ab eusebio epo nicomediensi arriano.lapsus ipe in heresim arrianor Ambro. in li. de obitu theodosij sic ait. Cōstantino licet baptismatis gratia in vltimis ꝓstituto oia peccata dimiserit:tñ q primus imperatorū credidit et post hereditatē fidei principib⁹ dereliquit: magni meriti locū apud deū ꝓmeruit. Ex gestis seu legenda beati Siluestri pape q̄ satis vulgata est et autentica habeť.q cum lepra infectus esset cōstantinus ꝛ sanari nō posset arte medicine:per siluestrū papā rome baptizatus est ꝛ ideo a lepra mundatus ꝓut sibi in visione fuerat ostensum. Et ista tertia opinio cōmunis tenet vt magis pia Nam q in heresim fuerit lapsus vt primi dicunt cōtradicit Ambro.qꝛ dicit eū magni meriti fuisse apud deū.hereticus aūt nulli⁹ meriti existit: sed damnationi eterni deputat⁹. Propterea nicola⁹ papa scribens ludouico impatori hortať ad eum imitandū dicens. Quemadmodū fide et religione ꝛ honoris paritate adequari ei videmini:ita humilitate et deuotione ei equiparare anhelitis dist.xcvj.in scripturis. Et Greg.dicit eū pie esse memorie:qđ de heretico nō dicit.xj.q.j.sacerdotibus. Martian⁹ q̄q; impator ait. Nos ad fidē cōfirmandā nō ad potentiā ostentandā exemplo religiosissimi principis cōstantini synodo interesse volum⁹. vt inuenta veritate nō vltra multitudo prauis doctrinis attracta discordet. dist.xcvj.c. Nos ad fidē. Nō aūt dici p̄t religiosus qui ꝓtra christianā religionē credit. Eusebi⁹ etiā in histo ecclc. vt refert Clincē.li.xiiij.spe.histo. asserit cōstantinum imperatorē a siluestro baptizatū ꝛ mūdatū a lepra. Ad hoc etiam facit vt dicit Mar.in croni.qꝛ greci nuncupāt eum sanctū.et sanctorū cathalago assumpserūt:et de eo festum celebrāt. Isiō.etiā hoc dicit. vicio ergo scriptor vel falsariorū qđ peius ē factū est: vt de ꝓstantino hoc diceretur qđ de cōstantio filio eius certissimū est:qꝛ arrianus fuit vt dicet infra. Secundū dubiuꝫ vel secunda cōtrarietas ē de inuentōe crucis. nā de cōse.di.iij. Crucis.dicit eusebi⁹ papa q ipo p̄sulante in sede petri repta est. vñ et ipam diē qua inuenta ē scz tercia die maij mādat celebrari. Sz in legēda beati siluestri legiť q helena mater cōstantini hierosolymā petijt postq; filiū scz ꝓstantinus obtinuit imperiū baptizatus a siluestro. Eusebius aūt papa fuit immediate ante melchiadē papā quē secutus est immediate siluester in summo p̄sulatu. Cōmunis tñ opinio est.q helena mater cōstantini inuenerit crucē.et ꝓpter hoc accesserit hierusalē vt etiā canit eccia.et infra dicet.et si sic est vt videť qđ dicit de cōse.di.iij.crucis.fuit erratū in noie eusebij Rufinus in.x.li. quē addidit ad hist.eccl.eusebij dic. q ab helena matre cōstantini crux inuenta est hierosolymis q̄ prexit ꝓpter eā inueniendā. Posset dici q postq; ꝓstantinus habuit victoriā cōtra maximinū tyrannuꝫ virtute crucis:q̄uis tūc nō fuerit cōuersus ad fidem:tñ helena mater eius hierosolymā petijt ad querendū crucē. Que inuētio fuit tpe eusebij pape modico tpe ante siluestrū et cōuersionē cōstantini. Nā eusebi⁹ immediate p̄cessit melchiadē papam cui successit siluester.et modico tpe illi duo scz eusebi⁹ et melchiades tenuerūt papatū. Dicit Clincē.spe.histo.li.xiiij.c.xxiij. Adirandū quō liber de gestis romanor pontificū a damaso papa cōscript⁹.ab alijs historiographis dissonat i pluribus. Nā eusebius cesarieñ.q fuit scriptor eor q̄ p̄s vidit ꝛ audiuit.fuit em̄ tpibus cōstantini:dicit in croñ.suis.q eusebi⁹ papa tpibus gallerij fuit et sedit tñ mensibus sex.et post eū melchiades annis trib⁹.vñ nō videť crux inuēta sub eusebio pnuato sed sub cōstantino. Rufin⁹ etiā in histo. eccle.li.x.post ꝓcliū nicenū celebratū sub cōstantino.narrat sanctā dñi crucē fuisse a sancta helena quesitā et inuentā. Terciū dubiū est de donatione facta eccie a cōstantino.de qua habeť in decret dist.xcvj.Cūstantin⁹. Sed illud.c. nō habetur in antiqs decretis. Quid g̃ et q̄tū donauerit nō est bene certū videť tñ saltim illud qđ ludouicus rex francor et impator ꝓmittit sub iureiurando pascali pape et successorib⁹ eius.de q̄ habetur dist.lxiij.Ego ludouic⁹. Et otto theutonicorum prim⁹ impator ꝓfirmat Jo.pape dist.c.Tibi. Sed et q̄stio adhuc agiť inter canonistas et legistas. vtrū illa tenuerit donatio. Quod canonistę oīes firmant.et theologi magis cōfirmāt. Et qꝛ nō fuit simpliciter donatio sed potiꝰ restitutio ecclesie facta iuris sui cū oia sint de xp̄i dñio:cuius papa est vicari⁹ in terris:cetera vero dimisit dominis temporalibus.

Floruit tempori §.IX.

bus illis pamphil⁹ cesariensis p̄sbyter.tā sanctitate ꝛ moꝛib⁹ q̄q; doctrina p̄cipuus. Hic tantā in bibliotheca sua liborꝛ copia adunauerat⁹ vt cunctos qui i hoc laboꝛe ipm p̄cesserāt superet. Siquidē in illa ꝓpe ad triginta milia voluminū dicitur cōgessa vt refert Jacob⁹ de colūna. Hiero. aūt sic de eo ait.li.de vir.illu. Pamphil⁹ p̄sbyter eusebij cesarieñ.necessari⁹ tanto bibliothece diuino amoꝛe fragrauit. vt maximā ptem voluminū origeñ.sua manu descripserit.que vsq; hodie in bibliotheca cesariensi habent.Et in.xij.prophetas .xxv.volumina manu eius exarata repperi. que tanto amplexoꝛ et reseruo gaudio:vt cresi opes me habere existimē. Scripsit preterea pamphilus apologeticum pro origeñ.et martyrio coronatus est cesaree sub maximino imperatoꝛe.

Post sigisbertū prosecutus est historiam vsq; ad annū dñi millesimū.ccxlj. Preterita tñ gesta plenius referēs Vincē. beluacensis ordinis pdicatorū in specu. histo. Et post eū iacob⁹ de columna eiusdē ordinis vsq; ad annū dñi millesimū.cccxl Claruit tpe cōstantini eusebius cesaree palestine eps. q; vt ait hiero. li. de vir; illu. in scripturis diuinis studiosissimus et bibliothece diuine cū pamphilo martyre diligentissim⁹ puestigator: edidit infinita volumina. Ex qbus sunt in esaia. x. ptra porphyriū qui eodē tpe scribebat i sicilia vt qdā putāt scripsit libros. xxv. p origeni. vj. cōmentarios eruditissimos in. cl. ps. de vita pamphili libres. Ecclesiasti. historie. libros cronicoz canonū omnimodā historiā. Et addit Vincē. spec. hist. li. xiij. c. xc. Scripsit em eusebi⁹ pfatus cronicoz historiā a primo anno abrae vsq; ad annum dñi ccc. Quē hiero. ex greco in latinū transferēs: vlterius psecutus est eā vsq; ad annū dñi. cccl xxx. Et sigisbertus gemblacēsis postea vsq; ad annū dñi millesimū. cxiij. Historiā autē ecclesiasticā texuit eusebi⁹ ipe in lib. x. ab ascensione. s. dñi vsq; ad victoriā cōstantini cōtra maxentiū. qs libros historie ecclē. Rufinus pbyter aquilee transtulit de greco in latinū. quoz decim⁹ q; p parū habebat in rebus gestis omissis q̄ supflua viderent. si qd habuit historie nono libro cōiunxit: et ipe duos libros sequētes scz. x. et xj. scripsit. et addidit psequēs historiā a tpibus cōstantini post psecutionem vsq; ad tpa theodosij augusti. Preterea idē eusebius vt legit pene oīm puinciarū passiones martirū et epoz et cōfessorū et sacrarū virginum in. xx: libris prehēdit. ex quorū pontificū numero vnus fuit sanct⁹ silvester romane vrbis eps. cuius vita a q̄ nescio ex greco trāslata est in latinū. hec vincen. Refert aūt hiero. ad chromatiū et heliodorū scribēs. q; cōstantinus augustus cū cesareā fuisset ingressus et diceret eiusdez vrbis antistiti vt peteret aliq̄ būficia cesarienſi ecclesie pfutura legitur respondisse eusebium epm opib⁹ suis ditatā ecclesiā nulla petēdi būficia cesarienſi ecclesie necessitate cōpelli sibiq; tñ desideriū immobile extitisse: vt quicqd vbicq; in republica humanū gestū est: erga sanctos dei iudices iudicib⁹ succedētes vniuerso orbe romano sollicita pscrutatōe monumēta publica discutiendo pquirerēt. Et qs martir a q̄ iudice in q̄ puincia vel ciuitate q̄ die quave passione pseuerātie sue obtinuerit palmā: de ipis archiuis sublataz: ipi eusebio regio iussu dirigerēt. vñ factū est vt idoneus relator existēs ecclesiasticā historiā pene omniū martirū texeret. De hoc eusebio sic dicit di. xv Sancta romana. Cronica eusebij cesarien. atq; eiusdē ecclesiastice hist. libros q̄uis i primo narrationis li. tepuerit: et postea in laudib⁹ et excusatōe origeni. scismatici vnū proposuit librū: pter rerū tñ singularē noticiā q̄ ad instructionē pertinent vsq; quaq; nō dicim⁹ renuendos. Itē ibidem dicit. venerabilis viri sedulij pascale opus qō heroicis descripsit versib⁹ euangeliū. insigni laude pferimus. Item iuuenchi laborosum op⁹ nō spernamus sed miramur.

Circa illa tem/ §.x.

pora refulsit lactanti⁹ de q̄ scribit hiero. li. de viris illu. Firmianus q; t lactanti⁹ arnobij discipulus cū flauio grāmatico. cuius de medicina librū versus cōpositi extant. nichomedie rethoricā docuit. ac penuria discipuloz ob grecā vicz ciuitatē ad scribendū se cōtulit. Habem⁹ eius simphosiū qō adolescentul⁹ scripsit affrice. t adeoporicū de affrica vsq; nichomediā exametris scriptū versibus. et aliū librū q̄ grāmatic⁹ inscribit. et pulcerrimū de ira dei. Et ad demetriū auditorē suū li. de opificio dei seu formatiōe hois. Et ad eundez libros duos epl'az. Ad probū epl'az li. iij. Ad seuerū epl'az li. ij. De psecutōe li. j. Item institutionū diuinarū. aduersus gētes li. vij. hec hiero. Et in pfato li. institutionū pulcerrime cōfutat errores gentiliū de pluralitate deoz. Immortalitatē aie t dei puidentiā ptra epicuros luculentissime pbat. De patre et filio eius incarnato diffuse prosequit. de spiritusancto nihil dicit: vñ videt se ne scisse spiritūsanctū esse. In vltimo li. institutionū iparum ostēdit se esse de numero eoz q̄ dixerunt xp̄m cū sanctis suis post resurrectionē mille annis gaudere in delitijs corpis. qō p hereſi determinat. xxiij. q. iij. c. penl. Sz qz tpe illo nondū h erat determinatū ab eccia: forte i hoc ipe cū alijs qui hoc opinati sunt ex auctoritate Joh. apocal. hoc elicientes: sed nō recte intelligētes. p tūc ab hereſi excusati fuere. Hic lactanti⁹ ait hiero. i extrema senectute magister cesaris cripsi filij pstantini in gallia fuit. Qui postea a patre interfectus est. In illo q̄z tempore vt testat Vincē. spec. histo. in fine. xiij. libri. fuit porphiri⁹ phs. primo gentilis: postea xp̄ianus effectus apostatauit a fide. Nā in cesarea palestine a quibusdaz xp̄ianis cesus. iniuriā nō ferens xp̄ianitatē deseruit. Sic eum eusebi⁹ redarguit cū eius verba destruxit. Hic em porphirius cōtra nos scripsit. cui respondērūt eusebius et apolinaris cōfutantes errores eius. Apisso aūt ad cōstantinū insigni volumine ab exilio reuocatus est. Aug⁹. vero in li. de ciui. dei. fortius ceteris falsitates doctrine eius elidit quē etiā dicit doctissimū phoz: sed xp̄ianoz acerrimū inimicū. Irradiauit quoq; ecclesiā lumine sanctitatis et doctrine. Jacob⁹ cognomēto sapiens nisibene ciuitatis eps in persia. Quē sic cōmendat hiero. li. de vir; illustri. Jacobus nisibenus agnoscit: ad cuius pces sepevrbs a discrimine liberata est. Qui multa scripsit de fide contra oēs hereses. De charitate. de orōne. de dilectōne erga primū. de resurrectōne. de vita post mortē. de humilitate. de penitētia. de xp̄o q̄ sit fili⁹ dei et cōsubstantialis patri. de castitate. de regno psarum et alia. qui sub maximiano martyrio coronatus est.

Prima pars historialis dñi Antonini archiepiscopi florentini ordinis predicatorum finit feliciter. Laus deo.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF